

Prof. František Vnuk a biskup Pavol M. Hnilica v záhrade kaštieľa jezuitov v Ivánke pri Dunaji. Foto: Ján Hnilica

Doterajšie publikácie o biskupovi Pavlovi M. Hnilicovi v slovenčine:

Ján Hnilica - František Vnuk: *Pavol Hnilica, biskup umlčanej Cirkvi I. a II.*

(Dobrá kniha, Trnava 1992, 1996)

Rozhovory o ľuďoch, udalostiach a Božej добрote.

(Smaragd, Bratislava 2001)

Fatimské posolstvo a Božie milosrdenstvo.

(Smaragd, Bratislava 2005)

Náboženské problémy v krajine ovládané komunistami.

(Dobrá kniha, Trnava 2006)

PAVOL M. HNILICA, SJ

PAVOL M. HNILICA, SJ

Milostou Božou zdobená

Milostou Božou zdobená

Úvahy na mariánske témy

o. z. *M* MAGNIFICAT
SLOVAKIA

*Milostou Božou zdobená,
o Mária, Matka milá,
Kráľovná svätých presvätá,
Panna čistá, spanilá!
Ach, pros za nás, Matka,
ty lásky zdroj,
zachráň nás od zlého,
vždy pri nás stoj!
Mária, Mária,
vypros nám milosti u Syna!*

PAVOL M. HNILICA, SJ

Milostou Božou zdobená

Úvahy na mariánske témy

Na základe rozhovorov a diskusií spracoval
FRANTIŠEK VNUK

MAGNIFICAT SLOVAKIA
Bratislava A. D. 2006

Raffael: Korunovanie Panny Márie

Úvod

Tieto úvahy o Panne Márii vznikli vo februári 2006 v mestečku Ariccia neďaleko Ríma, kde od novembra 2005 sa biskup Pavol M. Hnilica SJ zdržoval ako rekonvalescent. Vek a choroba ho prinútili obmedziť rozsah a tempo jeho niekdajšej dynamickej pastoračnej činnosti. Ale ako človek navyknutý na neustály pohyb, cestovanie, kázanie a iné formy pastoračie, nebol schopný tráviť svoje zotavovanie v nečinnosti. Zdravotný stav mu síce nedovolil aktivizovať sa fyzicky, nijako však nemohol obmedziť jeho aktivitu na duchovnom poli. Lekármi nariadený odpočinok mal osožiť jeho zdravotnému stavu, ale zároveň mu poskytol aj viac času na modlitby a rozmyšľanie ako kedykoľvek predtým.

V spomienkach a dumkách biskup zalietal myšlienkami do minulosti a uvažoval nad prítomnosťou. Vracal sa k témam a projektom, do ktorých sa kedysi tak oduševnene zapájal, znovu prechádzal rozličnými fázami svojho bohatého života, zastavoval pri momentoch, ktoré boli medzníkmi na jeho ceste v službách Cirkvi a Božieho ľudu.

V roku 2006 si biskup Pavol M. Hnilica pripomínal dve dôležité životné jubilea: 85 rokov života a 55 rokov biskupstva. Za biskupa bol vysvätený tajne, v pivničných priestoroch Štátnej nemocnice v Rožňave dňa 2. januára 1951 vo veku 29 rokov. Vtedy bol najmladším biskupom v kresťanstve. Dnes, o 55 rokov neskoršie, je nielen najstarším slovenským biskupom, ale – pokiaľ sa to dá zistiť

- najstarším žijúcim biskupom Katolíckej cirkvi. Má za sebou 55 rokov nekonvenčného biskupstva; na jednej strane je titulárnym biskupom rusadenským, teda biskupom diecézy, ktorá už dávno zanikla, ale na druhej strane jeho diecéza pôsobnosti je vari najväčšia na svete a sa rozprestiera na dvoch kontinentoch. Takto on chápe slová, ktoré mu pri biskupskej vysviacke povedal jeho svätiteľ, biskup Róbert Pobožný: „Tvoja diecéza siaha od Berlína, cez Moskvu až po Peking.”

V zmysle tohto poslania biskup Pavol M. Hnilica zasvätil celý svoj kňazský život službe Bohu a Cirkvi, predovšetkým prenasledovanej Cirkvi pod komunistickou nadvládou. K tomuto cieľu smerovalo všetko jeho úsilie a všetky jeho schopnosti. Z vlastnej skúsenosti poznal silu a pozície prenasledovateľov Cirkvi a veľmi skoro si uvedomil, že synom svetla sa ľudskými silami nikdy nepodarí premôcť synov sveta. Jedine s Božou pomocou a na príhovor Panny Márie sa podarí prekonať nebezpečenstvo, ktorým bol pre Cirkev ateistický komunizmus. Opieral sa pritom na Fatimské posolstvo, na prísľub Panny Márie. Stal sa apoštolom Fatimského odkazu a šíril úctu k Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie. V kázňach a pri každej vhodnej príležitosti vyzýval veriacich k modlitbám a pokániu, aby sa čím skôr mohlo uskutočniť víťazstvo Nepoškvrneného srdca Panny Márie.

Jeho viera v pomoc Panny Márie je veľká, hlboká a neotrasiteľná. My, čo sme mali šťastie bližšie ho poznať a stretávame sa s ním častejšie, neraz sme ho počuli opakovať výrok sv. Bernarda, že ešte nebolo počuť, aby Panna Mária bola opustila toho, kto ju s úprimným srdcom prosil o pomoc. Inokedy zas cituje slová sv. Ľudovíta M. Grig-

niona de Montfort: „Na nebi i na zemi je okrem samého Boha všetko podrobené presvätej Panne, čím sa hovorí, že autorita, ktorú jej Boh dal, je taká veľká, že má vari tú istú moc ako Boh a že jej prosby a žiadosti sú tak mocné u Božského Syna, že bývajú vždy pokladané za rozkazy. On nikdy neodporuje prosbe svojej Matky, pretože tá je vždy pokorná a zjednotená s jeho vôľou.” (*O pravej úcte k Panne Márii, kapitola Mária posvätiťka duší*).

Keď niekoho milujeme, chceme o ňom vedieť čím viacej. Biskup Pavol Hnilica svoju lásku a oddanosť k Panne Márii prejavuje nielen hlbokým záujmom o to, čo sa o nej napísalo a povedalo, ale o všetko, čo sa vzťahuje na Pannu Máriu a jej kult. Mariánske pobožnosti, zjavenia Panny Márie, mariánske pútnické miesta, zázračné udalosti, ktoré sa stali na príhovor Panny Márie, sú obľúbenou sférou jeho osobného záujmu. A tieto skutočnosti boli hlavnými témami rozhovorov, ktoré sú zachytené v tejto knihe.

Rozhovory sa konali v útulnej talianskej vilke (Domus Mariae), kde sa biskup zotavoval pod starostlivosťou dvoch sestričiek Rodiny Panny Márie (sr. M. Mechthilda a sr. M. Eugenia) a jeho brata Janka. V dome sa nachádza aj malá knižnica mariánskej literatúry. Posedenia a rozhovory s biskupom Hnilicom bývali spravidla každé ráno, popoludní a niekedy aj večer. Pri každom stretnutí sme mali naporúdzi Sv. písmo a knižné diela k téme, o ktorej bola reč. Rozhovory sa nahrávali na zvukovú pásku a potom sa prepisovali. Prepisy sa ďalej podrobili rozsiahlej edičnej a štylistickej úprave. Bolo treba dohliadnuť na to, aby odstránili irelevantné dialógy, aby sa neopakovali tie isté veci, aby sa neodbočovalo od určenej témy, aby

sa spresnili citáty a rozličné faktografické údaje a pod.

Rozhovory neboli monotematické. Viedli sme nenútený dialóg, kde sa hovorilo o všeličom: okrem mariánskej tematiky veľa sa hovorilo napríklad aj o anjeloch, o Cirkvi, o ekumenizme a jednote kresťanov, o modlitbe svätého ruženca, ktorú Pavol VI. nazval „súhrnom celého evanjelia“ (*totius Evangelii breviarium*), o Sv. Otcovi Jánovi Pavlovi II. a jeho nástupcovi Benediktovi XVI., o súčasnej náboženskej situácii na Slovensku a vo svete atď. Z tejto pestrej palety tém sme vybrali tie časti rozhovorov, ktoré sa vzťahovali na Pannu Máriu, zostavili z nich šesť ucelených kapitol a v tejto podobe ich predkladáme slovenskému čitateľovi.

Biskup Pavol Hnilica s veľkým potešením sleduje všetky prejavy súčasného pápeža Benedikta XVI. Ako Ján Pavol II., ktorý sa k svojej mariánskej príslušnosti hrdo hlásil svojim biskupským heslom *Totus tuus*, tak aj Benedikt XVI. svojimi prejavmi, príhovormi a kázňami veľmi zreteľne dáva najavo svoju vernosť mariánskemu dedičstvu Cirkvi. Takmer v každom jeho verejnom vystúpení je zmienka, prosba alebo modlitba k Panne Márii. Zvlášť milo nám padlo čítať jeho prvú encykliku *Deus caritas est*, ktorá sa tiež končí krásnou mariánskou modlitbou:

*Sancta Maria, Mater Dei,
veram mundo dedisti lucem
Iesum Filium tuum - Dei Filium.
Penitus te Deo vocanti tradidisti
atque ita scaturigo facta est bonitatis
quae ex eo manat.
Iesum nobis monstra, ad eum nos dirige.*

*Doce nos eum cognoscere, eumque amare
ut nos pariter evadere veri amoris possimus capaces,
atque sitienti coram mundo,
atque vitae reperiamur fontes.*

Svätá Mária, Matka Božia,
ty si dala svetu pravé svetlo,
Ježiša tvojho Syna i Božieho Syna.
Úplne si sa odovzdala Bohu, ktorý ňu oslovil
a tak si sa stala prameňom dobroty,
ktorá z neho vyviera.
Ukáž nám Ježiša, veď nás k nemu.
Nauč nás poznať ho a milovať ho,
aby sme sa aj my mohli stať rovnako schopní
pravej lásky a uprostred smädného sveta
boli prameňmi živej vody.

(Benedikt XVI., *Deus caritas est*, č. 42).

Predkladáme túto knižočku slovenským čitateľom so želaním, aby prehĺbila a zvrúcnila ich úctu k našej nebeskej Matke. K tej, ktorej „sa dostalo najvyššej úlohy a hodnosti byť matkou Božieho Syna, a preto aj milovanou dcérou Otca a svätýňou Ducha Svätého. Týmto vynikajúcim darom milosti značne prevyšuje všetky ostatné nebeské i pozemské stvorenia. Je však zároveň v potomstve Adamovom spojená so všetkými ľuďmi, čo majú byť spasení, ba je priam matkou údov Kristovho mystického tela..., pretože s láskou spolupracovala na zrode veriacich v Cirkvi, ktorí sú údmi tejto Hlavy.“ (*Lumen gentium*, č. 53)

Ariccia/Bratislava 23. mája 2006

Mariánske úvahy biskupa P. Hnilicu dostali svoju konečnú podobu začiatkom augusta v bývalom kláštore servítov (*Ordo servorum Mariae - OSM*) v Nových Hradoch (južné Čechy). Do tohto malebného zátiašia sa biskup Hnilica uchýlil na radu doktorov, ktorí ho varovali, že letné rímske horúčavy by mohli zhoršiť jeho chúlостivý zdravotný stav. Kláštor bol postavený v 17. storočí ku kostolu sv. Petra a Pavla, ktorý je o niekoľko desaťročí starší. Po násilnom vysídlení nemeckých rehoľníkov v roku 1946 a po likvidácii reholí v Česko-Slovensku v roku 1950 kláštor bol používaný na civilné účely - mal v ňom sídlo útvar pohraničnej stráže. Pohraničná stráž sa vysťahovala z neho v roku 1987 a v nasledujúcich rokoch boli kláštorne budovy opustené a chátrali. V roku 1991 bol kláštor vrátený rehole servítov v takom dezolátnom stave, že jeho renovácia si vyžadovala nielen veľké finančné náklady, ale aj veľa času. Renováciou sa vrátila tomuto historickému miestu jeho niekdajšia baroková nádhera. Zásluhu na tom majú niekoľkí českí a rakúski otcovia servítov, ktorí prežili komunistickú tyranii a výdatnú materiálnu pomoc poskytli priatelia a dobrodinci rádu v Rakúsku a Nemecku. Ako všetky rehoľné spoločenstvá na Západe aj rád servítov má nedostatok povolaní a tak pastorálnu starostlivosť o túto časť Českobudejovickkej diecézy prebrali členovia Rodiny Panny Márie. Dnes v kláštore sídlia dvaja slovenskí kňazi (o. Tomáš a o. Radoslav) a štyri sestričky. Oni sa starajú o re-evanjelizáciu a o duchovné potreby veriacich piatich farností tohto regiónu.

Od júla 2006 má v tomto tichom kláštornom prostredí svoje dočasné sídlo aj pacient Pavol M. Hnilica. Ako povedal pri našom prvom stretnutí, „prišiel do svojho a medzi svojich“. Nielen v tom zmysle, že je oddaným spolupracovníkom spoločenstva Rodiny Panny Márie, ale aj preto, že rehoľa služobníkov („servítov“) Panny Márie má mimoriadne postavenie v dejinách

mariánskeho kultu. Rád založili siedmi florentskí šľachtici na sviatok Nanebovzatia Panny Márie v roku 1233 výslovnou na žiadosť našej nebeskej Matky. V roku 1305 bola založená ženská vetva rádu. Servítov sa vždy vyznačovali hlbokou úctou Bolestnej Panny Márie, tej, ktorú aj náš národ uctieva ako svoju patrónku a mocnú Orodovnicu v nebi. Panna Mária, voči ktorej biskup Hnilica vždy prechovával hlbokú úctu a má ju aj v svojom biskupskom erbe, je mu dnes - ako trpiaca Matka, ktorej srdce prenikol „sedmorý meč bolesti“ - veľkou útechou.

Kláštor, v ktorom pôsobia členovia Rodiny Panny Márie, bude 1. októbra 2006 zasvätený Božiemu milosrdenstvu. Ako štitel' úcty Božieho milosrdenstva, biskup Hnilica komentuje túto správu s veľkým potešením: „Dnes nám Pán Ježiš vychádza v ústrety sviatkom Božieho milosrdenstva, ktorý si celá Cirkev pripomína na druhú veľkonočnú nedeľu. Pán Ježiš nám chce povedať, že vo všetkých ťažkostiach, nebezpečenstvách, chorobách a úzkostiach môžeme sa plne spoľahnúť na jeho pomoc, keď sa úprimne naňho obrátíme zbožným vzdychom: „Ježišu, dôverujem v Teba!“ Aj ja som skúsil túto jeho pomoc pri mnohých príležitostiach a skusujem ju i teraz v mojej chorobe. Vždy som cítil a teraz ešte silnejšie precitujem jeho láskavú otcovsko-materskú prítomnosť“.

Napriek chorobe a bolestiam biskup Hnilica trpezlivo a pozorne počúval čítaniu týchto úvah, kde-tu urobil k nim svoje pripomienky, navrhol niektoré doplnky a štylistické zmeny. V tejto upravenej podobe sa jeho mariánske myšlienky predkladajú slovenskej verejnosti v nádeji, že sú dobrým semenom, ktoré padne do úrodnej pôdy.

Nové Hradky 2. augusta 2006

František Vnuk

Raffaello: Zvestovanie

(I.) Panna Mária - Spoluvykupiteľka

Pia, dulcis et benigna,
nullo prorsus luctu digna.
Si fluctum hinc eligeris
ut compassa Redemptori
captivato transgressori
tu Coredemptrix fieris.

(Salzburské analektá z 15. storočia)

*Zbožná, sladká a láskavá,
Ty nezasluhuješ nijaký bôľ.
Vyvolila si však trpieť,
aby - ako spolutrpiteľka Vykupiteľa -
si sa zajatému hriešnikovi
stala Spluvykupiteľkou.*

F. Vnuk: Otec Pavol, na Vaše želanie pokračujeme v rozhovoroch, v ktorých sa chceme dotknúť niekoľkých tém, tak veľmi drahých vášmu srdcu. Vyslovili ste želanie podeliť sa so svojimi myšlienkami a skúsenosťami, ktoré ste získali za posledných 55 rokov svojho života ako Kristov kňaz a biskup umlčanej Cirkvi a ako horlivý ctiteľ Kristovej a našej matky Panny Márie. Čo vás viedlo k tomuto rozhodnutiu?

Biskup P. Hnilica: Už dávno dozrieva vo mne myšlienka predložiť svojim priateľom i všetkým mariánskym ctiteľom, čo mi leží na srdci. Veď ako hovorí žalmista: *Vek*

*nášho žitia je sedemdesiat rokov a ak sme pri sile, osemdesiat (Ž 90). Ja som už v druhej polovičke osemdesiatky a hoci fyzicky už slabnem, duchovne som, chvála Bohu ešte dosť silný - a teda kým som ešte „pri sile“, chcel by som jednoduchým a zrozumiteľným štýlom vo forme dialógu osloviť tých ľudí dobrej vôle, ktorí sú ochotní počúvať hlas človeka s bohatou minulosťou a dlhou pastorálnou skúsenosťou. Želal by som si, aby moje slová boli povzbudením a výzvou k vernosti a vytrvalosti; aby aspoň čiastočne odhalili veľkú lásku Božiu, ktorú nám sprostredkuje Panna Mária; aby úcta Panny Márie nás viedla k Ježišovi v duchu smernice, ktorou sa usilujem riadiť svoj život, a to: *Per Mariam, in Spiritu Sancto ad Jesum* (Skrze Máriu - v Duchu Svätom - k Ježišovi!) A preto by som ako prvú tému našich rozhovorov vybral účasť Panny Márie na našom vykúpení; účasť z Božej vôle, ktorá ju robí Spoluvykupiteľkou.*

F. Vnuk: Som veľmi rád, že začíname touto témou, ktorá je zvlášť aktuálna v tomto čase a práve na našom Slovensku. Z vlastnej skúsenosti viem, že aj mnohí ináč dobromyseľní ľudia majú určité výhrady proti tomuto titulu Panny Márie a kritizujú Vás osobne, že Vaša horlivosť v tomto smere je akoby preexponovaná a nie práve najpotrebnejšia. Pre duchovný život človeka sú vraj aj dôležitejšie veci, ktorým treba venovať pozornosť. Ako odpoviete týmto Vaším kritikom?

Biskup P. Hnilica: Začal by som takto: Náš Pán Ježiš Kristus keď bol vyvýšený na kríži dal svoju matku všetkým, ktorých svojou krvou vykúpil. Tento čin umierajúceho Spasiteľa a Vykupiteľa má nesmierne bohatý obsah

a význam. Nikto nemôže poprieť, že Panna Mária bola prvou a najbližšou spolupriateľkou Ježiša Krista. Nikto nemohol tak intenzívne spolucítiť s jeho utrpením a bolesťami, ako tá, čo ho pod svojím srdcom nosila a porodila. Ona ho sprevádzala na jeho krížovej ceste na Kalváriu, stála pod krížom, keď umieral, prijala do lona jeho mŕtve telo a s veľkým bôľom ho kládla do hrobu. Už z tejto účasti na jeho úzkostiach a bolestiach vyplýva, že bola nielen spolupriateľkou, ale aj Spoluvykupiteľkou, ako ju nazýva aj Sv. Otec Ján Pavol II.

Keď už hovoríme o utrpení a bolestnej smrti nášho Spasiteľa, chcel by som túto tému o spoluvykúpení otvoriť myšlienkou sv. Tomáša Akvinského. V nábožnej piesni „Klaniam sa ti vrúcne...“, ktorá je prekladom Tomášovho hymnusu „Adoro te devote...“, sú aj slová: „Tvojej krvi stačí kvapka jediná, aby všehomíra zmyla sa vina.“ Teda Tomáš, jeden z najväčších teológov Cirkvi, tu hovorí, že jedna kvapka krvi Ježiša Krista stačí, aby spasila celý svet, sto svetov, slovom: celý vesmír. A na druhej strane máme slová sv. Pavla, ktorý z vnuknutia Ducha Svätého v svojom liste Kolosanom napísal: „*Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev*“. (Kol 1, 24)

Ako máme rozumieť tieto dve zdanlivé protirečenia? Keď jedna kvapka krvi Ježiša Krista stačí na záchranu celého sveta, prečo Kristus musel tak veľa trpieť a prečo Cirkev - teda ty, ja a každý kresťan, ktorý od zoslania Svätého Ducha na zemi žil - majú trpieť spolu s ním. Naša odpoveď môže byť iba z viery. Boh vo svojom nekonečnom milosrdenstve chcel našu spoluprácu na diele vykúpenia, ktoré jeho Syn získal pre nás a pre spásu všetkých duší.

Práve tak, ako on vykúpil nás skrze svoje utrpenie, aj my môžeme byť účastní na diele vykúpenia našim utrpením. Sv. Pavol dosvedčuje, že Kristus chce náš príspevok na diele vykúpenia skrze naše pozemské utrpenie. V prvom liste ku Korinťanom hrdo a sebavedome píše: „Dei enim sumus *adjutores...* – Sme Boží *spolupracovníci...*“ (po grécky: *synergoi*) (1 Kor 3, 9). Akí spolupracovníci, na čom spolupracujeme? Spolupracujeme na diele vykúpenia modlitbami, dobrými skutkami, našou každodennou prácou a hlavne našimi utrpeniami a bolesťami. A keď sme my spolupracovníci na diele vykúpenia, o koľko viac je spolupracovníčkou Panna Mária – Spoluvykupiteľka.

Náš nebohý Svätý Otec Ján Pavol II. niekoľkokrát používal slovo Spoluvykupiteľka, najmä keď sa prihovárал chorým a trpiacim. V jednej svojej audiencii pre chorých, bolo to na sviatok Narodenia Panny Márie 8. septembra 1982, nazval našu Pannu Máriu Spoluvykupiteľkou, keď povedal:

„Moje slová sú adresované vám, drahí chorí, bratia a sestry!

Vyzývam vás, aby ste sa aj vy radovali v deň tohto sviatku, v ktorom si pripomíname narodenie Nepoškvrnenej našej matky Panny Márie. Mária, ktorá bola počatá a narodená bez akejkoľvek poškrvny hriechu, mala obdivuhodným spôsobom účasť na utrpeniach svojho Syna, aby sa stala Spoluvykupiteľkou ľudského pokolenia. (Tu Svätý Otec použil výraz *Corredentrice*). Viete, že každý bôľ, ktorý je spojený s bolesťou nášho Vykupiteľa má veľikú a nenahraditeľnú hodnotu pre spasenie duší. Preto vás prosím, aby ste pochopili nesmiernu hodnotu Vášho poslania ako trpelia. Pre toto poslanie vyprosujem vám

od Panny Márie útechu, posilu a tú najhlbšiu radosť, akú vie pripraviť pre vás len najčistejšie srdce Matky.“

F. Vnuk: Ján Pavol II., ktorého posledné roky boli poznačené ťažkým krížom choroby, z osobnej skúsenosti pozná hodnotu utrpenia v pláne vykúpenia. Je o ňom známe, že počas svojho 26-ročného pontifikátu nazval Pannu Máriu Spoluvykupiteľkou päť alebo šesťkrát. Aký význam tomu pripisujete?

Biskup P. Hnilica: Veľký význam. Mne to potvrdzuje dve dôležité akutočnosti. Po prvé: titul „Spoluvykupiteľka“ je z každej stránky správny a oprávnený. A po druhé: vo svetle evanjelia a v duchu učenia Cirkvi, po boku Panny Márie aj my sa môžeme stať účastnými na vykupiteľskom diele, spoluvykupiteľmi, keď pokorne obetujeme Bohu naše modlitby, práce, bolesti, úzkosti a utrpenia, spolu s Pánom Ježišom, Vykupiteľom, ktorý po ukrižovaní a zmŕtvychvstaní si teraz berie naše telo, aby mohol teraz (porov. Kol 1,24) pokračovať vo svojom zachraňujúcom poslaní.

V tejto súvislosti by som chcel citovať z kázne Svätého Otca na Zebrzydovskej Kalvárii pri Krakove, kde (v auguste 2002) povedal: „*Toto miesto obdivuhodným spôsobom pomáha srdcu a mysli preniknúť do tajomstva, ktoré spojilo trpiaceho Spasiteľa so svojou Matkou, ktorá trpela spolu s ním. Uprostred tohto tajomstva lásky ten, kto tu prichádza, nájde seba samého, svoj život, svoju každodennosť, svoje slabosti, no zároveň aj silu svojej viery a nádeje, silu, ktorá pramení z presvedčenia, že matka neopustí svoje dieťa v nešťastí, ale že ho privedie k svojmu Synovi a zverí ho jeho milosrdenstvu.*“

V tejto kázni Svätý Otec spája Kristovo vykúpenie so spoluvykupiteľskou účasťou jeho Božskej Matky. A potom ďalej rozvíja Máriinu úlohu v pláne vykúpenia: „Pri Ježišom kríži stála jeho matka, sestra jeho matky Mária Kleopasova a Mária Magdaléna – čítame v evanjeliu sv. Jána (Jn 19, 25). Tá, ktorá bola spojená s Božím Synom zväzkom krvi a materinskej lásky, tu pod krížom v utrpení prežívala toto spojenie. Iba ona napriek bolesti svojho srdca ako matky vedela, že toto *utrpenie má svoj zmysel*. Napriek všetkému nestrácala dôveru, že sa naplní prísľub: „Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom. Ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päť“ (Gn 3, 15). A jej dôvera sa utvrdila, keď sa umierajúci Syn na ňu obrátil a povedal: „Žena, hľa tvoj Syn!“ (Jn 19, 26).

Tu jasne a zreteľne vidíme, aké bolo duchovné a krvné spojenie medzi trpiacim na kríži a spolutrpiacou pod krížom, medzi Vykupiteľom a tou, ktorá sa tu stáva Spoluvykupiteľkou.

F. Vnuk: Odkedy Vás poznám, ste veľkým ctiteľom Panny Márie aj ako Spoluvykupiteľky a šíriteľom jej úcty. Kde sú korene tejto Vašej oddanosti k nebeskej matke a čo udržuje vo Vás to obdivuhodné nadšenie a ten neklesajúci zápal?

Biskup P. Hnilica: Úctu k Panne Márii mám už z rodičovského domu od mojej mamičky. Na jej kolenách som sa učil Zdravas Mária, Anjel Pána, Zdravas Kráľovná... a iné mariánske modlitby. Spolu s ňou som sa modlieval ruženec a pri nej som počúval naše pekné mariánske piesne. A túto úctu som v sebe prehlboval aj ako dospievajúci mlá-

denec a neskôr ako študent a bohoslovec. Popri Svätom písme nijaká kniha nezasiahla tak hlboko do môjho života, ako knižočka *O pravej úcte k Panne Márii*, ktorú napísal sv. Ľudovít Maria Grignon z Montfortu. Podľa návodu tejto knihy som urobil zasvätenie seba Ježišovi Kristovi skrze ruky Panny Márie. To bolo 31. januára 1939. A hneď potom – 2. februára 1939 – sa mi naskytla príležitosť študovať na meštianke, čo potom viedlo k mojej ceste ku kňazstvu.

A teraz preskočím nasledujúcich 12 rokov a začnem s rokom 1951, keď som ako tajne vysvätený biskup mal opustiť rodné Slovensko. Prv než som ilegálne prekročil slovensko-rakúske hranice a prišiel na Západ, urobil som našej Spoluvykupiteľke sľub, že ak prídem živý do Ríma, chcem najprv informovať Svätého Otca o skutočnej situácii prenasledovanej Cirkvi na Slovensku. Potom chcem stráviť ostatok svojho života tým, že budem v sebe prehlbovať úctu k Panne Márii, šíriť náuku o nej ako Spoluvykupiteľke a oboznamovať ľudí s tajomstvom spoluvykúpenia vo svetle Ducha Svätého. A práve preto som si pre svoj biskupský znak vybral Ducha Svätého a Sedembolestnú Pannu Máriu.

V mojom úsilí som sa často stretol s nepochopením a zažil som mnohé sklamanie. Ale vždy, keď bolo najviac zamračené, Panna Mária rozohnala mraky, aby znovu zasvietilo jasné a hrejivé Božie slnko a to mi dávalo povzbudenie a silu.

Takým jasným a žiarivým dňom môjho života na Západe bol deň, keď som sa dozvedel o posolstve z Amsterdamu. Tam jednoduchej žene bolo zjavené veľké tajomstvo: Panna Mária stála popri Ježišovi ako Spoluvykupiteľ-

ka, Sprostredkovateľka a Orodovníčka. A povedala vizionárke Ide Peerdemanovej, že obnova Cirkvi bude závisieť na vyhlásení tejto poslednej mariánskej dogmy, presnejšie trojdogmy, totiž, že Panna Mária je Spoluvykupiteľka, sprostredkovateľka a Orodovnica. Tieto tituly vyjadrujú univerzálne materstvo Božej Matky.

F. Vnuk: K zjaveniach v Amsterdame sa vrátíme v osobitnej kapitole. Predbežne by som bol radšej, keby sme venovali pozornosť otázke Máriinej účasti na Ježišovom vykupiteľskom diele a povedali si viacej o nej ako o Spoluvykupiteľke.

Biskup P. Hnilica: No dobre; zhrniem teda, čo som už povedal: Pod krížom Matka bola preniknutá mečom bolesti a spolu s Ježišom nás zachránila, svojimi bolesťami prispela k našej spáse. Ona nová Eva, matka žijúcich v Kristovi. Tam sa stala našou matkou, našou Spoluvykupiteľkou. Tam – podľa želania svojho Božského Syna – nás slávnostne prijala za svojich, ako svoje deti.

Som presvedčený, že titul Spoluvykupiteľka je úplne legitímny a je z tých najvhodnejších titulov, ktorý teologicky definuje hĺbku a intenzitu Máriinej účasti na našom vykúpení. Keď hovoríme o Spoluvykupiteľke implicitne ju uznávame nielen ako našu nebeskú matku, ale aj ako osobu vyvolenú Bohom a neodlučiteľne spojenú s Kristom pre naše spasenie. Stála pri svojom Synovi po celý čas jeho pozemského prebývania medzi nami. Začala ako matka Vykupiteľa už pri zvestovaní, ale pod krížom vierou dosiahla plnú účasť na vykúpení. Keď Ježiš povedal Márii: „Žena, hľa tvoj syn“ jej univerzálne materstvo a spoluvykupiteľstvo bolo slávnostne vyhlásené celému svetu. To je

v úplnej zhode s učením Cirkvi. Otcovia Cirkvi Justín a Irenej už od II. storočia nám pripomínajú, že skrze jednu ženu – Evu – nešťastie prišlo na svet, ale skrze druhú ženu – Máriu – prišlo k nám spasenie.

A preto si myslím, že by sme sa vôbec nemali báť nazývať našu Pannu a Matku Spoluvykupiteľkou, lebo ona ňou skutočne aj je. Ja som presvedčený, že výhrady a opozícia, s ktorými sa tento titul stretáva dnes, budú raz prekonané, pretože svetlo Ducha Svätého osvieti mysle a srdcia ľudí a bude stále viac a viac tých, ktorí ju budú vidieť a uctievať ako Spoluvykupiteľku.

F. Vnuk: V tomto smere nech je nám útechou skutočnosť, že v minulosti každá mariánska dogma mala svojich kritikov a odporcov.

Biskup P. Hnilica: To mala, pretože diabol je odvekým nepriateľom Ženy (Zjv 12, 4-6). Začiatok tohto nepriateľstva medzi Ženou a Hadom, medzi jej pokolením a Hadovým pokolením, je v raji. A diabol vždy kládol veľké prekážky akýmkoľvek prejavom úcty k Žene, ktorá pošliape jeho hlavu. Mojim priateľom a mariánskym ctiteľom vždy pripomínam, aké veľké a dlhotrvajúce dišputy boli medzi teológmi prv, než bola vyhlásená dogma o Nepoškvrnenom počatí. Ale modlitbami, obetami a pokorným a dôkladným štúdiom teologickej a dogmatickej vedy sa dospelo k záveru, že je žiaduce, aby Cirkev definovala dogmu o Nepoškvrnenom počatí Panny Márie. Dogma bola vyhlásená v roku 1854 a tu predovšetkým treba ďakovať stredovekému františkánskemu teológovi bl. Jánovi Duns Scotovi (1265-1308), ktorý zhrnul svoje argumenty do troch slov: *potuit, decuit, ergo fecit*. Inými slovami: jej

syn Ježiš, ako Boh mohol urobiť, aby jeho matka bola počatá bez škvrny dedičného hriechu, patrilo sa, aby tak urobil a teda to aj urobil. Panna Mária to potvrdila svojím zjavením v Lurdoch.

Dnes sa nachádzame v podobnej situácii. Panna Mária prisľúbila vo Fatime, že na konci jej Nepoškvrnené Srdce zvíťazí. Ja verím, že my sme blízko tohto víťazstva, ale ten rozhodný boj, ktorý sa spomína v Apokalypse, sa ešte neodohral. A práve pre toto každý deň mali by sme obnovovať naše zasvätenie sa Panne Márii a tak pripravovať cestu k víťazstvu, t.j. ku konečnému prijatiu aj tej dogmy, o ktorej sa hovorí v onom amsterdamskom zjavení. V duchu sv. Ludovíta Grigniona z Montfortu, sv. Maximiliána Kolbeho veríme v moc Spoluvykupiteľky, ktorá nakoniec rozšliape hlavu hada. Jej pokora bude vždy víťaznou nad pýchou satana a aj nad pýchou človeka. A pretože Panna Mária vždy spolupracovala s Pánom Ježišom a oni dvaja sú – podľa názoru mnohých biblistov a teológov – nerozlučiteľne spojení, hlavný víťaz tohto apokalyptického zápasu bude jej potomstvo, ktorým je jej Syn a celé jeho Mystické telo.

F. Vnuk: Vy často opakujete, že Ján Pavol II., ktorého biskupské heslo bolo *Totus Tuus* – Celý Tvoj, t. j. celý Márii, bol pápež, ktorý viac ako iný pápež v minulosti, upriamil svetlo aj na tajomstvo Panny Márie – trpiacej matky pod krížom.

Počas svojich rozličných príhovorov, kázni a iných dokumentov Ján Pavol II. viac než dvestokrát sa dotýka mariánskej témy, ktorá je veľmi úzko spojená s duchovným materstvom Márie ako matky všetkých ľudí. Prečo

potom Ján Pavol II. nevyhlásil dogmu o Márii ako Spoluvykupiteľke?

Biskup P. Hnilica: Ján Pavol II. bol bezpochyby mariánsky pápež a jeho úcta k Panne Márii by mala byť príkladom každému príslušníkovi Božieho ľudu, či je biskup, kňaz, člen rehole alebo obyčajný veriaci. Trikrát putoval do Fatimy, zasvätil Rusko Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie, modlil sa a vyzýval k modlitbe sv. ruženca a rozšíril túto mariánsku pobožnosť o ďalších päť tajomstiev svetla, v svojich príhovoroch niekoľkokrát použil výraz „Spoluvykupiteľka“.

Dogmu síce nevyhlásil, ale pripravoval pôdu na jej vyhlásenie. Veď aj v Biblii máme príklad, že kráľ Dávid nazhromaždil materiál na veľkolepú stavbu jeruzalemského chrámu a dielo potom dokončil jeho nástupca. Nepochybujem, že úcta k Panne Márii v Cirkvi bude iba rásť, zvrúcnie, prehľbi sa a keď príde plnosť času, zasiat zrnko dozrie a prinesie bohatú úrodu. To nie je otázka, či sa tak stane, iba otázka, kedy sa tak stane.

F. Vnuk: Nechcel by som, aby to vyznelo ako zdvorilostný súhlas, ale aj ja som vyslovil podobný názor v svojej poslednej práci *Katolícka Cirkev v 20. storočí*, kde píšem: „Súčasný trend naznačuje, že v roku 2025 v Európe bude žiť pravdepodobne iba 26 percent katolíckeho obyvateľstva našej planéty, kým v Latinskej Amerike a v Afrike bude 61 percent katolíkov. Katolícka väčšina nachádzajúca sa mimo Európy má svoje kultúrne tradície odlišné od európskych a žije v sociálnych podmienkach podstatne ťažších než ich európski bratia a sestry vo viere. Cirkev už aj dnes zohľadňuje a v budúcnosti bude ešte viac zohľadňovať ich

tradície, ich cítenie a sociálne polozenie. Ich názory v oblasti morálky sú prevažne konzervatívne, ich volanie po spravodlivom rozdelení darov zeme stále naliehavejšie a radikálnejšie, *mariánska úcta medzi nimi je hlboko zakorenená a neprejavuje nijaké náznaky zmenšovania...*“

Biskup P. Hnilica: Práve preto aj ja verím, že aj európsky katolicizmus sa pod ich vplyvom zmení. Naša európska spoločnosť si neuvedomuje, koľké mariánske zjavenia v 20. storočí boli v Latinskej Amerike, v Afrike, v Ázii (ako budeme o tom hovoriť na inom mieste v súvislosti s mariánskou úctou), že najnavštevovanejšie mariánske svätyne sú mimo Európy. Viac pútnikov prichádza ročne do Guadalupe (Mexiko) a Aparecida (Brazília), ako do Lurdov alebo Čenstochovej, viac chodí do Lujanu (Argentína) ako do Fatimy, alebo Loreta. V krajinách latinskej Ameriky je mariánska úcta vskutku veľmi hlboká. A podobne je to aj v Afrike.

F. Vnuk: A potešiteľné je aj to, že napríklad v Anglikánskej cirkvi a v niektorých protestantských cirkvách sa objavujú náznaky návratu k mariánskej úcte. Anglikánsky teológ Eric Mascall v roku 1963 napísal, že Máriu môžeme celkom oprávnene pokladať za Spoluvykupiteľku, aby sa takto vyzdvihla skutočnosť, že Mária mala aktívnu účasť vo výkupnom diele vykúpenia pretože duchovne i fyzicky bola spojená so svojím Synom. Jej účasť je, ako on hovorí, „subordinate and ancillary“ (podriadená a nápomocná) a teda nijako neuberá ani nezmenšuje vykupiteľské zásluhy je Božského Syna. V tomto zmysle, ako sme už spomínali, čo nám pripomína sv. Pavol v liste Korintánom: *My sme Boží spolupracovníci...*

Ďalší anglikánsky teológ John Macquarrie (v zborníku *Mary for all Christians*) hovorí, že Mária predstavuje, symbolizuje, dokonalú harmóniu medzi Božou vôľou a ľudskou odpoveďou na Božiu vôľu a tak dáva plný význam výrazu *spoluvykupiteľstvo*. A ďalej hovorí, že tá Máriina účasť na spoluvykupiteľskom diele sa začala pri zvestovaní, keď vyslovila svoje FIAT.

Biskup P. Hnilica: To je veľmi zaujímavé, pretože len nedávno (2. februára 2006) vyslovil tú istú myšlienku terajší Svätý Otec Benedikt XVI. v svojej meditácii nad Máriinou poslušnosťou, keď 40 dní po jeho narodení priniesla malého Ježiša do chrámu. V svojej homílii Svätý Otec hlboko teologicky zhrnul a vyzdvihol všetky myšlienky, čo sa spomínali už v spisoch cirkevných otcov na začiatku kresťanstva. Povedal: „*Prvou osobou, ktorá sa pripája ku Kristovi na ceste poslušnosti, prežívania viery a spoluúčasti na jeho bolestiach, je jeho matka Mária. Evanjeliový text nám ju zobrazuje pri akte obetovania Syna. Toto bezvýhradné obetovanie sa jej osobne dotýka. Mária je matkou Toho, ktorý je „slávou izraelského ľudu..., svetlom na osvietenie pohanov“, ale aj „znamením, ktorému budú odporovať“ (porov. Lk 2, 32-34). A ona sama vo svojej nepoškvrnenej duši bude musieť byť prebodnutá mečom bolesti, čo zreteľne ukazuje, že jej úloha v dejinách spásy nekončí tajomstvom Vtelenia, ale sa naplňuje v láskyplnej a bolestnej účasti na smrti a vzkriesení jej Syna*“.

Treba rozvíjať tento pohľad, poznávať úlohu Panny Márie z vôle Božej. Ona plne prijala to, čo Boh dal prvým rodičom v raji, teda aby podľa jeho vôle žili. Ale Adam a Eva sa dali zviest' a neposlúchli. Mária však plne poslúchla vôľu Božiu, keď odpovedala archanjelovi Gabrielovi:

*Nech sa mi stane podľa tvojho slova, teda podľa toho, čo Boh odo mňa chce. A takto Boh skrze Máriu uskutočnil to, čo chcel uskutočniť s našou pramatkou Evou, teda aby sme mali účasť na jeho Božstve. Pri zvestovaní Panna Mária povedala *Fiat* a tam vlastne začína jej spoluvykupiteľstvo. Toto je najdôležitejší deň v dejinách ľudstva, lebo tam to začalo naše vykúpenie.*

F. Vnuk: Pre ctiteľov Panny Márie je určitým sklamaním, že v evanjeliu sa Panna Mária veľmi zriedkavo spomína. Je síce pravda, že je prítomná pri kľúčových udalostiach, ktoré majú význam v dejinách spásy, ale my by sme boli radi, keby autori evanjelií boli zaznamenali viac udalostí jej života...

Biskup P. Hnilica: To je pravda. Počas verejného účinkovania Pána je Mária iba zriedka v popredí. Stretávame sa s ňou na svadbe v Káne – kde Ježiš vytvoril predobraz zázraku Eucharistie, keď na jej prosbu premenil vodu na víno (Jn 2,1-11) a pod krížom – keď Ježiš dokonil svoje utrpenie. (Jn 19, 25) Ináč Mária stojí akoby v pozadí.

Treba však poukázať na to, že Panna Mária vystupuje v evanjeliu predovšetkým ako „poslušná služobnica Pána“. Štyridsať dní po Ježišovom narodení spolu s Jozefom ho prináša do chrámu, aby ho ako prvorodeného – podľa mojžišovského zákona – obetovala Bohu. Tu vidíme krásny príklad, že Ježiš Kristus, Boží Syn a najvyšší zákonodarca sa podriaďuje zákonu, ktorý dal Mojžiš Židom a prichádza do jeruzalemského chrámu ticho, pokorne a nikým nepoznaný. Tam ho príde uvítať Duchom Svätým vedený stavec Simeon, ktorý ho vezme do náručia a jeho matke povie prorocké slová: „*Tvoju dušu prenikne*

meč bolesti...“ (Et tuam animam pertransibit gladius).

A toto proroctvo, *Tvoju dušu prenikne meč bolesti*, sa v plnej miere vyplnilo, keď Panna Mária spolutrpeľa s Ježišom pri jeho umučení. Vieme, že sa stretla s ním na krížovej ceste, sprevádzala ho na Kalváriu a bola tam pod krížom, až kým nezomrel a potom prijala jeho mŕtve telo na svoje lono.

Vtedy precitovala tú najväčšiu bolesť. Pekne je to zobrazené v slovenskej pôstnej piesni *Matka plače, ruky spína...*, kde spievame aj tento verš:

Z kríža mŕtve už zložili telo Krista zmárnené,
Matke v lono položili klincami doranené.
Mária ho objímala, plná žiaľu, ľútosti,
slzami ho zalievala, omdlievala v žalosti.
Ó bolesti, ó žalosti srdca tvojho čistého!
Matka, naše neprávosti vbodli ten meč do neho.

A iste by nebola vydržala tieto bolesti bez zvláštnej Božej pomoci. Keď ho porodila brala ho do náručia s veľkou radosťou a tu ho berie na svoje lono ako zohavenú mŕtvolu s bolesťou milujúcej matky. Bez Božej pomoci to by nebola vydržala. Ale Boh jej dal silu, ako sa to modlíme na sviatok našej Sedembolestnej patrónky: *Bože, Ty si dal prebolestnej Matke Márii silu, aby stála pri Tvojom ukrižovanom Synovi a s ním spolutrpeľa...*

Musíme to chápať aj ľudsky a vieme, že ľudské telo má svoje limity. Ježiš hovorí: *Duch je ochotný, ale telo je slabé, nevládne* (Mk 14, 38).

Ako človek aj on prosí svojho nebeského Otca: *Ak je možné, nech ma minie tento kalich bolesti a utrpenia.*

(Mt 26, 39)

F. Vnuk: Ako ste hovorili, keď sa na to dívame ľudskými očami a premietneme to na naše rodičovské skúsenosti, vieme pochopiť hĺbkku Máriinej materskej bolesti. Mária miluje svojho Syna viac ako ktorákoľvek pozemská matka svoje dieťa a teraz ho stretáva a sprevádza na krížovej ceste ulicami Jeruzalema, vidí, ako ho pribíjajú na kríž, ako tam tri hodiny v hrozných bolestiach visí na kríži a zomiera... Človek by musel mať srdce z kameňa, aby sa nepohlo súcitom nad jej bolesťami.

Biskup P. Hnilica: Toto veľmi pekne analyzoval Ján Pavol II. na Kalvárii v Krakove v auguste 2002, keď bol tam posvätiť chrám Božieho milosrdenstva. Tam vysvetľuje, aké bolo spojenie krvné a duchovné medzi trpiacim Spasiteľom a jeho spolutrpiacou Matkou, medzi vykupujúcim a Spoluvykupiteľkou. Na Kalvárii sa završuje Márii na spoluvykupiteľská úloha, ktorá sa začala pri zvestovaní.

Spomínali sme, že tá myšlienka Márie ako novej Evy má svoj koreň vo zvestovaní. Ale zvestovanie nemožno odlúčiť od ďalších činov, ktoré nasledovali. Keď sa modlíme v Anjel Pána: *Oroduj za nás, svätá Božia rodička...* tam prosíme, aby my, ktorým bolo zjavené mystérium vtelenia pri zvestovaní, sme boli privedení k sláve vzkriesenia skrze jeho umučenie a kríž. Inými slovami: vtelenie, umučenie vzkriesenie a vykúpenie, čo všetko spolu súvisí ako jedna nepretržitá reťaz. A keď Panna Mária mala účasť pri zvestovaní a kľúčovú úlohu pri utrpení, má ju aj pri vykúpení, a teda možno ju celkom oprávnene nazvať Spoluvykupiteľkou..

Keď hovoríme o Kristovom *ľudskom* tele, ktoré za našu spásu trpelo a vylialo svoju drahocennú krv, žiada sa povedať niečo aj o Cirkvi ako o *mystickom* tele Kristovom. Podľa

učenia sv. Pavla Cirkev je Kristovo Mystické telo a my sme jeho údmi. On je hlavou tohto tela a teda v ekleziologickom zmysle on nemôže jestvovať bez nás, tak ako my nemôžeme jestvovať bez neho, pretože telo a hlava sú neoddeliteľné. Čo robí hlava, to robí aj telo: navzájom sa dopĺňujú, teda spolupracujú. To je ten najkrajší obraz spolupráce. Tu je zjavený Boží úmysel spojiť ľudské s božským. Človek stvorený na Boží obraz je tu spojený s Božím Synom, ktorý sa v lone nepoškvrnenej matky stal jedným z nás.

A sv. Pavol ďalej poukazuje, že v tomto mystickom sporení každý úd, aj ten najmenší, je dôležitý. Keď jeden úd trpí, trpia všetci. Keď jeden úd sa raduje, tešia sa všetky údy mystického tela.

F. Vnuk: Aká je úloha Panny Márie v tomto Kristovom mystickom tele?

Biskup P. Hnilica: Iste Matka Božia má v mystickom tele tú najvznešenejšiu úlohu. Niektorí teológovia hovoria, že Panna Mária je ako krk, čo spája telo s hlavou. Ako dôležitá je jej úloha v dejinách spásy, tak významné je aj jej miesto v mystickom tele. Ona si to zaslúžila svojou pokorou a poníženosťou, keď ako služobnica Pána vyriekla svoje *Fiat*, keď odpovedala Gabrielovi: Nech sa mi stane podľa tvojho slova.

Ja som asi pred 25 lebo 30 rokmi mal jednu prednášku. Bolo to na stretnutí mariánskych ctiteľov, ale boli tam aj viacerí protestanti. V prednáške som Pannu Máriu predstavil pod menom *Fiat* a analyzoval som toto *Fiat*. Boh stvoril nebo i zem slovom *fiat* a potom, keď prišla plnosť času (ako píše sv. Pavol) pokorné dievča v Nazarete akoby

si bolo privlastnilo toto *fiat*, zobralo si ho za program života. *Fiat mihi secundum verbum tuum* – nech sa mi stane, čo Boh odo mňa žiada, nech sa mi stane podľa Božej vôle. To bolo v poradí druhej najväčšie *fiat*, ktoré Boh uskutočnil a uskutočnil ho skrze ľudský súhlas. A tak sa večné Slovo stalo telom v lone Panny Márie. Boh vzal na seba ľudské telo, aby sa spojil na večné časy s plným človekom.

Boli tam aj niekoľkí protestanti a vtedy mi povedali: „Takéto predstavenie Panny Márie môžeme aj my prijať, lebo tam bolo všetko“.

Opakujem, čo som povedal už niekoľkokrát: Máriino *fiat* je jednou z najdôležitejších udalostí v dejinách spásy. Svojím *fiat* sa stala matkou Božou a matkou Vykupiteľa a svojím životom účastníčkou na Synovom vykupiteľskom diele, teda Spoluvykupiteľkou.

F. Vnuk: Myslím, že toto je vhodný moment, aby sme sa pozreli do minulosti a ozrejmili si, ako sa táto spoluvykupiteľská úloha Panny Márie vyvíjala v dejinách Cirkvi. Kedy sa začal objavovať titul „Spoluvykupiteľka“?

Biskup P. Hnilica: Poznanie, že Panna Mária je Spoluvykupiteľkou je implicitne zakotvené v označení Panny Márie ako novej Evy, a teda siaha do najstarších dejín kresťanstva, do 2. storočia. Explicitný výraz „Spoluvykupiteľka“ sa však objavuje až v 15. storočí. V *Salzburských anektách* sa nachádza pekná hymnická pieseň na oslavu Panny Márie, ktorú uvádzaš ako motto tohto nášho rozhovoru. Pieseň velebí Panu Máriu, ktorá sa „človekovi väziacemu v zajatí hriechu stala Spoluvykupiteľkou“ (...captivato transgressori tu Coredemptrix fieres). Ja vôbec nepochybujem, že kresťanstvo už od najstarších čias

si bolo vedomé veľkých spoluvykupiteľských zásluh Panny Márie, ale nebolo teológov, ktorí by to boli vedeli primerane formulovať.

Každá dogma o Panne Márii má svoje adventné obdobie čakania a príprav a potom prechádza štádiom diskusií, objasňovania pojmov a konfliktu názorov. Dnes je situácia taká, že titul Spoluvykupiteľka je tzv. diskutabilná otázka; inými slovami, nie je to článok viery, ale na druhej strane je celkom legitímne oslovovať a uctievať Matku Božiu pod týmto titulom. Viacerí vynikajúci súčasní teológovia, ako napríklad prof. Jean Galot SJ, alebo prof. Brunero Gherardini sa vyslovili, že titul „Spoluvykupiteľka“ najlepšie vystihuje učenie Cirkvi o mimoriadnej účasti Panny Márie na Kristovom vykupiteľskom diele.

F. Vnuk: Ale na druhej strane sú teológovia, ktorí namietajú, že titul „Spoluvykupiteľka“ akoby odoberal zo zásluh Ježiša Krista ako jediného Vykupiteľa a jediného Sprostredkovateľa medzi Bohom a ľuďmi. Ďalej tvrdia, že už bolo dosť mariánskych dogiem a že ďalšia dogma by bola iba prekážkou ekumenického dialógu.

Biskup P. Hnilica: Podľa mňa obe námietky sú neopodstatnené. Titul „Spoluvykupiteľka“ vôbec neodoberá z nekonečných zásluh Vykupiteľa Ježiša Krista. Ani nestavia Panu Máriu na roveň Kristovi alebo dokonca nad Krista, ale vedľa Krista. Bola spoluúčastníčkou jeho utrpení – ako to spievame v krásnej stredovekej piesni: *Stabat Mater dolorosa, juxta crucem lacrimosa* (Stála Matka bolestivá, vedľa kríža žalostivá) – a v tom zmysle „na svojom tele dopĺňovala to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev“ (porov. Kol 1, 24). Ako „spolupracov-

ník“ nijako neumenšuje postavenie hlavného pracovníka, ani Spoluvykupiteľka nezmenšuje postavenie Vykupiteľa.

Rovnako si neviem predstaviť, ako naši odlúčení bratia, ktorí rešpektujú učenie cirkevných otcov a tradíciu prvotnej Cirkvi, by mohli vidieť v mariánskej úcte prekážku zblíženia. Veď aj v našom pozemskom konaní úcta matky panovníka, vysokého hodnostára – svetského či cirkevného – je vlastne úctou voči jej synovi, je založená na postavení jej syna a nijako neohrozuje ani nedegraduje toto jeho postavenie.

Všetkým kritikom mariánskej úcty by som chcel pripomenúť slová jedného z najväčších teológov 20. storočia. Hans Urs von Baltasar napísal: *Man schämt sich einer Christenheit, der sich heute ihrer Mutter schämt* (Hanbiť by sme sa mali za kresťanstvo, ktoré sa dnes hanbí za svoju matku).

Znovu zdôrazňujem: úcta k Panne Márii ako k Spoluvykupiteľke ľudského pokolenia, nie je nová, nie je čosi, čo vymysleli a chcú presadiť niekolkí horlivci alebo dokonca nejakí „extrémisti“ v súčasnej dobe; naopak, ide o prejav starého kultu, ktorý dozrieva v našich časoch.

F. Vnuk: Mohli by ste v tejto súvislosti spomenúť, aký postoj k tejto otázke majú tie najvyššie cirkevné authority, t. j. pápeži a Svätá stolica?

Biskup P. Hnilica: O tom jestvuje už celá literatúra. Máme tu poruke knihu, ktorú napísal môj drahý spolupracovník o. Paul Maria Sigl, *Die Frau aller Voelker* (Amsterdam-Roma 1998) a z nej tu uvediem niektoré príklady. Od čias pontifikátu sv. Pia X. (1903-1914) sa titul „Spoluvykupiteľka“ už stále častejšie objavuje tak v preja-

voch pápežov, ako aj v oficiálnych dokumentoch Sv. stolice. V roku 1908 Pius X. povýšil sviatok Sedembolestnej Panny Márie na „duplex II. classis“ a pri tej príležitosti sa v patričnom dekréte (uverejnenom v oficiálnom bulletinu *Acta Apostolicae Sedis*) vyslovuje želanie, aby „povýšením tohto sviatku... vzrástla úcta k milosrdnej Spoluvykupiteľke“.

O šesť rokov neskoršie Sväté ofícium udelilo 500 dní odpustkov za modlitbu končiacu slovami: „Chválimo tvoje povýšenie, ktorým ťa Boh obdaril, aby si bola pravou Matkou Boha, vždy Pannou, počatou bez škvrny dedičného hriechu a Spoluvykupiteľkou ľudského pokolenia.“

Jeho nástupca, Benedikt XV. v apoštolskom liste *Inter Sodalicia* píše: „Ona (t. j. Panna Mária) spolu s Kristom vykúpila ľudské pokolenie.“

Podobne aj Pius XI. v roku 1933 vo svojom príhovore k pútnikom z Vincenzy povedal: „Náš Vykupiteľ pokladal za vhodné, aby jeho matka mala účasť na jeho diele a preto ju oprávnene vzývame pod menom Spoluvykupiteľka.“ V inej modlitbe na záver jubilejného roka 1925 nachádzame tieto pekné a hlboké slová: „Ó, matka lásky a milosrdenstva, keď tvoj drahý Syn završoval vykúpenie ľudského pokolenia na oltári kríža, stála si vedľa neho a trpela si s ním ako Spoluvykupiteľka.“

A tak by sa dalo pokračovať až po nedávno zomrelého Jána Pavla II., ktorý počas svojho 26-ročného pontifikátu použil výraz „Spoluvykupiteľka“ šesťkrát!

F. Vnuk: Spomínali ste, že aj mnohé vynikajúce osobnosti nášho veku hovoria o Panne Márii ako o Spoluvykupiteľke.

Biskup P. Hnilica: Tu by som chcel osobitne zvýdvihnúť postavu sestry Lucie, ktorej (spolu s jej bratancom Františkom a sesternicou Hyacintou) sa zjavila Panna Mária vo Fatime a odovzdala jej dôležité posolstvo pre dnešnú dobu. V roku 2001 vyšla jej kniha *Gli appelli del messaggio di Fatima* (Výzvy fatimského posolstva). Úvod ku knihe napísal karmelitán O. Jesús Castellano Cervera, poradca Kongregácie pre náuku viery, ktorý nazýva knihu „evanjeliom podľa Fatimy“. Máriino spoluvykupiteľstvo je v nej potvrdené na ôsmich miestach. Sestra Lucia ju nazýva „Spoluvykupiteľkou ľudského rodu“... „Spoluvykupiteľkou ľudstva spolu s Kristom“... spomína ju ako osobu najbližšiu Kristovi, ktorá so svojím ukrižovaným Synom zdieľala „najbolestnejšie umučenie ako Spoluvykupiteľka“, a na inom mieste ju predstavuje ako tú, čo mala „poslanie Spoluvykupiteľky“.

V 20. storočí tlmočníkmi svedectva o Panne Márii ako Spoluvykupiteľke boli také jasné svetlá Katolíckej cirkvi, ako sv. Františka Cabrini, sv. Maximilián Kolbe, sv. Leopold Mandič, sv. Terézia Benedikta od Kríža (Edita Steinová), sv. P. Pio z Pietrelcíny, sv. Josémaría Escrivá, bl. Matka Tereza z Kalkaty a ďalší. Dvadsiate storočie bolo v tomto smere svedkom mnohých pozoruhodných pohybov, najmä v širokých vrstvách veriaceho ľudu. A tieto pohyby nemôžu ostať nepovšimnuté, pretože aj v cirkevných kruhoch sa riadia zásadou *Vox populi – vox Dei* (hlas ľudu – hlas Boží).

F. Vnuk: Nedávno som čítal, že Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi II. bola predložená žiadosť o proklamáciu „poslednej mariánskej dogmy“, kde by sa vyhlásilo za člá-

nok viery, že Mária je Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica. Túto žiadosť podporilo mojím podpisom asi 40 kardinálov, 370 arcibiskupov a biskupov a viac než 4 milióny veriacich.

Biskup P. Hnilica: To je jeden z typických prejavov „hlasu ľudu“. Viem o ňom a dobre poznám aj tých, čo túto kampaň organizovali. Nemôžem však tvrdiť, že to bezvýhradne schvaľujem. Trošku mi to pripomína politické agitácie. Ja si myslím, že oveľa účinnejšie by boli kampane modlitieb, pokojné vysvetľovanie a poučovanie a trpezlivé čakanie. Pán Boh nemeria čas ľudskou mierou. Aj my sa musíme obmedziť na prostriedky, ktoré sú primerané tejto záležitosti, ktorá nie je svetská, ale vrcholne duchovná. To znamená, že sa predovšetkým budeme modliť, aby Duch Svätý osvietil v prvom rade tých, čo riadia Cirkev a potom aj všetkých veriacich, aby lepšie pochopili Máriino postavenie v dejinách spásy a vedení Duchom Svätým konali podľa vôle Božej.

F. Vnuk: A nakoniec by som Vám chcel položiť takú svetácku otázku. Žijeme v materialistickom svete, kde sa hľadajú konkrétne, viditeľné a hmatateľné výsledky. Bude mať vyhlásenie dogmy nejaké praktické následky? Bude me svedkami nejakých závažných zmien, alebo bude všetko, ako predtým. A ďalej: potrebuje Panna Mária ďalší titul? Veď v jednej z prefácií sa nachádzajú slová, ktoré sa iste vzťahujú aj na Panu Máriu: „Ty nepotrebuješ našu oslavu... naše chvály nič nepridávajú k tvojej veľkosti.“

Biskup P. Hnilica: Tá prvá otázka je viac-menej špekulatívneho typu a predpokladá dar proroctva, ktorý ja nemám. Ale jedna vec je istá: zavŕši sa víťazstvo Ženy nad

Hadom a na zem zostúpia prúdy duchovných dobrodení. Bol som raz na konferencii, kde podobnú otázku predložili jednému prednášateľovi, ktorého meno si už nepamätám. Dobre si však pamätám jeho odpoveď. Povedal: „Vyhlásenie dogmy nezatrasie svetom, ale je isté, že otrasie peklom. Náš starý protivník satan dostane taký výprask, akého sa mu nedostalo od vtedy, čo Kristus vykrvácal na kríži. A kým si bude lízať zasadené rany, nebude môcť _na záhubu duší potulovať sa po svete` a nebude môcť zväzdať ľudstvo k vojnám, svárom, sebecktvu a zmyselnostiam.“

Ešte by som dodal, že podobné výhrady som počul, keď sme vyvíjali úsilie, aby Svätý Otec zasvätil Rusko Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie. Aj vtedy nám mnohí kritici hovorili: „A myslíte si, že jeden akt zasvätenia zmení beh sveta?“ A vidíš, zmenil! Rok po zasvätení prišiel Gorbačov a päť rokov po zasvätení bol zbúraný Berlínsky múr a skončila komunistická tyrania v Európe. Ako hovorievali starí Rimania: *Sapienti sat est* – múdre mu by to malo stačiť!

K druhej otázke, či Panna Mária potrebuje ďalší titul. Nepotrebuje, ale my to potrebujeme, aby sme jej prejavili našu úctu. Možno, že tento prejav úcty nič nepridáva k jej veľkosti. Veď už je kráľovnou anjelov, patriarchov, prorokov, apoštolov, mučeníkov, vyznávačov, panien atď. Ale táto úcta dáva čosi nám: duchovne nás obohacuje a pripieva k našej spáse.

F. Vnuk: Viem, že na túto tému by sa dalo veľa hovoriť. Nechcem však, aby náš rozhovor bol príliš dlhý. Čo by ste ešte chceli povedať na záver?

Biskup P. Hnilica: Len toľko, že my mariánski ctitelia nesmieme upadať na duchu, musíme vytrvať a ak niečo ďalšie robiť, tak potom iba zintenzívniť naše modlitby. Máme prísľub Panny Márie, že nakoniec jej Nepoškvrnené srdce zvíťazí a ja verím, že čiastkou toho víťazstva bude aj všeobecné a oficiálne uznanie celého kresťanského sveta, že Mária je Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica. Teraz však poslušne prijímame a zastávame stanovisko Učiteľského úradu, kým sa táto otvorená a diskutovaná teologická otázka nevyrieši.

Bude záležať na nás, ako sa my zapojíme do tohto boja za víťazstvo jej Nepoškvrneného srdca, či sa to stane aj s našou spoluprácou, alebo bez nás. Ja si myslím, že každý z nás má záujem, aby sme mohli spolupracovať s Božou milosťou. Boh to chce.

V tom je práve naša veľkosť, že Boh nás zahrnul do plánu vykúpenia so svojim Synom ako hlavou a my ako údy jeho mystického tela, máme privilégium spolupracovať na tomto diele. To je najväčšia milosť Božia, že ja, ktorý som si pre svoju hriešnosť zaslúžil peкло, môžem byť používaný ako nástroj na spásu iných. Boh nás chce úplne zjednotiť so svojim Synom. Toto adoptívne synovstvo nám ponúka so všetkými výhodami. Tu sa láska Boha k ľuďom ozaj prejavuje tým najpodivuhodnejším spôsobom.

Zakončil by som slovami Jána Pavla II., ktoré povedal na generálnej audiencii 9. apríla 1997: „Spolupráca kresťanov na vykúpení sa koná až po dráme, ktorá sa odohrala na Kalvárii... Mária však spolupracovala na vykúpení už počas tejto drámy v úlohe matky Vykupiteľa. A tak jej spolupráca zahrňuje celé vykupiteľské dielo. Ona jediná je

takýmto podivuhodným spôsobom spojená s výkupnou obeťou, ktorá znamenala spasenie celého ľudstva“.

Mária, Spoluvykupiteľka, oroduj za nás!

Misál salzburského arcibiskupa Bernarda von Rotera:
Dva stromy, dve ovocia, dvaja Adamovia, dve Evy

(II.) Mária - Nová Eva

O gloriosa Virginum
sublimis inter sidera,
qui te creavit, parvulum
lactente nutris ubere

Quod Eva tristis abstulit,
tu reddis almo germine:
Intrent ut astra flebiles,
coeli recludis cardines.

Tu Regis alti janua,
et aula lucis fulgida;
vitam datam per virginem
gentes redemptae, plaudite...

*Mária Panna vznešená,
ty slávou tóniš žiaru hviezd;
toho, čo teba utvoril,
na svojej hrudi živiť smieš.*

*Čo Eva, žiaľ, raz stratila,
Dieťaťom твоjím vraciaš nám:
otváraš cestu plačúcim,
vedieš nás k svätým výšinám.*

*Žiarivá brána kráľovská,
cez ktorú prešiel veľký Kráľ;
národy sveta jasajte,
že z Panny život zavítal...*

F. Vnuk: Skončili sme debatu o Panne Márii Spoluvykupiteľke, o titule, ktorý je predmetom súčasných mariologických diskusií a úvah. Teraz by sme mohli obrátiť pozornosť k tomu najstaršiemu titulu, ktorým cirkevní otcovia poctili Pannu Máriu, keď ju nazvali „Novou Evou“.

Biskup P. Hnilica: Na začiatku by som chcel povedať, že hoci sú tieto dva tituly od seba vzdialené 1500 rokov, je medzi nimi úzky vzťah a obsahová súvislosť. Predstavujú totiž iba dva uzlové body v postupnom prehlbovaní kresťanskej náuky, v ktorej Panna Mária ako matka Spasiteľa a Vykupiteľa má osobitné a privilegované postavenie. V apoštolských časoch, t. j. v prvom storočí po Kristovej smrti, sa pozornosť veriacich sústreďovala predovšetkým na osobu Ježiša Krista, Božieho Syna, ktorý prišiel spasiť svet. Ale už ku koncu prvého storočia sa veriaci ľud začína intenzívne zaujímať aj o jeho matku Máriu. Pretože v evanjeliách sa o nej hovorí iba málo, ľudia hľadali informácie v iných zdrojoch. Ludová fantázia si domýšľala, ako to asi bolo, alebo vymýšľala, ako to mohlo byť. Aby sa vyhovel toľto ľudovému záujmu, niektorí podnikavci spracovali rozličné tradované a legendárne podrobnosti a už okolo roku 140 vzniklo apokryfné *Jakubovo evanjelium*, alebo *Kniha Jakubova*, ktoré opisuje narodenie, detstvo a mladé roky Panny Márie a tzv. skrytý život Ježiša Krista, t. j. jeho život v Nazarete pred verejným vystúpením. Cirkev samozrejme odmietla zaradiť tento apokryf medzi kánonické knihy Nového zákona, ale mnohé fakty a udalosti prijala ako hodnoverné. Odtiaľ, napríklad, vieme, že rodičia Panny Márie sa volali Joachim a Anna, tam má svoj pôvod aj sviatok Obetovania Panny Márie, ktorý sa slávi 21. novembra a pod.

F. Vnuk: Ale my vieme, že táto ľudová úcta a zvedavosť mala svoju obdobu – pravda, na vyššej intelektuálnej úrovni – aj v myslení, kázaní a písaní cirkevných spisovateľov a otcov Cirkvi. A práve táto stránka problému by nás zaujímala.

Biskup P. Hnilica: Kresťanskí myslitelia už od začiatku druhého storočia venovali patričnú pozornosť Panne Márii a jej postaveniu v diele vykúpenia. Sv. Pavol nazval Krista „novým Adamom“, keď píše o ňom: „Ako všetci umierajú v Adamovi, tak zasa všetci ožijú v Kristovi“ (1 Kor 15, 22) a na inom mieste: „Lebo ako sa neposlušnosťou jedného človeka mnohí stali hriešnikmi, tak zasa poslušnosťou jedného sa mnohí stanú spravodlivými“ (Rim 5, 19)

Tento pohľad na Krista, kde ho apoštol Pavol porovnáva k Adamovi, viedlo kresťanských mysliteľov porovnávať Pannu Máriu k Eve. A v tomto porovnaní, kde sa vyzdvihujú podobnosti a protiklady, ich pohľad siahal ozaj veľmi hlboko. Adam ako predstaviteľ hriešneho ľudstva – Kristus ako predstaviteľ vykúpeného ľudstva; Adam ako pozemský človek – Kristus ako nebeská bytosť; Adam ako prvý hriešnik – Kristus ako Baránok, čo sňal hriechy sveta a pod. Podobne sa porovnávali aj výjavy z rajskej scény: na jednej strane strom poznania so zakázaným ovocím, ktorého jedenie viedlo k smrti, na druhej strane strom kríža na Kalvárii, ktorého ovocie vedie k životu. Na jednej strane padlý anjel v podobe hada zvádza Evu, na druhej strane poslušný anjel, ktorý zvestuje Márii, že sa stane matkou Vykupiteľa.

F. Vnuk: O Kristovi vieme, že ho nazval „novým Ada-

mom“ apoštol Pavol. Kedy sa začalo hovoriť alebo písať o Márii ako o novej Eve?

Biskup P. Hnilica: Ja si myslím, že už za života sv. Pavla mnohí zbožní kresťania, ktorí čítali jeho listy, aplikovali a ďalej rozvádzali porovnanie Krista k Adamovi, došli k záveru, že je celkom prirodzené predstavovať Pannu Máriu ako novú Evu. K tomuto názoru ma vedie aj tá skutočnosť, že keď prví cirkevní otcovia ako sv. Justín mučeník, sv. Irenej z Lyonu (ktorí žili na začiatku 2. storočia) píše o Márii ako novej Eve, neusilujú sa presviedčať ľudí, aby si osvojili tento obraz Panny Márie. Z toho možno usúdiť, že postava Márie ako novej Evy bola už čiastkou kresťanskej vierouky, ako sa ona formulovala hneď v prvom storočí.

Milo ma prekvapilo, keď Svätý Otec Benedikt XVI. v svojom nedávnom príhovore (2. februára 2006) opakuje toto učenie Cirkvi z 2. storočia, a pripomína terajším veriacim starokresťanskú pravdu: *Ako vinou jednej ženy sme stratili raj, boli sme z neho vyhnaní, tak zásluhou druhej ženy sa znovu môžeme vrátiť do raja.*

F. Vnuk: Mohli by ste trošku podrobnejšie vysvetliť, ako sa toto chápanie Panny Márie – novej Evy prejavuje v písaní cirkevných otcov?

Biskup P. Hnilica: Ostaňme pri tých dvoch, ktorých sme už spomínali. Sv. Justín (ktorý zomrel mučeníckou smrťou v roku 165) doslova píše, že Kristus sa stal človekom z nepoškvrnenej Panny, aby zničil následok neposlušnosti, ktorá pochádza od Hada a urobil to takým spôsobom, akým tá neposlušnosť vznikla. Eva totiž bola stvorená bez dedičného hriechu, ale dala sa zviesť slovom

Hada, čím počala v sebe neposlušnosť a splodila smrť. Na druhej strane Panna Mária prijala s vierou a s radosťou zvesť od anjela Gabriela, keď jej oznámil, že sa stane matkou Božieho Syna. Na slová anjela poslušne odpovedala: „*Fiat* – Nech sa mi stane, ako hovoríš“.

A sv. Irenej ďalej rozvádza toto prirovnanie a hovorí: „Ako Eva neposlušnosťou priniesla smrť pre seba i celé ľudské pokolenie, tak Mária poslušnosťou priniesla spasenie pre seba i celé ľudstvo. Uzol Evinej neposlušnosti rozviazala Máriina poslušnosť; čo zviazala Eva-panna neverou, to rozviazala Panna Mária vierou“.

A takto by sa dali citovať aj ďalší cirkevní otcovia 2., 3. a 4. storočia, ako Tertulián, Atanás Alexandrijský, Efrém Sýrsky, Cyril Jeruzalemský, Ambróz atď. Od sv. Ambróza pochádza známy výrok: „Evu voláme matkou ľudského pokolenia, ale Mária je matkou ľudského spasenia“.

A na zakončenie ešte uvediem, čo napísal sv. Augustín: „Prvý človek Adam padol, lebo ho prehovorila žena. Druhý Adam zvíťazil, pretože žena prehovorila: Fiat. Skrze jednu ženu diabol priniesol smrť a skrze druhú ženu Boh priniesol život. Zlý anjel zviedol Evu a dobrý anjel povzbudil Máriu: *Neboj sa Mária, počneš Božieho Syna!*... Čo Eva spôsobila tým, že ľahkomyselne uverila diablove, to Mária odčinila tým, že v pokore uverila anjelovi. U jednej ženy, teda u Evy, sa začal hriech, a preto všetci musíme zomrieť, zatiaľ čo u druhej ženy, Márie, začala viera, na základe ktorej sa rodíme pre večný život“.

F. Vnuk: Jeden Váš blízky spolupracovník (O. Paul M. Sigl) na základe týchto svedectiev, kladie otázku: „Keď pôvod (*Ursache*) nášho spasenia Ježiš Kristus (nový Adam)

oprávnene nesie titul Vykupiteľ, prečo Spolupôvod (Mitur-sache) nášho spasenia Mária (nová Eva) oprávnene nene-sie titul Spoluvykupiteľka?“

Biskup P. Hnilica: On tým chcel vlastne ukázať, že korene Máriinho spoluvykupiteľstva siahajú do prvých storočí kresťanstva, aj keď sa to ako oficiálna náuka hneď výrazne neformulovalo. Ale nezabúdajme, že aj zjavená pravda o Najsvätejšej Trojici bola v základoch živej viery od začiatku, ale formulovanie náuky o Najsvätejšej Trojici prišlo až neskoršie a bolo dielom cirkevných otcov a prvých koncilov.

Titul „nová Eva“ to nie je iba básnická metafora. To je podklad celej kresťanskej mariológie a vystihuje trvalú úlohu Panny Márie v dejinách spásy. Ako Eva ostáva od svojho stvorenia pri Adamovi, tak nová Eva ostáva vždy pri Kristovi. Od jeho vtelenia pri anjelovom zvestovaní, až po jeho smrť na kríži, kde jeho vykupiteľské dielo je završené.

Spomínali sme Máriinu vieru, na ktorú poukazujú aj cirkevní otcovia, keď osobitne vyzdvihujú skutočnosť, že „v pokore uverila anjelovi“. Oni tu vlastne len opakujú, čo už dávno pred nimi to povedala Alžbeta, ktorú prišla Panna Mária navštíviť, aby jej pomáhala v jej tehotenstve. Ako píše evanjelista Lukáš, Alžbeta pri tomto stretnutí bola „naplnená Duchom Svätým“ a nazvala Máriu „požehnanou medzi ženami... a blahoslavenou, pretože uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán (*et beata quae credidisti, quoniam perficietur ea, quae dicta sunt tibi a Domino*) Lk 1, 42-45. Máriina viera, to je ozaj niečo úžasné.

F. Vnuk: Máriina odpoveď na pozdrav Alžbety je známa ako chválospev *Magnifikat*, kde hovorí o sebe: *Bla-*

hoslaviť ma budú všetky pokolenia (Lk 1, 48). Na tieto jej slová, inšpirované Duchom Svätým, sa často odvolávajú ctitelia a šíritelia úcty Panny Márie. Nimi odpovedajú na námietky kritikov, ktorí odsudzujú viaceré prejavy mariánskej úcty ako nebiblické a nekristologické.

Biskup P. Hnilica: Som rád, že si pripomenul tento chválospev, ktorý Cirkev každodenne recituje vo večer-ných modlitbách v Liturgii hodín. Nad hlbokým obsahom tohto chválospevu meditovali mnohí svätci, mystici, vykla-datelia Sv. písma a tisíce zbožných duší. Napríklad sv. Ambróz, ktorý nás vyzýva: „Nech v každom z nás Máriina duša chváli Pána, nech v každom z nás Máriin duch plesá v Bohu“. Túto výzvu sv. Ambróza opakuje aj pápež Pavol VI. vo svojej apoštolskej exhortácii *Signum magnum*, ktorý vydal pri príležitosti 50. výročia fatimských zjavení (v máji 1967), keď on sám putoval do Fatimy.

My si ani predstaviť nevieme, s akou radosťou a vďa-kou Panna Mária spievala tento Magnifikat, pretože jej srdce bolo preniknuté radosťou a vďačnosťou, že ju Alžbe-ta pozdravila ako „požehnanú medzi ženami“ a nazvala ju „matkou svojho Pána“. Prečítajme si tento chválospev aj my a uvažujme trošku nad jeho obsahom.

F. Vnuk: Chválospev *Magnifikat* sa nachádza v prvej kapitole Evanjelia sv. Lukáša a znie:

*Velebí moja duša Pána
a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi,
lebo zhlíadal na poníženosť svojej služobnice.
Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia,
lebo veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný,*

*a sväté je jeho meno
a jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie
s tými, čo sa ho boja.
Ukázal silu svojho ramena,
rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú.
Mocnárov zosadil z trónov
a povýšil ponížených.
Hladných nakrmil dobrotami
a bohatých prepustil naprázdno.
Ujal sa Izraela, svojho služobníka,
lebo pamätá na svoje milosrdenstvo,
ako sľúbil našim otcom,
Abrahámovi a jeho potomstvu naveky.*

(Lk 1, 47-55)

Biskup P. Hnilica: To sú ozaj krásne a obsahom bohaté slová. V nich vidíme Novú Evu v jej plnej nádhere. *Magnifikat* to je skutočne hlboká a čisto biblická modlitba, ktorú jej vnukol sám Ježiš, ktorého nosila pod srdcom. Jeho prítomnosť posväcovala Zachariášov dom a spôsobiť, že jeho predchodca Ján sa radosťou zachvel v lone svojej matky Alžbety. Ja som to raz komentoval, že v tomto chválospeve Mária v mene nás všetkých ďakovala Bohu za dobrodenia, ktoré preukázal ľudskému pokoleniu. Tu Máriina duša chváli Pána a jej duch plesá v Bohu. Zasvätená dušou a duchom nebeskému Otcovi, s nábožnou láskou velebí Boha, od ktorého pochádza všetko a v ktorom existuje všetko.

Jej modlitba obsahuje chválu, poďakovanie a vďačnú osobnú radosť. Všimni si, že to hovorí v prvej osobe: „Moja duša... môj duch... môj Spasiteľ... mňa, Máriu, budú ma

blahoslaviť... mne Márii veľké veci urobil ten, ktorý je Mocný...”

Ale hoci hovorí v prvej osobe, nestavia do popredia seba, ale Boha. Tu hovorí z vnuknutia Ducha Svätého skromná služobnica, hovorí tá, ktorá je príbytkom a chrámom Syna Najvyššieho. Jej chválospev je teda oslavou Božej milosti, ktorá vstúpila do jej srdca a života, aby sa tak stala Matkou Pána. Toto osobné svedectvo vychádza z toho, že si uvedomuje svoju mimoriadnu úlohu, ktorú musí uskutočniť pre ľudstvo v dejinách spásy.

Na nedávnej generálnej audiencii (15. februára 2006) Svätý Otec Benedikt XVI. v súvislosti s chválospevom *Magnifikat* zdôrazňuje aj ďalšiu veľmi dôležitú skutočnosť. Hovorí, že v svojej druhej časti (Lk 1, 51-55) sa tento spev vďaky a chvály stáva akoby „chórovým spevom”, kde sa k Máriinmu hlasu pripojila celá komunita veriacich, ktorí oslavujú prekvapujúce Božie rozhodnutia. V gréckom origináli Lukášovho evanjelia máme sedem slovies v *aoriste* (t. j. v minulom čase), označujúcich rovnaký počet skutkov, ktoré Pán neustále koná v histórii: Ukázal silu... rozptýlil povýšených... zosadil mocnárov... povýšil ponížených... hladných nakrmil... bohatých prepustil naprázdno... ujal sa Izraela.

V týchto siedmich Božích skutkoch sa jasne prejavuje „štýl“, ktorým sa Pán dejín inšpiruje vo svojom konaní: on sa stavia na stranu tých najmenších a posledných. Jeho plán je často skrytý v neprehľadnom teréne ľudských osudov, kde vidíme víťaziť pyšných, mocných a bohatých. Napriek tomu jeho sila sa nakoniec ukáže, aby predstavila skutočných Bohom vyvolených: tých, ktorí sa ho boja (uraziť), ktorí sú verní jeho slovu, ktorí sú ponížení, hladní, sú

jeho služobníkmi v Izraeli. Inými slovami: predstavujú komunitu Božieho ľudu, ktorý, ako Mária, je zložený z chudobných, čistých a pokorných srdcom. A práve toto malé stádo sa nemusí báť, pretože Otcovi sa zalúbilo dať mu svoje kráľovstvo (por. Lk 12, 32)”.

F. Vnuk: Čosi podobného povedal aj pápež Pavol VI. vo svojej encyklike *Marialis Cultus*, kde pripomína veriacim, že Mária „nie je iba pasívna a ponížená žena natoľko vnorená do zbožnosti, že stráca dotyk s realitami života. Nie, ona je žena, ktorá neváha vysloviť, že Boh je pomstiteľ utláčaných, že zhadzuje mocných tohto sveta z ich trónov. V Márii môžeme vidieť prvú medzi pokornými a chudobnými Pána, udatnú ženu, ktorá poznala chudobu, utrpenie, útek, vyhnanstvo, teda životné situácie, ktoré nemohli uniknúť pozornosti tých, čo v duchu evanjelia podporujú a presadzujú spravodlivé vyslobodenie z biedy pre všetkých ľudí a celej ľudskej spoločnosti.”

Biskup P. Hnilica: Ako poslušná služobnica Pána a dokonalý príklad apoštolky svojho Syna, Mária má na zreteli nielen duchovné, ale aj telesné blaho Božieho ľudu, má súcit s jeho biedou, nešťastím a ťažkým položením. Modernou terminológiou by sa dalo povedať, že je *advokátkou sociálnej spravodlivosti*, spravodlivého rozdelenia dobier zeme. Jej Magnifikat zvestuje spravodlivosť, ktorá oslobodzuje utláčaných, prináša nielen duchovnú ale aj hmotnú pomoc ubiedeným. Je to manifest evanjeliovej „teológie oslobodenia”, založenej na učení jej Božského Syna. Tu Mária je zdrojom nádeje, pre všetkých, čo sa usilujú o spravodlivosť a pokoj v tomto hriešnom a nespravodlivom svete.

F. Vnuk: Vy ste mi viackrát hovorili, že vo chvíľach vďačnosti za mnohé dobrodenia, ktoré od Boha dostávate, sa celkom mimovoľne tlačia na Váš jazyk slová chválospevu *Magnifikat* a slová hymnickej piesne *Te Deum laudamus...*

Biskup P. Hnilica: Mne je modlitba *Magnifikat* veľmi milá a rád ju recitujem. Sú to slová vnuknuté Duchom Svätým a vyslovené najdokonalejším Božím stvorením – Pannou Máriou. V Starom zákone Mojžiš z Božieho poverenia prikázal Židom: „Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou. A tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, nech sú v tvojom srdci, poučaj o nich svojich synov a sám *uvažuj o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš kráčať po ceste, či budeš ležať alebo stáť*. Priviaž si ich ako znamenie na ruku, nech sú ako znaky medzi tvojimi očami, a napíš si ich na veraje svojho domu a na dvere” (Dt 6, 4-9). Chcel by som pripomenúť našim kresťanom, aby podobne aj oni mali na srdci a uvažovali o hlbokých slovách chválopevu Magnifikat „či budú sedieť vo svojom dome, či budú na cestách, či budú ležať alebo stáť”.

Toto je nielen dokonalá modlitba vďaky, ale aj liek, ktorý nám dal Boh na choroby vtedajšieho i dnešného sveta. Boh totiž miluje a nikdy neopustí svoju Cirkev, a preto jej ponúka liečivú pomoc v každom čase. Ako v Starom zákone, tak aj dnes Boh dopúšťa na nás skúšky, krízy, nešťastia. Skúša nás, ale nikdy nie nad naše sily. Nikdy nás nenecháva neozbrojených, nikdy nedovolí, aby sme sa stali lacnou korisťou satana, nikdy nás nenecháva bez patríčných liekov. Liekom pre dnešné časy je fatimské posol-

stvo, ktoré som často pripodobňoval penicilínu, ktorý je liekom prakticky na všetko.

F. Vnuk: Vráťme sa však k téme novej Evy... Hneď po hriechu prvých rodičov, Boh vyslovuje svoju kľiatbu nad hadom a ustanovuje nepriateľstvo medzi ním a ženou, medzi jeho potomstvom a jej potomstvom. Táto „žena“ je Mária – nová Eva. Objavuje sa už v prvej knihe Sv. písma. A je pozoruhodné, že aj v poslednej knihe Sv. písma sa objavuje „žena odetá slnkom“, ktorá tento boj medzi pokolením hada a pokolením ženy – ktorý sa tiahne prakticky celou Bibliou – završuje konečným víťazstvom.

Biskup P. Hnilica: Nuž, tu by sa mohlo povedať, že žijeme v apokalyptických časoch, ako to povedali už aj niektorí pápeži. Pre túto príčinu je úloha Panny Márie v dnešnom svete ozaj veľmi dôležitá. Ona ukazuje cestu, alebo ešte presnejšie, pripravuje cestu na druhý príchod svojho Syna.

Videnie sv. Jána na ostrove Patmos má nielen teologický, ale aj profetický rozmer. Výraz „žena slnkom odetá“ vyjadruje nielen blízkosť Márie k jej Synovi, ktorý je „pravým Slnkom“ a „Slnkom spravodlivosti“ (ako ho oslovujeme aj v Litániach k menu Ježiš), ale má svoj odraz aj, napríklad, v povestnom zázraku slnka vo Fatime a pri iných zjaveniach. Mnohí mariológovia vidia v tomto zázraku so slnkom znamenie, že sa začala apokalyptická doba. Svätý Otec Pius XII. mal štyrikrát videnie fatimského zázraku slnka a práve toto vzbudilo v ňom ten hlboký záujem o Fatimu. On bol prvý pápež, ktorý schválil Fatimu, odporúčal ju veriacim a oprávnené ho volali „fatimský pápež“. K fatimským pápežom možno pripočítať aj Pavla VI.,

ktorý putoval do Fatimy na 50. výročie fatimského zjavenia. Pred touto svojou púťou napísal exhortáciu začínajúcu sa slovami *Signum magnum*, čo je citované priamo z Apokalypsy: *Signum magnum apparuit in coelo: Mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius et super caput eius corona stellarum duodecim...* (Na nebi sa ukázalo veľké znamenie. Žena odetá slnkom a pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd; Zjv 12,1). Inými slovami: aj Pavol VI, videl vo fatimskom zjavení, vo fatimskom posolstve, začiatok apokalyptického boja.

Žena Apokalypsy je tá istá žena, o ktorej Boh povedal Hadovi, že mu pošliape hlavu, tá istá žena, ktorá v Káne galilejskej bola Prostrednicou prvého Ježišovho zázraku, tá istá žena, ktorú Ježiš Kristus oslovil z kríža „Žena, tvoj syn!“ a poručil jej učeníka Jána a s ním všetkých nás.

Zjavenie ženy v Apokalypse treba vidieť v súvislosti s veľkým bojom, ktorý nasleduje v zápätí tohto videnia a ktorý je podobný boju pred stvorením sveta, keď pyšný Lucifer odmietol slúžiť Bohu. Vtedy vystúpil archanjel Michal so slovami: „Kto je ako Boh!“ a zvrhol Satana a ostatných pyšných anjelov do pekla. Svätý Ján vo svojom videní takto opisuje tento druhý boj: „Na nebi sa objavilo ďalšie znamenie: veľký ohnivý drak mal sedem hláv a desať rohov a na hlavách sedem diadémov. Jeho chvost zmietol tretinu nebeských hviezd a vrhol ich na zem a drak sa postavil pred ženu, ktorá mala rodiť, aby zhltol jej dieťa len čo ho porodí. I porodila syna chlapčeka, ktorý má železným žezlom panovať nad všetkými národmi a jej dieťa bolo uchvátené k Bohu a k jeho trónu. Žena potom utiekla na púšť, kde jej Boh pripravili miesto, aby ju tam živil 1260 dní“.

Prečítaj ďalší opis toho gigantického zápasu:

F. Vnuk: Toto je apokalyptická vízia boja medzi potomstvom Hada a potomstvom Ženy, ktorý už raz prebiehal v nebi a pred skončením sveta sa ešte raz rozpúta aj na zemi. A v tomto druhom boji má veľavýznamnú rolu žena-matka:

„Na nebi sa strhol boj: Michal a jeho anjeli bojovali proti drakovi. Bojoval drak i jeho anjeli, ale neobstáli a už nebolo pre nich miesto v nebi. A veľký drak, ten starý had, ktorý sa volá diabol a satan, čo zvädzal celý svet, bol zvrhnutý; zvrhnutý bol na zem a s ním boli zvrhnutí jeho anjeli. A počul som mohutný hlas volať v nebi:

*„Teraz nastala spása, moc a kráľovstvo nášho Boha
a vláda jeho Pomazaného,
lebo bol zvrhnutý žalobca našich bratov,
ktorý na nich dňom i nocou žaloval pred naším Bohom.
Ale oni nad ním zvíťazili pre Baránkovu krv
a pre slovo svojho svedectva;
a nemilovali svoj život až na smrť.
Preto radujte sa, nebesia,
aj vy, čo v nich bývate.
Beda však zemi i moru, lebo zostúpil k vám diabol,
plný zlosti, lebo vie, že má málo času.“*

Keď drak videl, že je zvrhnutý na zem, prenasledoval ženu, čo porodila chlapca. Ale žena dostala dve krídla veľkého orla, aby mohla odletieť na púšť na svoje miesto, kde ju budú živiť čas a časy a pol času ďaleko od hada. Had vychrlil za ženou zo svojej papule vodu ako rieku, aby ju rieka strhla. Ale zem pomohla žene: zem otvorila ústa a pohltila rieku, čo vychrlil drak zo svojej papule. Drak sa

na ženu nahneval a odišiel bojovať s ostatnými z jej potomstva, ktorí zachovávajú Božie prikázania a majú Ježišovo svedectvo“. (Zjv 12, 7-17).

Biskup P. Hnilica: To sú profetické výjavy, ktoré by si vyžadovali patričný výklad. Obrazne sa tu predstavuje konečná scéna ľudských dejín, keď sa končí tento svet a začína sa život večný.

Ja som túto scénu často komentoval. Vysvetľoval som, čo znamená, že satan sa nemohol ani dotknúť chlapčeka, ktorého porodila žena. Nemohol, lebo bol Boží syn. Nemal moc nad ním, ale ani nad ženou. Pretože bola nepoškvrnená nemohol sa jej dotknúť. Obrazne je to vyjadrené slovami, že dostala orlie krídla, a teda mohla odletieť na púšť. Chcel ju odplaviť odtiaľ vodou zo svojej papule, ale zem sa otvorila a pohltila záplavu, ktorú drak vychrlil.

A tu musíme zamieriť našu pozornosť na ďalšie udalosti. Keď drak nemohol ublížiť žene a jej synčekovi išiel bojovať „proti ostatným z jej potomstva“. Teda proti nám. My sme potomstvo Ženy, ktoré je dnes vystavené pokušeniam, zvädzaniu a útokom diabla. Tento boj sa začal od narodenia Pána Ježiša, syna Panny Márie, ktorý je prvý potomok Ženy. Ale potomstvom sme aj my všetci, ktorí sme boli pokrstení v mene Najsvätejšej Trojice, teda Kristova Cirkev od čias apoštolských dodnes. Jánove apokalyptické videnia sa vzťahujú na prenasledovanie Cirkvi a na jej konečné víťazstvo. Takto treba chápať výroky pápežov a teológov, že žijeme v apokalyptickej dobe.

F. Vnuk: Podľa názorov niektorých teológov, v učení otcov o Kristovi ako novom Adamovi a Márii ako novej Eve, je už akoby zakódovaný aj princíp Márie ako Spolu-

vykupiteľky. Argumentujú takto: Boh stvoril človeka na svoj obraz a tento Boží obraz zahrňoval obe pohlavia – mužské i ženské. Za pád človeka v raji je zodpovedná tak mužská ako i ženská časť Božieho obrazu. Prečo by potom ženská časť mala chýbať, keď sa odstraňujú následky tohto pádu?

Biskup P. Hnilica: Áno, počul som už aj takéto vysvetlenie, ale chýbajú nám teológovia, ktorí by ho vedeli jasne a presvedčivo rozpracovať a rozvinúť. Niekedy si myslím, že podstatný rozdiel medzi teológmi stredoveku a teológmi dneška je vo svätosti. Kedysi najväčší teológovia boli aj najväčšími svätcami svojej doby. Veď si len spomeňme na také osobnosti 12. a 13. storočia, ako bol sv. Tomáš Akvinský, sv. Albert Veľký, sv. Bernard, sv. Bonaventúra, bl. Ján Duns Scotus atď. O sv. Tomášovi sa hovorilo, že bol najmúdrejší medzi svätými a najsvätejší medzi múdrymi. Dnes veľké starosti spôsobujú Cirkvi práve niektorí teológovia, ktorí svojím špekulatívnym prístupom k Božím tajomstvám viac zatemňujú, než vysvetľujú náuku viery. A v našej dobe nám chýbajú najmä teológovia na poli mariológie. Koľko krásnych podnetných myšlienok obsahuje ôsma kapitola vieroučnej konštitúcie *Lumen gentium*. Prečo jej moderní teológovia nevenujú viac pozornosti? O Márii ako o novej Eve sa tam hovorí toto:

„Otec milosrdenstva chcel, aby vtelenie predchádzal súhlas predurčenej matky, a tak, ako žena prispela k smrti, aby prispela aj k životu. To sa jedinečným spôsobom vzťahuje na Matku Ježišovu, ktorá priniesla na svet sám všetko obsahujúci život a dostala od Boha dary, dôstojné takej vznešenej úlohy. Preto nemožno sa diviť, že

sa u svätých otcov ujal zvyk nazývať ju Bohorodičkou, celou svätou a bez akejkoľvek škvrny hriechu, sťaby nové stvorenie, dielo Ducha Svätého...“ (č. 56). A ešte krajšie sa o nej hovorí v ďalšom texte: „Bola na tejto zemi matkou Vykupiteľa, jeho neporovnateľne veľkodušnou spoluúčastníčkou a poníženou služobnicou Pánovou. Tým, že počala, porodila a živila Krista, že ho priniesla do chrámu Otcovi, a trpela so svojím umierajúcim Synom na kríži, spolupracovala na diele Spasiteľa celkom mimoriadnym spôsobom...“ (č. 61). Ja, moji spolupracovníci a milióny mariánskych ctiteľov na celom svete máme presne toto na mysli, keď ju voláme Spoluvykupiteľkou.

F. Vnuk: Tu by som chcel pripomenúť, že 12. mariologický kongres, ktorý sa konal v auguste 1996 v Čenstochovej, práve s odvolávaním sa na 8. kapitolu konštitúcie *Lumen gentium*, zaujal dosť kritické stanovisko k žiadosti o vyhlásenie dogmy o Panne Márii ako Spoluvykupiteľke, Prostrednici a Orodovnici. Komisia pozostávajúca z pätnástich teológov a piatich nekatolíckych účastníkov kongresu vydala deklaráciu, v ktorej označujú vyhlásenie ďalšej mariánskej dogmy za nevhodné a za prekážku ekumenického dialógu. Táto deklarácia bola v júni 1997 uverejnená v *L'Osservatore Romano*, spolu s dlhým nepodpísaným komentárom, ktorý sa tiež odvoláva na 8. kapitolu konštitúcie *Lumen gentium* a má k vyhláseniu dogmy podobné stanovisko. Tieto dva dokumenty sa často vykladajú ako negatívny postoj Svätej stolice k tejto otázke.

Biskup P. Hnilica: Tieto dva dokumenty, ktoré spomíname vyvolali určitý rozruch a musím povedať, že aj isté sklamanie, prekvapenie i rozhorčenie v katolíckom svete.

Podrobnejšie sa s nimi zaoberal Msgr. Arthur B. Calkins, známy mariológ a člen Pápežskej komisie *Ecclesia Dei*. Poukázal, že tieto vyhlásenia nie sú oficiálne dokumenty, ani nepredstavujú stanovisko Svätej stolice. Čo je však smutnejšie – ako uvádza Msgr. Calkins – dokumenty nepredstavujú ani široké spektrum názorov v samotnej Pápežskej medzinárodnej mariologickej akadémii. Zohľadňujú sa v nich názory iba jednej skupiny teológov, ktorí tu vystupujú, akoby hovorili za celú komunitu mariológov. Ani ich dôvody nie sú presvedčivé a ich hlavný argument, že výraz „Spoluvykupiteľka“ sa od čias Pia XII. nevyskytuje v pápežskom magistériu, je nepresný a nezodpovedá skutočnosti. A vo výpočte výhrad by sa dalo pokračovať.

Ja by som však chcel k tomu dodať ešte jednu vec. Medzi 15 teológmi, ktorí podpísali deklaráciu len jeden jediný je z Latinskej Ameriky (Fr. Miguel A. Delgado z Mexika) a nikto tam nie je z Afriky. Pritom práve Latinská Amerika a Afrika predstavujú viac než polovicu katolíkov sveta a v súčasnosti práve medzi nimi je mariánska úcta najhlbšie zakorenená a rozšírená.

Kým dogma o spoluvykúpení je „res disputata“, dokumenty podobného druhu sú celkom normálne a netreba im pripisovať viac dôležitosti, než majú. Takéto kontroverzie sa vyskytovali aj pred vyhlásením iných mariánskych dogiem. Prestali, keď Rím prehovoril oficiálne (podľa augustiniánskej zásady: *Roma locuta - causa finita*).

F. Vnuk: Myslím, že sme už povedali to najpodstatnejšie o Panne Márii ako o Novej Eve a o jej mimoriadnej úlohe v dejinách spásy. Ale prv, než skončíme našu diskusiu, chcel by som poukázať, že pred zjavením „ženy odetej

slnkom“ Ján videl, ako „sa v nebi otvoril Boží chrám a v chráme bolo vidieť archu jeho zmluvy. A nastali blesky, burácanie, zemetrasenie a veľké krupobitie. Potom sa na nebi ukázalo veľké znamenie: Žena odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd.“ (Zjv 11,19 – 12, 1). Máriu často oslovujeme (napríklad aj v Loretánskych litániách): *Archa zmluvy*. Tieto dva vedľa seba položené apokalyptické výjavy – archa zmluvy a žena odetá slnkom – zrejme súvisia. V čom vidíte túto súvislosť?

Biskup P. Hnilica: Súvislosť je celkom pochopiteľná. Archa zmluvy je jedným z najkrajších starozákonných predobrazov Panny Márie. Ako vieme, archa zmluvy bola najcennejším duchovným pokladom Izraela. Bola uložená vo svätyni Najsvätejšieho a v nej sa nachádzali dve kamenné tabule, ktoré odovzdal Pán Boh Mojžišovi na vrchu Sinaj, nádoba s mannou, ktorou Boh krmil Izraelitov počas ich štyridsaťročného putovania po púšti a zázračný prút veľkňaza Árona. Izraeliti stratili archu zmluvy počas babylonského plienenia, keď ju prorok Jeremiáš ukryl, aby ju nikto nenašiel. (Pozri: 2 Mach 2, 5-6) Tým, čo ju chceli hľadať, Jeremiáš odkázal: „Miesto úkrytu zostane neznáme, pokým Boh opäť nezhrmaždí ľud a nezmiluje sa nad ním. Až potom Pán ukáže tie veci a zjaví sa Pánova sláva, ba aj oblak, ako sa ukazoval za Mojžiša.“ (2 Mach 2, 7-8)

Boh zhromaždil svoj ľud a zmiloval sa nad ním, keď v „plnosti času“ poslal archanjela Gabriela do Nazareta k pokornej dievčine Márii. Keď ona - ako poslušná služobnica Pána - vyslovila svoje FIAT, miesto úkrytu archy bolo odtajnené. Nájdená archa, ktorú Boh zjavil Jánovi v Apokalypse, nie je nič iné, ako krásny obraz Panny Márie. Takto nám to vysvetľujú cirkevní otcovia a učители, ktorí

poukazujú: Ako bolo v arche uložené Božie slovo vryté do kameňa, tak v Panne Márii našlo svoje miesto Božie Slovo, ktoré sa stalo telom; ako sa v arche nachádzala manna, tak Mária v svojom tele deväť mesiacov nosila Božieho Syna, ktorý je Chlieb života; ako sa v arche prechovávala palica veľkňaza Árona, tak v Máriinom tele prebýval Večný a Najvyšší kňaz Ježiš Kristus.

Sv. Augustín povedal: „Nový zákon je skrytý v Starom zákone a Starý zákon sa zjavuje v Novom zákone.“ Mária ako archa zmluvy je toho názorným príkladom.

F. Vnuk: Ďakujem za vysvetlenie. Chceli by ste ešte niečo dodať na záver?

Biskup P. Hnilica: Nechcem nič dodať, ale rád by som zakončil tento dialóg krásnou modlitbou k Panne Márii. Je to úryvok z oslavnej pobožnosti zvanej *akatist*, ktorou naši bratia východného obradu, prejavujú úctu k Bohorodičke; k tej, ktorá je „čestnejšia než cherubíni a neporovnateľne slávnejšia než serafíni, ktorá ako opravdivá Bohorodička porodila Božie Slovo“, Ježiša Krista:

Z neba bol poslaný archanjel, aby Matke Boha povedal:

Raduj sa!

A keď videl, že ty, Pane, po jeho slovách berieš na seba

ľudské telo, v údive stál a takto ju pozdravoval:

Raduj sa, lebo skrže teba k nám radosť prichádza!

Raduj sa, lebo skrže teba pomínie kliatba prvého hriechu!

Raduj sa, lebo si pozdvihla padnutého Adama!

Raduj sa, lebo si zotrela slzy Evine!

Raduj sa, ľudskému rozumu nepochopiteľná výšina!

Raduj sa, hĺbina, ktorú nepreniknú ani oči anjelské!

Raduj sa, nádherný trón kráľovský!

Raduj sa, lebo si v živote nosila stvoriteľa vesmíra!

Raduj sa, zornica, ktorá nám východ slnka zvestuje!

Raduj sa, lono, v ktorom sám Boh prebýva!

Raduj sa, lebo skrže teba sa obnovuje všetko stvorenie!

Raduj sa, lebo skrže teba sa Stvoriteľovi klaniame!

Raduj sa, panenská nevesta!!! (Akatist, Ikos 1).

Panna Mária Fatimská

(III.) Mariánske zjavenia

*Zjavila sa Božia milosť na spásu všetkým ľuďom
a vychováva nás, aby sme sa zriekli bezbožnosti
a svetských žiadostí
a žili v tomto veku triezvo, spravodlivo a nábožne,
a tak očakávali blahoslavenú nádej
a príchod slávy veľkého Boha a nášho Spasiteľa
Ježiša Krista,
ktorý vydal za nás seba samého, aby nás vykúpil
z každej neprávosti
a očistil si vlastný ľud, horlivý v dobrých skutkoch.
Toto hovor, tak povzbudzuj a usvedčuj so všetkou
rozhodnosťou.*

(Tít 2, 11-15)

*Na nebi sa ukázalo veľké znamenie.
Žena odetá slnkom a pod jej nohami mesiac
a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd.*

(Zjv 12,1)

F. Vnuk: V tomto rozhovore sa chceme venovať zjaveniam Panny Márie, ich postaveniu v rámci učenia Cirkvi a ich významu v živote veriaceho ľudu.

Na úvod spomeniem, že nedávno som čítal jednu takú úvahu o zjaveniach, ako o mimoriadnych a nadprirodzených prejavoch Božej velebnosti, kde Boh hovorí ľuďom buď priamo, alebo prostredníctvom anjelov a prorokov

(ako v Starom zákone), alebo prostredníctvom Panny Márie (v Novom zákone). Bola tam pripojená aj tabuľka mariánskych zjavení a prekvapilo ma, že tradícia a história zaznamenala zjavenia Panny Márie v každom storočí. Len tak pre zaujímavosť: v 13. storočí bolo 39 zjavení, v 14. storočí – 24, v 15. – 36, v 16. – 62, v 17. – 73, v 18. – 17, v 19. – 98 a v 20. (do roku 1989) – 372! Samozrejme, mnohí ľudia – laici i teológovia – sa stavajú k zjaveniam skepticky. Aké je oficiálne stanovisko Cirkvi k zjaveniam?

Biskup P. Hnilica: K otázke zjavenia sa Katolícka cirkev naposledy vyjadrila vo vieroučnej konštitúcii II. vatikánskeho koncilu *Dei Verbum*. Tam sa hovorí: „Ježiš Kristus... dokonáva dielo spasenia, ktoré mu dal vykonať Otec... On uskutočňuje a tým aj završuje zjavenie a potvrdzuje ho Božím svedectvom; totiž, že Boh je medzi nami, aby nás oslobodil z tmy hriechu a smrti a aby nás vzkriesil k večnému životu. Preto kresťanský poriadok spásy (*oeconomia christiana*) ako nová a konečná zmluva, sa nikdy nepominie a nemá sa už očakávať nijaké nové verejné zjavenie pred slávnym príchodom Pána Ježiša Krista (porov. 1 Tim 6,14 a Tit 2,13)“

Zjavenie teda už bolo završené, ale jeho obsah nie je plne rozvinutý. A k rozvinutiu vyššie spomínaného verejného zjavenia napomáhajú aj *súkromné zjavenia*, totiž tie, ktoré sa odohrali po Ježišovom nanebovystúpení a boli uznané cirkevnou autoritou. Toto sa vzťahuje aj na mariánske zjavenia, ktoré spomínaš v Tvojej otázke. Ony nič nepridávajú, ani nijako nevylepšujú Kristovo zjavenie, ale pomáhajú nám, aby sme ho lepšie pochopili a hlbšie žili v danom dejinnom období, aby sme sa vedeli lepšie orientovať v časoch spoločenskej alebo náboženskej krízy.

F. Vnuk: Jestvuje nejaká vzájomná spojitosť medzi *teofániami* (t. j. zjaveniami Boha) Starého zákona a zjaveniami Panny Márie, anjelov a svätých v Novom zákone?

Biskup P. Hnilica: Teofánie sú zjavenia Boha postavám Starého zákona od Adama až po prorokov. Zo Sv. písma vieme, že „Boh prehovoril“, alebo sa rozprával s Adamom, Noemom; s patriarchami Abrahámom, Jakubom, s Mojžišom...a samozrejme, „mnohokrát a rozličným spôsobom hovoril Boh otcom skrze prorokov“. (Hebr 1, 1) Veľmi často im posielal svojich poslov, t. j. anjelov. Takto ich pripravoval na príchod prislúbeného Mesiáša, ktorý prinesie spásu všetkým národom. Keď potom prišla plnosť času, poslal na zem svojho Syna, v ktorom povedal všetko a tak završil Božie zjavenie.

Všimni si však, že aj Nový zákon sa začína zjavením anjela Zachariášovi, keď mu predpovedal, že jeho manželka počne syna, ktorý pripraví cestu Pánovi, a o šesť mesiacov neskoršie zjavením archanjela Gabriela Panne Márii v Nazarete, keď jej zvestoval, že Boh si ju vyvolil za matku svojho Syna. Môžeme teda povedať, že teofánie pokračuje aj v Novom zákone: Mojžiš a Eliáš sa zjavujú pri Ježišovom premenení na vrchu Tábor, anjeli prichádzajú k Ježišovi a klaňajú sa mu, anjel ho posilňuje v smrtelnej úzkosti v Getsemanskej záhrade, anjel oznamuje ženám Ježišovo zmŕtvychvstanie, anjeli prichádzajú potešiť zarmútených apoštolov, ktorí so smútkom hľadeli, ako sa od nich Ježiš vzdaluje pri svojom vystúpení do nebies atď. V Skutoch apoštolov anjeli často zasahujú do života sv. Petra (napr. jeho vyslobodenie zo žalára), sv. Pavla a iných apoštolov. V Novom zákone máme zaznamenané aj viaceré prípady *kristofánie*, kde sa Kristus zjavuje po svojom zmŕtvychvsta-

ní apoštolom, učeníkom na ceste do Emauz, Šavlovi na ceste do Damašku atď. V tomto zmysle možno novozákonné zjavenia pokladať za pokračovanie teofánií Starého zákona.

F. Vnuk: Ako by ste do tohto rámca zasadili mariánske zjavenia? Kde môžeme položiť ich začiatok?

Biskup P. Hnilica: Prvé zjavenia Panny Márie sú zakotvené v kresťanskej tradícii a majú viac-menej charakter zbožných legend. Napríklad v Španielsku je známe pútnické miesto Zaragoza, kde sa uctieva Panna Mária na stĺpe (*Maria del Pilar*). Táto úcta je veľmi populárna a rozšírená. Mnohí rodičia dávajú pri krste svojim dcérkam meno Maria Pilar, skrátene: Pilar. Keď Sv. Otec Ján Pavol II. navštívil Španielsko v novembri 1982 putoval aj do Zaragozy, kde pri tomto pútnickom stĺpe zasvätil Panne Márii Španielsko a všetky španielsky hovoriace národy.

Podľa zbožnej legendy sa na stĺpe zjavila Panna Mária sv. Jakubovi apoštolovi, ktorý po zoslaní Ducha Svätého išiel ohlasovať evanjelium na Pyrenejský polostrov. Tam sa mu zjavila Panna Mária a vyzvala ho, aby sa vrátil do Palestíny a tam šíril Kristovu náuku. On ju poslúchol a krátko po svojom príchode podstúpil mučenícku smrť z rúk Herodesa Agripu. Bol prvým z apoštolov, ktorý zomrel mučeníckou smrťou. Bolo to asi v roku 44. Je patrónom Španielska (kde je známy pod menom *Santiago*) a jeho hrob v Santiago de Compostela je od 10. storočia jedným z najvyhladávanějších pútnických miest v Európe.

Pravda, dokumentárne sa nedá doložiť ani misionárska činnosť sv. Jakuba v Španielsku, ani Máriina výzva, aby sa odtiaľ vrátil do Jeruzalema. Ale Cirkev rešpektuje

tzv. *sensus fidelium* (zmýšľanie veriacich) a uznáva Zaragozu ako významnú mariánsku svätyňu, kam každoročne prichádzajú tisícky pútnikov a ktorá je zdrojom mnohých duchovných dobrodení.

Toto by teda mohlo byť prvé mariánske zjavenie. Druhým zjavením – tiež z prvého storočia – je videnie sv. Jána na ostrove Patmos, opísané v knihe Zjavenia (Zjv 12, 1), kde Ján videl „ženu odetú slnkom“ a podľa výkladu exegetov a cirkevných otcov táto žena je Panna Mária.

F. Vnuk: Hovoríte o zjavení Panny Márie apoštolovi Jakubovi staršiemu. Ale ak on bol umučení v roku 44, v tom čase Mária pravdepodobne ešte žila v Efeze so sv. Jánom, ktorý podľa želania umierajúceho Krista ju „vzal k sebe“.

Biskup P. Hnilica: V tom netreba vidieť nič mimoriadneho. Išlo tu jednoducho o bilokáciu, čiže schopnosť byť na dvoch miestach v tom istom čase. Takýto jav je v živote svätých dosť častý; napríklad sv. Vojtech, ale i sv. Ján Bosco, sv. Pio z Petrelcíny, aby som menoval aj niektorých moderných svätcov, u ktorých bilokácia bola potvrdená hodnovernými svedkami.

F. Vnuk: Prečo v zjaveniach, o ktorých máme historické dôkazy – teda asi od 11. storočia – sa prevažnou väčšinou zjavuje Panna Mária, a len zriedkavejšie jej Syn, anjeli, alebo iní svätí?

Biskup P. Hnilica: Presnú a definitívnu odpoveď nevie dať nikto z ľudí. Veď - ako píše sv. Pavol - *Quis enim cognovit sensum Domini* - ktože pozná úmysly Pánove? (Rim 11, 34). Ale pravdepodobnú odpoveď poznáme. Vyplýva

z Máriinho osobitného postavenia medzi obyvateľmi neba. Ako Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica s materinskou láskou sleduje pozemské osudy ľudí, ktorých jej Syn vykúpil preliatím svojej drahocennej krvi. Ako hlavná spoluúčastníčka Kristovho utrpenia a Žena, ktorej nás zveril umierajúci Spasiteľ, keď jej povedal *Hlasyn Tvoj*, Mária chce, aby sme všetci boli spasení, aby Kristova obeta na kríži nebola márna pre nikoho. Ako Sprostredkovateľka milostí chce, aby sme v hojnej miere čerpali zo zdrojov milosrdenstva, ktoré nám Boh a jeho Cirkve ponúkajú. V čase krízy a duchovného nebezpečenstva prináša nové prostriedky a nové lieky pre choroby ľudstva. Ako starostlivá matka, ktorá miluje svoje deti a chce pre nich len dobro, a preto nás napomína, aby sme sa vrátili k Bohu, vyhýbali pokušeniam a príležitostiam k hriechu. Pozná naše slabosti, vie, ako často klesáme a keď sme už upadli, poskytuje pomoc, aby sme povstali. Obsah takmer všetkých mariánskych zjavení sa dá zhrnúť do niekoľkých slov: obrátenie, pokánie, modlitba. Toto sú prostriedky, ktoré nás imunizujú pred chorobami doby, pomáhajú viesť život v duchu evanjelia, predovšetkým podľa zásad, ktoré nám predložil jej Božský Syn v reči na Vrchu (Mt 5, 3-11).

Aby sa táto jej materinská starostlivosť o dobro našich duší prejavila aj viditeľne, zjavuje sa určitým vyvoleným osobám, aby im oznámila Božiu vôľu aj takýmto dramatickým spôsobom. Povedal by som, že zjavenia sú dielom Božím na oživenie Cirkvi skrze Máriu. Skrze jej mocné orodovanie za nás v nebi a skrze svoje zjavenie sa obyčajným smrteľníkom na zemi. Mariánske zjavenia sú dnes už celkom prirodzenou čiastkou života Cirkvi, sú znakmi

vždy prítomnej pomoci nášho nebeského Otca, našej nebeskej Matky a celého spoločenstva svätých. Sú nesmiernym dobrodením a obohatením duchovného života veriacich.

F. Vnuk: V prvých mariánskych zjaveniach, o ktorých máme historické záznamy, sa Panna Mária zjavovala prevažne ľuďom svätého života, ktorí boli známymi a váženými osobnosťami svojej doby: sv. Bernardovi, sv. Františkovi, sv. Dominikovi, sv. Brigite, sv. Mechtilde, siedmim florentským zakladateľom rádu servítov, sv. Kataríne Sienскеj, sv. Terézii Avilskej, sv. Ignácovi....

Biskup P. Hnilica: To je pravda a pre nás je dôležité aj to, že viaceré z týchto zjavení, najmä tie z 13. a 14. storočia, súvisia s bolesťami Panny Márie, akoby chceli podčiarknuť jej spoluúčasť na Kristovom utrpení. A práve tieto zjavenia prispeli k šíreniu úcty Sedembolestnej Panny Márie, ktorú aj náš národ vzýva ako svoju patrónku. Spomeniem aspoň niektoré také prípady: na Veľký piatok, 25. marca 1233 sa Panna Mária zjavila siedmim florentským šľachticom, ktorí rozjímali o umučení Pána Ježiša. Zjavila sa v sprievode anjelov, ktorí niesli nástroje umučenia a žiadala ich, aby založili reholu jej služobníkov, ktorí by osobitne každý piatok a sobotu, s bolesťami jej Syna uctievali aj jej bolesti. Asi o sto rokov neskoršie sa zjavila Sv. Brigite Švédskej (1303-1373) a povedala jej: „Dívam sa na zem, či nájdem duše, ktoré by spocítili so mnou, ale ich vidím len málo. Keď teda mnohí na mňa zabúdajú, aspoň ty, dcéra moja, rozjímaj, ako veľa som trpela.“

Tu treba vidieť počiatky úcty k Bolestnej matke Božej (až neskoršie sa začalo hovoriť o jej siedmich bolestiach),

ktorej prvými šíriteľmi boli hlavne františkáni. Jeden z nich, Jacopone da Todi (1230-1306) sa pokladá za autora známej hymnickej piesne, ktorá je naozaj dojemnou oslavou bolesti Panny Márie:

Stabat Mater Dolorosa, juxta cruce[m] lacrymosa, dum pendebat Filius,

Cuius animam gementem, contristatam et dolentem, pertransivit gladius...

(Stála Matka bolestivá, vedľa kríža lútostivá, keď na ňom Syn milý pnel.

Ach tej Matke prežalostnej, zarmútenej a lútostnej, sedmorý meč v srdci tkvel).

Táto úcta k Sedembolestnej Panne Márii bola veľmi obľúbená a rozšírená v celom kresťanskom svete, ale sviatok Sedembolestnej Panny Márie bol ustanovený až Benediktom XIII. v 1727. Slávil sa piatok pred Kvetnou nedeľou. Prečo pokladám za potrebné to spomenúť? Preto, lebo aj na tomto prípade vidíme, ako pomaly odpovedá Svätá stolica na rozličné ľudové pobožnosti a hnutia. Túto skutočnosť uvádzam vždy, keď vyzývam k trpezlivosti aj tých mariánskych ctiteľov, ktorí sú sklamaní, že vysoké cirkevné kruhy tak pomaly reagujú na žiadosť o vyhlásenie poslednej mariánskej dogmy. Hovorím im: „Trpezlivosť, bratia; Slováci majú porekadlo, že *Božie mlyny melú pomaly*.

F. Vnuk: Ale aby som dokončil svoju otázku. Chcel by som ešte dodať, že mariánske zjavenia sú známe aj v Pravoslávnej cirkvi. K svätcom, ktorým sa zjavila Panna Mária a ktorých som spomínal vyššie, patrí napríklad aj sv. Sergej Radonežský, sv. Serafim Sarovský a iné známe postavy ruskej Pravoslávnej cirkvi.

Biskup P. Hnilica: Ja som vždy hovoril a tvrdím aj teraz, že mariánska úcta je akoby teplomerom duchovného života Cirkvi. Keď prekvitá mariánska úcta, prekvitá aj Cirkev. Veď sa len pozrime na tie druhé kresťanské spoločnosti, ktoré zdegradovali mariánsku úctu, alebo sa jej zbavili. A výsledok: rozpadávajú sa, vyprázdňujú sa duchovne. Jediné ruská Pravoslávna cirkev prejavuje vitalitu, lebo majú úctu k Panne Márii, uznávajú zázraky, ktoré aj my uznávame, nepodceňujú úlohu Panny Márie v živote Cirkvi. Spomínam si, že ešte keď som študoval teológiu, tak nám jeden profesor hovoril, že ruská cirkev sa nikdy formálne neodštiepila od Rímskokatolíckej cirkvi, ale iba zhodou historických okolností sa našla v tom veľkom byzantskom kotli, v ktorom sa tá schizma varila.

Oni nemali nijakú účasť na teologických sporoch a osobných konfliktoch medzi Carihradom a Rímom, a bez vlastného pričinenia sa stali pasívnymi obeťami nešťastného rozkolu, ktorý už tisíc rokov je nezacelenou ranou mystického tela Kristovho. A preto je medzi nimi aj tá hlboká mariánska úcta, dejú sa tam zázraky, ktoré len Pán Boh môže robiť. Napríklad, pri kanonizácii svätcov majú podmienku, že jeho telo musí byť neporušené. (Pravda, to sa nevzťahuje na mučeníkov, ktorých telá boli často spálené, alebo nedôstojne pochované). V tom, že sa Panna Mária zjavila aj niektorým ruským mystikom, vidím ďalšie spojenie, ktoré by nás malo zbližovať, len keby bolo viacej pochopenia zo strany vysokých predstaviteľov ruskej Pravoslávnej cirkvi! Tu znovu musíme sa modliť, ako to žiadal Pán Ježiš: „Otče, daj aby všetci boli jedno, ako ty a ja sme jedno“. O toto sa musíme modliť... „Aby svet poznal, že ty si ma poslal a uveril“ (porov. Jn 17, 20-22).

F. Vnuk: No teraz by sme mohli prejsť k mariánskym zjaveniam v 20. storočí a vysvetliť, ako zapadajú do kontextu života Cirkvi a do cirkevných dejín.

Biskup P. Hnilica: Ja by som chcel ísť trošku ďalej do minulosti, do 19. storočia, pretože podľa názoru niektorých mariológov tzv. „moderné“ mariánske zjavenia začínajú sa v roku 1830. V tom roku sa v nenápadnej kaplnke kláštora Milosrdných sestier na ulici Rue de Bac v Paríži zjavila Panna Márie skromnej rehoľnej novicke Kataríne Labouré (1806-1876) a odovzdala jej jednoduchú medailu oválnej formy, ktorá je dnes známa pod menom „zázračná medaila“. Na jednej strane medaily bol obraz Panny Márie, ako šliape hlavu hada a okolo nej nápis: *O Mária, bez poškrvny hriechu počatá, pros za nás, ktorí sa k tebe utiekame*. Na druhej strane medaily bol monogram „M“ s krížom a dve srdcia – srdce Ježišovo ovenčené trňovou korunou a srdce Panny Márie prebodnuté mečom – a okolo nich dvanásť hviezd. Nemyslím si, že treba vysvetľovať symboliku týchto vyobrazení.

Keď sa rozplynuli pochybnosti o nadprirodzenou pôvode týchto mariánskych zjavení, cirkevná vrchnosť dala povolenie, aby sa mohli raziť medaily podľa želania Panny Márie a v roku 1832 vyšlo prvých 2 000 kusov. V tom istom čase vypukla vo Francúzsku cholera, ktorej len v Paríži padlo za obeť vyše 20 000 ľudí. Milosrdné sestričky, ktoré obsluhovali chorých, začali rozdávať tieto medaily pacientom v svojich nemocniciach. Výsledkom bolo toľko nečakaných uzdravení, že vďačný ľud začal nazývať medailu „zázračnou“ a pod týmto menom je známa dodnes. Medaila sa potom veľmi rýchlo rozšírila po celom svete a s ňou sa šírila aj úcta k Panne Márii, k jej

Nepoškrvnenému srdcu a k jej Nepoškrvnenému počatiu.

Toto zjavenie malo celkom určite svoj vplyv na vyhlásenie dogmy o Nepoškrvnenom Počatí, čo urobil pápež bl. Pius IX. o 22 rokov neskoršie.

F. Vnuk: V súvislosti s dogmou o Nepoškrvnenom počatí sa však oveľa častejšie spomínajú zjavenia Panny Márie v Lurdoch.

Biskup P. Hnilica: To je pravda, pretože lurdské zjavenia, ktoré patria k najvýznamnejším mariánskym zjaveniam kresťanských dejín, boli potvrdením dogmy o Nepoškrvnenom počatí. V Lurdoch sa Panna Mária zjavovala od 11. februára do 16. júla 1858 14-ročnému dedinskému dievčaťu, Bernadette Soubirousevej (1844-1879). Predstavila sa jej slovami: *„Que soy era Immaculada Councepciou – Ja som Nepoškrvnené počatie.“* Jednoduché dievča nerozumelo významu týchto slov, ale dospelí a vzdelaní kresťania v nich videli potvrdenie dogmy, ktorú štyri roky predtým slávnostne vyhlásil bl. Pius IX. K svetoznámej povesti lurdských zjavení prispel hlavne zázračný prameň, kde sa dodnes dejú zázračné uzdravenia.

F. Vnuk: O týchto nadprirodzených javoch jestvuje už celá literatúra. Len pred nedávnom som čítal zaujímavý článok, kde sa uvádza, že od roku 1883 (keď sa začali robiť záznamy o vyliečeniach, ktoré lekárska veda nevie vysvetliť) sa v Lurdoch odohralo vyše 7 000 prípadov „zázračných uzdravení“. Všetky tieto prípady prísne a dôkladne vyšetroje osobitná komisia, v ktorej zasadaajú aj nekatolíci, ba i neveriaci a tá priznala „zázračný“ (t. j. vedecky nevyvetliteľný) charakter doteraz iba 66 prípadom.

Biskup P. Hnilica: Náhle uzdravenia vedia vždy upútať pozornosť ľudí a senzácie-hľadajúcich novinárov. Vyliečenie z telesnej choroby je však iba jedna stránka veci. Oveľa dôležitejšie sú duševné vyliečenia a obrátenia, o ktorých sa nerobia štatistiky. V Lurdoch, podobne ako pri iných mariánskych svätyniach, sa každoročne odohrávajú tisíce obrátení, kde hriešnici znovu nachádzajú stratenú vieru a veriaci si prehlbujú svoju zbožnosť a dôveru v Boha. V tomto jave treba vidieť pravý zmysel a význam mariánskych zjavení.

Odkazom lurdských zjavení je výzva Panny Márie k modlitbe a k pokániu. Kto putuje do Lurdov, aby videl, alebo zažil nejaký zázrak, neputuje ta v pravom mariánskom duchu. Nezabúdajme, že Ježiš najprv odpúšťal hriechy a potom uzdravoval. Chválil vieru tých, čo verili v jeho božskú moc. A teda, keď putujeme k mariánskym svätyniam, musíme ta ísť nie v očakávaní nejakého zázraku, ale v duchu kajúcnosti a viery.

Ešte chcem dodať, že medzi Rue de Bac a Lurdami bolo ešte jedno významné zjavenie v La Salette, kde sa zjavila plačúca Panna Mária („Tá, ktorá plače“).

F. Vnuk: Takých zjavení, kde Panna Mária plače, je viacero. Okrem toho často počúvame správy a hlásenia, že niekde nejaká socha alebo obraz Panny Márie ronili slzy. Ako máme tomu rozumieť, alebo: ako to chápete Vy?

Biskup P. Hnilica: Pre mňa to nie je nijakou záhadou. Medzi početnými titulmi, ktorými kresťania oslovujú Pannu Máriu, je aj titul *Mater lacrymosa* (Matka slzavá, Matka plačúca). Ja si to vysvetľujem ako celkom normálnu vec; ako jeden z prejavov jej materinskej lásky a starostli-

vosti o svoje pozemské deti. Plače, keď vidí, ako ľudia urážajú jej Božského Syna. Kresťania, ktorí sú vlašníci, ktorí nežijú podľa svojej viery, alebo ktorí odpadli a prešli do tábora nepriateľov Boha a Cirkvi, spôsobujú jej veľké bolesti. Ako píše sv. Pavol, tí, „čo odpadli .... znova križujú Božieho Syna a vystavujú ho na posmech“ (Hebr 6, 6). Ako jej spôsobovalo bolesti utrpenie Krista na Golgote, tak ju bolí vlašnosť a odpadlivosť, ktorým ľudia znovu pribíjajú na kríž jej Syna.

Ježiš nám zjavil Božiu pravdu a ukázal cestu, ktorou máme ísť, aby sme dosiahli šťastlivý a spokojný život už tu na zemi a potom večnú blaženosť v nebi. Máriino šťastie a blaženosť v nebi nie sú však úplné, keď vidí, že jej pozemské deti opúšťajú cestu, ktorá vedie k nebeskému šťastiu a blaženosti. Tou cestou je Ježiš, ktorý o sebe povedal: „Ja som cesta, pravda a život“ (Jn 14,6). Keď pozoruje, že jej deti sa dávajú zviest' na bludné chodníčky, jej srdce to bolestne precitňuje a prejavom tejto bolesti sú aj jej slzy.

F. Vnuk: No a teraz by sme mohli prejsť na mariánske zjavenia v 20. storočí. Ako sme už o tom hovorili, v 20. storočí bolo zaznamenaných asi 400 zjavení Panny Márie, z ktorých deväť Cirkve uznala ako vierohodné. Sú to: Fatima (Portugalsko), Beauraing a Banneux (Belgicko), Zeitun (Egypt), Akita (Japonsko), Kibeho (Rwanda, Afrika), Betania (Venezuela), Cuapa (Nicaragua), San Nicolas (Argentína), Damask (Sýria). Ako vidno, medzi uznanými zjaveniami sa nachádzajú všetky kontinenty sveta okrem Austrálie.

Biskup P. Hnilica: Chcel by som dodať, že vierohodnosť vymenovaných deviatich zjavení, ešte neznamená, že

tie ostatné nie sú vierohodné. Ja verím, že postupne dostanú cirkevné odobrenie aj mnohé ďalšie. Dôvod, prečo medzi uznanými zjaveniami nie sú také známe locality, ako Medžugorie, Garabandal, Naju (Južná Kórea) a iné, je dvojaký: na týchto miestach zjavenia ešte prebiehajú, alebo proces vyšetovania a skúmania nebol ešte skončený. Cirkev totiž pristupuje k zjaveniam veľmi opatrne. Veľmi prísne skúma životy a charakter vizionárov a okolnosti, za ktorých sa zjavenia odohrali. A toto je veľmi potrebné, pretože na každé autentické zjavenie pripadá 5-10 falošných zjavení, kde niektorí ľudia majú zdanie, alebo si vymýšľajú, že mali videnie, alebo počuli tajomný hlas. Vsugerujú si to s takou presvedčivosťou, že tomu nakoniec uveria aj oni sami. Často ide o osoby psychicky nestále.

F. Vnuk: Ako rozoznáme pravé zjavenia od falošných? Ako získame istotu, že posolstvo prichádza od Boha a osoba, ktorá ho sprostredkuje, nie je „falošný prorok“?

Biskup P. Hnilica: Každé súkromné zjavenie overí čas a overí ho aj ovocie, ktoré so zjavením prichádza. Je celkom isté, že Boh od nás nečaká, aby sme verili každej správe o každom zjavení. Naopak. On nám pripomína, aby sme sa varovali falošných prorokov. A práve preto Cirkev uplatňuje najprv skúšku času. Dlho sa vôbec nevyjadruje – teda okrem prípadov, ktoré sú celkom zrejme falošné a ktoré zásadne odmieta – a jej stanovisko by sa dalo označiť za vyčkávacie. Aj keď sa ukáže, že zjavenie by mohlo byť nadprirodzené, pristupuje k nemu veľmi opatrne. Prísne skúma a podrobne vyšetruje, nielen osoby, ale všetky okolnosti, ktoré v jednotlivých prípadoch prichádzajú do úvahy.

Zjavenia majú svojich kritikov a to nielen medzi nekresťanmi a neveriacimi, ale aj medzi mnohými „dobrými kresťanmi“, biskupmi a vysokými cirkevnými hodnosťami. Je to celkom pochopiteľné: viera v zjavenia nie je totiž podmienkou spasenia v tom zmysle, ako je napríklad viera v božstvo Ježiša Krista, alebo viera v učenie, ktoré bolo vyhlásené za dogmu viery. Aj keď Cirkev vynesie svoj názor o niektorom zjavení, dá sa povedať, že tým Cirkev zjavenia obligatórne ani neschvaľuje ani neodsudzuje. Inými slovami Cirkev nikoho nezaväzuje, aby tieto nadprirodzené úkazy prijímal, ani ho netrestá, keď ich neprijíma. Cirkev iba formuluje svoj postoj tak, že uznáva určité súkromné zjavenia za autentické, pretože niet v nich nič, čo by sa protivilo kresťanskému učeniu a pre veriacich sú zdrojom duchovného obohatenia a prehĺbenia viery.

Pochybnosti a výhrady zo strany týchto skeptikov predstavujú teda celkom legitímny postoj, za predpokladu, že ide o úprimných a poctivo pravdu hľadajúcich ľudí.

Ja som však toho názoru, že keď určité zjavenie dostalo cirkevné schválenie – ako napríklad Lurdy, Fatima, Guadalupe a pod. – tak potom by sa patričné zjavenie nemalo odmietať a nemali by sa robiť výčitky alebo klásť prekážky tým, čo v zjavenie veria. Neuznávať veľkú výpovednú hodnotu týchto zjavení pre dnešné časy, by sa dalo označiť za neochotu „spolucítienia s Cirkvou“ (*sentire cum Ecclesia*) a hraničiť s nedostatkom kresťanskej pokory.

Zjavenia treba brať vážne. V nich Ježiš priamo, alebo Boh prostredníctvom Panny Márie hovorí svetu. Mária formuluje posolstvo, vizionári ho iba opakujú.

F. Vnuk: Vy často opakujete, že keby ľudstvo bolo po-

čúvalo na výzvu Panny Márie, ktorú zjavila deťom vo Fatime, mohlo sa predísť katastrofe Druhej svetovej vojny a rozšíreniu komunistickej moci po Druhej svetovej vojne, keď komunizmus opanoval značnú časť Európy a Ázie, prenasledoval Cirkev a ohrozoval celý svet.

Biskup P. Hnilica: O tom som presvedčený. Kľúčom k záchrane sveta bola výzva Panny Márie zasvätiť Rusko jej Nepoškvrnenému srdcu. Vo fatimskom posolstve sa Rusko spomína 22-krát, teda fatimské zjavenia majú veľa do činenia s tým, čo sa od roku 1917 dialo v Rusku. Vieme, že po dvanástich rokoch od zjavení vo Fatime, sa Panna Mária opäť zjavila Lucii. Bolo to 13. júna 1929 a pri tejto príležitosti jej povedala: „Prišla chvíľa, keď Pán Boh žiada, aby Svätý Otec spoločne so všetkými biskupmi zasvätili Rusko môjmu Nepoškvrnenému srdcu“. Zdôraznila, že toto je želanie Najsvätejšej Trojice. Bohužiaľ, nestalo sa tak. Nechceme rozvádzať príčiny a dôvody, ale všetci sme pocítili tragické následky tohto zanedbania. Keby sa vtedy bolo stalo, o čo Panna Mária žiadala, t. j. aby Svätý Otec a biskupi zasvätili Rusko jej Nepoškvrnenému srdcu, a keby ľudia boli konali pokánie, Druhá svetová vojna by sa vôbec nebola začala.

V máji 1936 mala Lucia ďalšie videnie. Zjavil sa jej Pán Ježiš a znovu ju žiadal, aby naliehala na zasvätenie Ruska Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie. Lucia bola celá nešťastná, keď videla, že Cirkev nekoná podľa týchto výzev. Sklamaná hovorila Pánu Ježišovi: „Ale Svätý Otec mi neverí, ak ho Ty nepovzbudíš“. Pán Ježiš jej odpovedal: „Modli sa, veľa sa modli za Svätého Otca. On to urobí, ale bude už neskoro. Ja som zveril Rusko Panne Márii, len ona ho môže zachrániť.“

Žiaľ, bolo to tak, že svet nechcel pochopiť tieto vážne varovania, tieto „znamenia časov“. Pán Boh nám ponúkal pomoc znova a opäť, ale my sme ju nechceli prijať. Ľudstvo akoby bolo slepé voči nebezpečenstvu, ktoré mu hrozilo. A táto nedbalosť nás kresťanov viedla k tomu, že Rusko sa postupne stalo ateistickou veľmocou, ktorá bola hrozbou nielen pre Cirkev, ale aj pre celú kresťanskú Európu, ba i pre celý svet.

Je nevýslovne smutné myslieť na nešťastie a pohromu, ktorá potom prišla. Druhá svetová vojna stála ľudstvo vyše 30 miliónov mŕtvych a celé kontinenty boli priamo alebo menej priamo zasiahnuté ranami vojny. Miliómy a miliómy utečencov, vyhnanco, vdov, sirôt, mrzákov, zničené kultúrne pamiatky a materiálne hodnoty... Pri myšlienke, že sa tomu dalo predísť, keby sme boli počúvali varovanie z Fatimy, sa musí žiaľom zachvieť každé ľudské srdce.

F. Vnuk: A toto nie je jediný prípad. Hovorí sa, že *Historia est magistra vitae* – Dejiny sú učiteľkou života, ale zdá sa, že ľudstvo je nepoučiteľné. Podobná výzva k zasväteniu a výstraha konať pokánie, aká odznela vo Fatime, sa odohralo už vo Francúzsku pred 230 rokmi. Tu tiež ľudia neverili varovaniu a potom došlo k tragédii, ktorej sa dalo predísť.

Biskup P. Hnilica: Áno to je ďalší príklad, ktorý pripomína, že odkazy a želania zjavení nemáme brať naľahko. V Starom zákone môžeme čítať takéto Božie varovanie: „Toto hovorí Pán: Ak ma nepočúvnate a nebudete kráčať podľa zákona, ktorý som vám dal, ak nebudete počúvať slová mojich sluhov, prorokov, ktorých ustavične k vám posielam.... vtedy naložím s týmto domom ako so

Šílom a toto mesto dám ako kľiatbu všetkým národom zeme.“ (Jer 26, 4-6)

Názornou ukážkou je francúzsky príklad, ktorý spomínaš. Týka sa želania Božského Srdca Ježišovho, ktoré Ježiš vyjaval sv. Márii Margite Alacoque počas zjavenia 17. júna 1689. V tomto zjavení Pán Ježiš požiadal rehoľnú sestru Máriu Margitu, aby oznámila francúzskemu kráľovi, že Pán Ježiš si želá, aby Francúzsko bolo zasvätené jeho Najsvätejšiemu Srdcu. Pravda, my vieme, aký bol vtedy život na kráľovských dvoroch. Samé zábavy, roztopašnosti a hýrenie. Žilo sa v znamení pohanského hesla: „Uži dňa a po nás nech príde aj potopa!“ Prečo by kráľ a jeho dvor mali prerušiť svoje radovánky na „halucinácie“ jednoduché a neznámej mníšky? Odmietli žiadosť, ktorú v mene Ježiša predkladala. Nič neurobili a potom, presne o sto rokov neskoršie, vypukla povestná Francúzska revolúcia, ktorá znamenala katastrofu nielen pre kráľa a šľachtu, ale aj pre Cirkev, pre veriacich, pre kňazstvo, pre celý národ. Kráľ a kráľovná boli popravení. Francúzsko sa zvíjalo v záchvatoch krvavej revolúcie, ktorej následky potom pocítila celá Európa. Aj potom, keď revolučnú vládu vystriedal Napoleon, Cirkev ďalej prechádzala ponížením a utrpením. Pápežský štát bol zlikvidovaný a dvaja pápeži boli väzňami francúzskeho vladára. Jeden z nich – Pius VI. – vo väzení aj zomrel.

Na toto by sa nemalo zabúdať. Francúzska revolúcia neznamenal iba zvrhnutie kráľovskej autokracie a vyhlásenie práv človeka, ale aj jedno z najkrutejších období prenasledovania Cirkvi. Počas tejto revolúcie prišli o životy tisíce kňazov, rehoľníkov, rehoľníc, boli zničené kostoly a kláštory, boli zhabané cirkevné majetky, zničené kultúr-

ne hodnoty, dokonca odstránili aj kresťanský kalendár. Eliminovali nedeľu a to tak, že namiesto sedemdnového týždňa zaviedli desaťdnový. Namiesto úcty Boha a jeho svätých sa zaviedol kult rozumu...

Aj tomuto všetkému sa dalo predísť, keby dotyčné zodpovedné osobnosti neboli zaujali taký ľahkomyselný postoj k žiadostiam a výstrahám zjavenia.

F. Vnuk: Nie je možné, aby sme sa v tejto kapitole zaoberali všetkými mariánskymi zjaveniami v 20. storočí. O zjaveniach vo Fatime a v Medžugorí nemusíme vlastne ani hovoriť, lebo na túto tému ste už povedali veľa kázni, mali veľa prednášok a iných verejných vystúpení. Na ilustráciu by sme však mohli aspoň v krátkosti spomenúť aspoň jedno-dve zjavenia, ktoré pokladáte za najzaujímavejšie.

Biskup P. Hnilica: Svojím spôsobom sú zaujímavé všetky a bolo by ozaj užitočné porovnávať, čo majú spoločné a v čom sa líšia. Ale to by mohla byť téma na ďalšiu knihu. Urobíme preto, ako navrhujete. Podrobnejšie spomenieme dve zjavenia: v Amsterdame (ktorému by som chcel venovať osobitnú kapitolu) a túto kapitolu by som chcel zakončiť kráľom pohľadom na zjavenie vo Tre Fontane, neďaleko Ríma, na mieste, kde podľa tradície bol stáť sv. apoštol Pavol.

F. Vnuk: Prečo práve Tre Fontane?

Biskup P. Hnilica: Nijaké mimoriadne dôvody nemám, ale v posledných dňoch sa stali veci, ktoré mi to vnukli. Veľa sme hovorili o Márii ako o Žene z Apokalypsy a v Tre Fontane sa roku 1947 Panna Mária zjavila ako

Madonna della Rivelazione, Panna Zjavenia, Panna Apokalypsy. A druhá pozoruhodná vec je, že vizionár Bruno Cornacchiola len nedávno zomrel a včera (20. februára 2006) bol u mňa na návšteve jeho spovedník, staručký 90-ročný páter minorita Pietro Santangelo. Bol trochu ustarostený, pretože sa obáva o budúcnosť tejto mariánskej svätyne. Neznáme kruhy vyvíjajú totiž tlak, aby sa „v záujme ekumenického dialógu“ tlmilo a posúvalo do pozadia toto zjavenie i všetko, čo s ním súvisí.

F. Vnuk: Musím sa priznať, že o tomto zjavení viem veľmi málo a v podobnej situácii je pravdepodobne aj väčšina veriacich na Slovensku. Nebolo by od veci, keby ste nám ho trochu priblížili.

Biskup P. Hnilica: Hlavná postava zjavení v Tre Fontane, Bruno Cornacchiola, bol 34-ročný otec troch detí, keď sa mu zjavila Panna Mária. Pochádzal z chudobnej rodiny, mal iba základné vzdelanie a veľmi málo náboženskej výchovy. Keď skončil vojenskú službu, oženil sa a aby zarobil nejaké peniaze, odišiel do Španielska, kde vtedy prebiehala občianska vojna. Tam bojoval na strane Francových nacionalistov, hoci zmýšľaním bol viac naklonený ku komunistom. V Španielsku sa dostal pod vplyv istého nemeckého protestanta, ktorý ho presvedčil, že pápežstvo je vlastne zdroj všetkého zla na svete.

Zriekol sa katolíckej viery, stal sa protestantom a neskoršie prestúpil k sekte Adventistov siedmeho dňa. Zahorel nenávisťou voči Cirkvi a pápežovi a rozhodol sa, že zabije pápeža. V Španielsku si dokonca kúpil aj dýku, na ktorú si dal vyryť slová: *smrť pápežovi*. V sobotu po veľkonočnej nedeli, 12 apríla 1947, Bruno vzal svoje tri deti

(Isola, Carlo a Gianfranco) na výlet k Tre Fontane, neďaleko Ríma. Bol nádherný jarný deň. Bruno si sadol na trávnu v malom eukalyptovom hájiku a pripravoval si reč, v ktorej chcel zosmiešniť Nepoškvrnené počatie Panny Márie. Z myšlienok ho vyrušila jeho dcérka, ktorá ho prišla požiadať, aby pomohol nájsť stratenú loptu, ktorá sa deťom zakotúlala do blízkej jaskyne.

Keď sa približoval, videl, že najmladšie dieťa kľáčí pri vchode do jaskyne. Detská tvár žiarila radosťou a oči boli upreté do jaskyne. Pritom stále opakovalo: „Prekrásna pani, prekrásna pani...“

Bruno sa zahľadel do jaskyne, ale nevidel nič. Chcel odísť, ale spozoroval, že aj ďalšie dve deti kľáčia a ich oči sú tiež obrátené na nejaký objekt v jaskyni. Zachvátil ho strach. Rýchlo chopil deti a začal ich ťahať von z jaskyne. Zistil však, že nemôže nimi ani pohnúť. A vtedy aj on zacítil prenikavú vôňu kvetov a videl mladú ženu oblečenú v dlhom bielom obleku s ružovým pásom. Jej čiernovlasú hlavu pokrýval zelený plášť, ktorý padal dolu až na jej bosé nohy. V ruke mala knihu tmavošedej farby, ktorú držala blízko k srdcu. Kniha bola posledná kniha Biblie, Apokalypsa - kniha Zjavenia sv. Jána. Potom sa prihovarila Brunovi: „Ja som tá od Najsvätejšej Trojice. Som dcéra Otca, matka Syna, nevesta a chrám Ducha Svätého... Som Panna Apokalypsy“.

F. Vnuk: Je pozoruhodné, že Panna Mária sa zjavuje človekovi, ktorý opustil Katolícku cirkev, opovrhoval mariánskou úctou a mal úmysel zavraždiť pápeža.

Biskup P. Hnilica: To je ďalší príklad, kde vidíme, aké nevyspytateľné sú cesty Božie. Boh si vyberá často tie naj-

nemožnejšie osoby, aby na nich ukázal svoju moc. Vybral si prenasledovateľa Cirkvi Šavla, ktorý – ako čítame v Skutkoch apoštolov – bol *spirans minarum et caedis in discipulis Domini* (dychtil po hrozbách a zabíjaní Pánových učeníkov – Sk 9, 1), a ho urobil „*vas electionis ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israel*“ (jeho som si vyvolil za nádobu, aby zanesol moje meno pohanom aj kráľom i synom Izraela – Sk 9, 15). Bruno tiež zakúsil dobrodenia tohto stretnutia s Pannou Máriou. Kým žasol nad tým, čo sa okolo neho deje, počul nežný Máriin hlas: „Som Panna Apokalypsy..., ty ma však prenasleduješ. Už toho bolo dosť. Vráť sa späť do svätého stáda, do nebeského dvora tu na zemi“. A potom akoby na vysvetlenie dodala: „Od záhuby ťa zachránila novéna deviatich prvých piatkov, ktorú si si vykonal skôr, než si upadol do svojich bludov... Musíš byť ako kvety, ktoré tu nazbierala tvoja dcéra Isola. Tie neprotestujú, nerebelujú, ale sú tiché a pokojné“.

Potom mu Panna Mária vyjaviť aj ďalšie veci a napokon mu naznačila kňaza, na ktorého sa má obrátiť. Povedala mu: „Zakaždým, keď stretneš kňaza, v kostole alebo na ulici, prihovor sa mu týmito slovami: *Otče, ja sa musím s vami rozprávať*. Ak ti odpovie: *Ave Mária! Syn môj, čo chceš?* to bude ten vyvolený, ktorého som ti určila. Povedz mu všetko, čo ti srdce diktuje a poslúchaj ho. On ťa potom usmerní, aby si sa dostal k Svätému Otcovi, najvyššiemu pastierovi kresťanov, ktorému osobne odovzdáš moje posolstvo... Viacerí ľudia, ktorým o tomto zjavení budeš hovoriť, ti neuveria, ale to nech ťa nijako nezarmúti.“

Po týchto slovách táto vznešená postava sa otočila a pomaly sa od neho vzdalovala smerom k Svätopeterskej

bazilike. Bruno bol akoby v extáze a niekoľko minút sa vôbec nehýbal z miesta.

Keď sa spamätal, spolu s deťmi vyčistili jaskyňu nakoľko sa len dalo, a na jej stenu napísali dátum zjavenia. Bruno použil pritom kľúče od domu, ktoré mal so sebou a nimi označil aj miesto, kde Panna Mária stála.

F. Vnuk: Ako sa stavali cirkevné kruhy k týmto zjaveniam?

Biskup P. Hnilica: Ako obyčajne. Spočiatku veľmi zdržanlivo a opatrne. Bola ustanovená vyšetrovacía komisia. Bruno, jeho žena i deti boli podrobené dôkladným výsluchom – najprv spoločným, neskôr s každým oddelene – ktoré trvali viac než šesť mesiacov. Sv. ofíciom potom konštatovalo, že nejde o podvod a že obsah posolstiev sa v ničom neprotiví evanjeliu. A keď sa zjaveniam priznal nadprirodzený charakter, cirkevná vrchnosť dovolila, aby sa tu vybudovala mariánska svätyňa pod duchovným vedením františkánov-konventuálov, ktorých na Slovensku poznáme pod menom minoriti. Oni sa starali aj o pútnikov, ktorí sem prichádzali stále vo väčšom množstve.

Totíž prvým zázrakom tohto zjavenia bolo obrátenie Bruna, ktorý sa z nepriateľa Cirkvi stal jej horlivým bojovníkom. Neskoršie mal ešte aj ďalšie videnia. Dňa 9. decembra 1949 sa stretol so Sv. Otcom Píom XII. vo Vatikáne. Pri tejto príležitosti mu odovzdal posolstvo, ktoré preňho zverila Matka Božia Panna Mária. Vyznal sa mu, že mal v úmysle zabiť ho dýkou. Na to mu Sv. Otec odpovedal: „Keby si ma bol zabil, daroval by si Cirkvi ďalšieho mučeníka“. Údajne Pius XII. potom osobne navštívil svätyňu v Tre Fontane a požehnal tam sochu Panny Márie.

Bruno sa stretol aj s pápežom Jánom XXIII. a Pavlom VI. a odovzdal posolstvá aj Jánovi Pavlovi II. V roku 1997 Svätý Otec Ján Pavol II. dal súhlas, aby sa miesto zjavenia nazývalo *Panna Mária tretieho tisícročia pri Troch Fontánach*.

F. Vnuk: Aký bol obsah posolstiev, ktoré Panna Mária zverila vizionárovi Brunovi?

Biskup P. Hnilica: Podľa mojich informácií sa Panna Mária zjavila Brunovi asi tridsaťkrát. V svojich posolstvách sa vždy prejavuje ako starostlivá matka. Nabádala ho, aby vyzýval všetkých ľudí k pokániu, že sa musia stáť lepšími, nesmú byť sebeckí. Ich láska k blížnemu musí byť rovnako veľká a úprimná ako láska k Bohu. Povedala mu, že vojny a katastrofy nepochádzajú od Boha, ale zo skazených, sebeckých a zatvrdilých ľudských srdc. Záchrana je možná len skrze modlitbu a obrátenie. Podľa Matky Božej človek má svoj osud vo vlastných rukách, ale aby sa zachránil, musí sa obrátiť.

A ešte jednu zaujímavú skutočnosť chcem spomenúť: 12. apríla 1980, na 33. výročie prvého zjavenia, sa tu odohral slnečný zázrak, podobný tomu, aký sa odohral vo Fatime v roku 1917. Bolo tu vtedy viac ako tritisíc pútnikov a mnohí z nich predložili o tom svoje osobné svedectvá.

F. Vnuk: Stretli ste sa s vizionárom Brunom Cornacchiolom aj osobne?

Biskup P. Hnilica: Ja som sa s ním stretol niekoľkokrát. Vyrozprával mi niektoré veci oveľa podrobnejšie, než som ich tu vykreslil ja, ale to bolo dávno, už si všetko nepamätám. Musím povedať, že urobil na mňa dojem úprim-

ného a dôveryhodného veriaceho človeka. Význam zjavenia vidím hlavne v tom, že tu Panna Mária potvrdila svoju jedinečnú spojitosť so Svätou Trojicou a že sa predstavila ako Panna Apokalypsy.

Týmto však nechcem nijako ovplyvniť názory, ktoré sa okolo tohto zjavenia vyslovujú. Svätá stolica ešte nevyriesila konečné rozhodnutie a keď ho vynesie, ja ho bez váhania príjmem.

Heinrich Repke: Matka všetkých národov

(IV.) Matka všetkých národov

*Pane Ježišu Kriste, Syn Otca,
zošli teraz na zem svojho Ducha.
Daj, nech Duch Ssvätý
prebýva v srdciach všetkých národov,
aby boli uchránené od skazy, nešťastia a vojny.
Kiežby Matka všetkých národov
bola našou Orodovnicou. Amen.*

F. Vnuk: Povedali ste, že mariánskym zjaveniam v Amsterdame chcete venovať osobitnú kapitolu. Prečo z množstva moderných zjavení ste vybrali práve toto?

Biskup P. Hnilica: V prvom rade preto, lebo je vo verejnosti menej známe než by si zaslúžilo. Dôležitejší dôvod vidím však v tom, že Amsterdam je nielen pokračovaním Fatimy, ale aj logickým završením súčasnej mariologickej nauky. Spomínali sme, že zjavenia v Rue de Bac a v Lurdoch zdôrazňujú Máriino Nepoškvrnené počatie, fatimské zjavenia kladú dôraz na Nepoškvrnené srdce Panny Márie a jeho úctu popri úcte Najsvätejšieho srdca Ježišovho, v Amsterdame sa zjavuje Mária ako „Matka všetkých národov“, naša Sprostredkovateľka, Orodovnica a Spoluvykupiteľka. Tu výslovne žiada, aby bola vyhlásená „posledná mariánska dogma“, ktorou by sa jej oficiálne priznal tento titul.

V Amsterdame Panna Mária nám dala 56 posolstiev, ktoré nás vedú bližšie ku Kristovi, k jeho krížu, ku svia-

tostiam, k bratskému spolunažívaniu národov v Duchu Svätom.

F. Vnuk: Kedy a ako ste sa oboznámili so zjaveniami v Amsterdame?

Biskup P. Hnilica: Zjavenia sa začali v roku 1945 a dlhý čas boli známe len veľmi malému krúžku záujemcov. Ja som sa o nich dopyčul niekedy v polovici rokov päťdesiatych a musím sa priznať, že spočiatku som im ani ja nepripisoval veľkú dôležitosť. Hlbšie som sa začal o veci zaujímať až po stretnutí s vizionárkou Idou Peerdemanovou, s ktorou som sa po prvý raz stretol v roku 1968. Bol som navštíviť slovenskú komunitu v Holandsku, ktorá bola vtedy dosť početná a pozostávala hlavne z utečencov, ktorí odišli z Česko-Slovenska po invázii vojsk Varšavského paktu v auguste 1968. A tam v rozhovore s nimi sa ma jedna krajanka opýtala, čo si myslím o zjaveniach v Amsterdame. Povedal som jej, čo som vedel, ale veľa toho nebolo. A tak som sa hneď rozhodol, že keď som už v Amsterdame, navštívim aj vizionárku Idu. Tak som išiel za ňou. Milo ma prijala a ja som ju najprv nechal vyrozprávať jej vlastné skúsenosti a dojmy. Potom som jej ja začal klásť otázky. Pýtal som sa jej, či pozná apokalypsu. Ona ani nevedela, čo je to apokalypsa. Ona totiž bola nábožná nevydatá žena, povoláním jednoduchá úradníčka, ktorá nemala nijaké teologické vzdelanie. Povedal som jej: „Toto všetko, čo hovoríte, má apokalyptický rozmer a je náznakom, že žijeme v apokalyptickej dobe“.

Potom som sa stretol s ňou ešte viackrát. Zomrela v roku 1996 a od roku 1968 do jej smrti sme mali hádam aj 12 alebo 15 stretnutí a rozhovorov.

F. Vnuk: Mohli by ste nám vyrozprávať krátku históriu týchto zjavení a potom by sme sa mohli venovať ich obsahu a odkazu pre našu dobu.

Biskup P. Hnilica: Ako som spomenul, zjavenia začali 25. marca 1945, v posledných dňoch Druhej svetovej vojny v Európe. Ida Peerdemanová, jej sestra a Idin duchovný radca dominikán páter Frehe, sedeli v izbe a rozprávali sa o vojnových zážitkoch, lebo nemecká okupácia Holandska, ktorá sa začala v roku 1940, skončila sa iba pred niekoľkými týždňami. Zrazu Ida pocítila silné vnútorné nutkanie ísť do vedľajšej izby. Keď vošla, videla na protiľahlej stene silné svetlo, ktoré akoby vytlačilo celú stenu a v priestore, ktorý takto vznikol, sa objavila živá postava ženy. Bola oblečená v bielom a prepásaná pásom. Jej ruky boli otvorené dlaňami k Ide, ktorá bola zjavením akoby omráčená a nevedela, čo robiť. Vtom prehovorila k nej Pani: „Opakuj, čo ti poviem“. Ida poslušne opakovala slová, ktoré Pani vyslovovala pomaly a veľmi zreteľne. Páter Frehe povedal Idinej sestre: „Napíš všetko, čo tvoja sestra hovorí“. Bol to veľmi múdry príkaz, pretože takto sa nám zachoval písomný záznam nielen tohto prvého, ale aj všetkých nasledujúcich odkazov amsterdamských zjavení.

F. Vnuk: A ktoré z tých odkazov sú najzaujímavejšie, alebo podľa Vášho názoru najdôležitejšie?

Biskup P. Hnilica: Obsah zjavení je veľmi bohatý a je v ňom materiálu pre celé generácie teológov a mariológov. Ťažko určiť, čo je najdôležitejšie. Pre mňa je významné všetko, ale pozoruhodné je to, že v týchto zjaveniach sa asi 150-krát opakuje, že *Mária je Matkou všetkých národov*. Pre mnohých ľudí to bolo niečo nového, ale ja som to

pokladal za celkom samozrejmu vec. Ona matkou všetkých národov bola od chvíle zvestovania, keď jej anjel oznámil, že Boh si ju vybral za matku svojho Syna. Už pri návšteve Alžbety – čo bolo krátko po zvestovaní – z vnuknutia Ducha Svätého odpovedá na pozdrav Alžbety slovami: *Blahoslaviť ma budú všetky pokolenia, čo sa môže chápať aj ako všetky národy...* V tomto smere posudzujem aj veľký krok pápeža Pavla VI. ktorý práve na konci tretieho zasadania II. vatikánskeho koncilu (21. novembra 1964) oznámil zhromaždeným otcem koncilu: „A preto na slávu Panny Márie a naše vlastné potešenie vyhlasujeme Najsvätejšiu Panu Máriu za *Matku Cirkvi* a želáme si, aby od dneška svätá Panna Mária bola celou kresťanskou pospolitou ešte viac uctievaná a vzývaná pod týmto novým a drahým titulom.“

Ako Matka Cirkvi Mária je vlastne aj *Matkou všetkých národov*, lebo do Cirkvi sú povolaní príslušníci každého národa. Veď už pri zoslaní Ducha Svätého sa evanjelium začalo ohlasovať „ľuďom z každého národa, ktorý je pod slnkom“ (*ex omni natione, quae sub caelo est*). Výkupnou smrťou Ježiša Krista my všetci sme sa stali adoptovanými deťmi nebeského Otca a bratmi Ježiša Krista, ktorý zomrel za všetkých.

A potom, zamyslime sa nad obsahom tej veľmi krásnej liturgickej modlitby: „Všemohúci Bože, ty si dal prebolestnej Matke Márii silu, aby stála pri tvojom ukrižovanom Synovi a spolu s ním trpela... z kríža si ju zveril Jánovi“ atď. Ján tu zastupoval celé ľudské pokolenie a slová: *Hľa, tvoja matka*, už môžeme chápať, že ju Ježiš ustanovuje za matku celého ľudského pokolenia, za matku všetkých národov.

V užšom slova zmysle sa Cirkev často chápe, ako by to boli len katolíci a Matka Cirkvi ako by bola len matkou nás katolíkov. Boh je však oveľa štedrejší a jeho milosrdenstvo nepozná hranice, ktoré medzi ľudstvo kladie jazyk, rasa, náboženstvo a pod. Jeho Syn zomrel za všetkých a nikoho nevytvára zo svojej lásky. Teda titul *Matka všetkých národov* sa vzťahuje na Cirkev v širšom slova zmysle, na cirkev, do ktorej sú volané všetky národy. A môžeme byť istí, že Panna Mária dovedy bude sa namáhať, kým všetkých neprivedie do jednoty v Kristovi, kde Duch Svätý bude žiť v srdciach všetkých národov.

Teda *Matka všetkých národov*, to znamená matka všetkých 6 miliárd obyvateľov našej planéty, ktorí všetci sú povolaní byť členmi Cirkvi. Krstom sa stávame dieťkami Božími a deťmi Cirkvi. Ale okrem sviatostného krstu vodou existuje aj krst túžby, ktorý Cirkev uznáva za platný. Ak niekto žije podľa vlastného svedomia, podľa toho vnútorného kompasu, ktorý má vo svojom svedomí, bude spasený. Práve preto tá modlitba a zjavenia v Amsterdame sú nám veriacim tak veľmi drahé.

F. Vnuk: Ale titul *Matka všetkých národov* je často spájaný aj s ďalšími titulmi. Napríklad v zjavení z 31. decembra 1951 Panna Mária hovorila: „Matka všetkých národov stojí uprostred sveta pred krížom. Prichádza pod menom Spoluvykupiteľka, Prostrednica (Sprostredkovateľka) a Orodovnica. Pod týmito titulmi prejde do dejín mariológie.“ A opäť 8. decembra 1952: „Matka všetkých národov je tu, je všade, aby ti pomáhala, pretože ona je Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica. Toto bude posledná (mariánska) dogma. Pracuj na tom usilovne

a rýchlo. *Matka všetkých národov sľubuje, že pomôže ľudstvu, keď ju budú uctievať pod týmito titulmi.*“

Biskup P. Hnilica: V slovách, ktoré tu cituješ, v určitom zmysle treba vidieť koreň a podstatu amsterdamských zjavení. Ale nemysli si, že tu ide o niečo celkom nové. Tu sa nám predkladá niečo, čo trvá tak dlho, ako jestvuje Cirkev. Ide len o to, aby sa to vyjadrilo jazykom dnešnej doby a sprístupnilo dnešnému človekovi. Teda akési mariánske *aggiornamento*.

O Márii ako o *Spoluvykupiteľke* sme hovorili v jednej z predchádzajúcich kapitol. Chcel by som však predložiť pár myšlienok o sprostredkovateľskej úlohe Panny Márie. Ona je Prostredníčka, čiže *Sprostredkovateľka* tým, že Boh si ju vyvolil aby počala a porodila jeho Syna, ktorý svojím utrpením nám priniesol spasenie. Mária nám sprostredkovala jeho príchod na svet. S jej súhlasom Slovo, ktoré bolo u Boha, vzalo na seba ľudské telo. Až tak sa Boh uponížil, aby uskutočnil svoj najväčší plán od večnosti, svoj vykupiteľský plán. Ježiš sa narodil ako človek s jediným cieľom: aby nám vrátil stratený raj a aby na svojej láske, na svojom živote urobil účastnými aj iných. To bolo jeho poslanie. Aby sa Boží Syn mohol stať človekom, našim bratom, Pán Boh nemal inú možnosť, ako zvoliť si jednu ženu. On si zvolil Pannu Máriu a náležite pripravil ju na túto veľkú úlohu.

Ja som často hovoril, že veľkosť Máriinho slova *Fiat* je pre dôsledok našej spásy je taká mohutná, že by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že najmocnejšie fiat neodznelo pri stvorení sveta, keď Boh povedal „*Fiat lux*, – Bud' svetlo!“ alebo „*Fiat firmamentum!* – Bud' obloha uprostred vôd...“; ale že najmocnejšie a najväčšie Fiat vyslovila Panna Mária,

keď pri anjelovom zvestovaní povedala: „*Fiat mihi secundum verbum tuum!* – Nech sa mi stane podľa tvojho slova!“. A čo nasledovalo? Slovo, t. j. Logos, druhá Božská osoba Najsvätejšej Trojice, sa stalo telom! A to je oveľa viac, ako svetlo, obloha a iné zložky materiálneho sveta! (V tejto súvislosti treba však dodať, že nič na svete nemožno nadradiť nad akt veľkosti a všemohúcnosti Boha. Lebo ak by nebolo toho Božieho slova *Fiat* pri stvorení sveta, nebolo by ani Tej, ktorá vyslovila Fiat pri anjelovom zvestovaní.)

Niet však ani najmenších pochyb o tom, že vtelenie je najväčším dielom, ktoré Boh vo svojej všemohúcnosti urobil. Jeho Syn vzal na seba ľudské telo a stal sa človekom. Aby mohol vyslobodiť hriešne Evino pokolenie, musel prísť medzi nás zo ženy. Musel byť z našej krvi. Aj terajší Svätý Otec Benedikt XVI. nedávno citoval jedného východného teológa, ktorý hovorí: „Keby si nebol jeden z nás, nemohol by si ma vykúpiť“. Teda on sa stal našim bratom a len tak nás mohol vykúpiť. Je síce pravda, že Boh nám mohol dať akúsi božskú amnestiu, odpustiť nám naše dlhy a náš zaslúžený trest, ale v takom prípade by sme aj ďalej boli iba amnestovaní hriešnici a zločinci. Pán Boh však chcel, aby sme boli úplne vykúpení, úplne vyslobodení a úplne slobodní. Čosi takého, ako keď sa v utláčanom národe nečakane vynorí hrdina, človek ich vlastnej krvi, ktorý zlomí jarmo tyrana, vyslobodí svojich zotročených bratov a natrvalo vráti im nielen slobodu, ale aj dôstojnosť. Nuž a toto sa stalo v okamžiku, keď Mária povedala svoje *fiat*.

Veľmi pekne to hovorí sv. Bernard, že pri zvestovaní Adam a celé ľudstvo vzlykalo a túžobne čakalo na to, aby Mária povedala svoje *fiat*, keď anjel jej oznamoval, že našla

milosť u Boha a počne i porodiť Syna, ktorý spasí svet. Celá budúcnosť ľudstva závisela od toho, či prijme úlohu, na ktorú ju Boh vybral, alebo nie. Prijala ju a tak sa stala Sprostredkovateľou nášho vykúpenia.

F. Vnuk: A titul *Orodoznica*?

Biskup P. Hnilica: Nikoho netreba presviedčať, že Mária je našou Orodoznicou.

Je namieste, aby sme si najprv ozrejmili, čo znamená orodovať. Znamená to: prosiť, modliť, prihovárať sa a podobne. A kresťanský ľud sa vždy obracal na Pannu Máriu, aby sa za nás prihovárala u svojho Syna. V Lorentánskych litániách ju oslovujeme desiatkami krásnych titulov a zakaždým voláme: *Oroduj za nás!* V mariánskych piesňach ju vzývame: *O Mária, Prímluovnica naša...* V anti-fóne ju prosíme: *Orodoznica naša, obráť k nám svoje milosrdné oči.* V modlitbách a piesňach voláme k nej: *Oroduj za nás, svätá Božia rodička.* A tak ďalej. Z evanjelia vieme, ako Ježiš miloval svoju matku a ako vypočul jej želanie, napríklad na svadbe v Káne Galilejskej. V kresťanskom svete sa od najstarších čias a bez akýchkoľvek pochyb prijíma, že cez jej orodovanie máme najistejší prístup k jej Synovi. Jej materinské srdce má vždy hlboký súcit s ťažkosťami jej pozemských detí.

Z rímskych dejín poznáme príbeh o Koriolánovi. Bol to vojvodca v antickom Ríme, ktorému sa nedostalo uznania, aké v svojej hrdosti očakával. Cítil sa tým ťažko urazený a tak sa rozhneval na Rím, že odišiel k nepriateľskému kmeňu Volskov a ponúkol sa, že povedie ich vojsko proti Rímu. A tak sa na čelo mohutného nepriateľského vojska dostal schopný vojvodca, ktorý poznal slabé miesta v obra-

ne Ríme. Vytiahol s vojskom proti Rímu a mesto obklúčil. Rímu hrozilo smrteľné nebezpečenstvo. Rimania v úzkostiach poslali k nemu delegácie senátorov, veľkňazov a popredných ľudí mesta, ponúkali mu ospravedlnenie i zadostučinenie, len aby ušetril svoje rodné mesto. Ale neoblomný Koriolán bol rozhodnutý Rím zničiť. Vtedy komusi napadlo poslať k nemu jeho matku. Tá išla za ním a prosila ho, aby odpustil svojim spolurodákom a mesto nezničil. Tvrdý Koriolán sa dal obmäkčiť slovami svojej matky. Povedal jej: *Matka, ty si zachránila Rím, ale stratila si svojho syna.* Hneď nariadil skončiť obliehanie a odtiahol s vojskom. Volskovia sa naňho nahnevali, že ich pripravil o víťazstvo a veľkú korisť a v hneve ho zabili. Tento príbeh je predmetom známej Shakespearovej drámy *Coriolanus* a ukazuje silu matkinho príhovoru. Keď pohanská matka vie obmäkčiť srdce svojho syna, keď jej slová vedia odvrátiť jeho hnev, o koľko účinnejšia je naša nebeská matka a o koľko mocnejšie je jej orodovanie.

O tomto som raz mal debatu s jedným protestantským biskupom. Bolo to na jednom stretnutí medzi protestantmi a katolíkmi v Essene, ktoré organizoval vetdajší essen-ský kardinál Franz Hensbach. Po konferencii bola spoločná večera. Ja som prišiel trochu neskôršie a sedel som vedľa spomenutého protestantského biskupa.

Keď sme tak spolu večerali, on mi hovoril: „Mne sa zdá, že katolíci príliš prehávajú v úcte k Panne Márii“. Ďalej tvrdil, že Kristus to akosi nepotrebuje, že on je náš jediný sprostredkovateľ s Bohom, ktorý za nás zomrel. A keď dal za nás život, dá nám všetko, čo k spáse duše potrebujeme aj bez toho, aby za nás orodovala jeho matka. A ja som mu povedal: „Pán biskup, boli evanjelisti Lukáš

a Ján inšpirovaní?“ „Samozrejme!“ odpovedal. Pokračoval som: „Tak potom aj to miesto kde Lukáš hovorí: *budú ma volať blahoslavenou všetky pokolenia*, je inšpirované“. Zamyslel sa a odpovedal: „Zaiste je inšpirované“. A podobne bol inšpirovaný aj evanjelista Ján, ktorý nám opísal svadbu v Káne Galilajskej, kde Ježiš na príhovor svojej matky urobil svoj prvý zázrak... Alebo keď opisuje scénu ukrižovania, kde umierajúci Ježiš nás odporúča do ochrany svojej matky. Tak vidíte, my katolíci, keď si uctieваме Pannu Máriu a keď sa k nej obraciame, aby za nás orodovala, nerobíme nič iného iba konáme v duchu a zmysle odkazu evanjelia.

Škoda, že mi vtedy neprišlo na rozum pripomenúť mu poslednú kázeň Martina Luthera krátko pred jeho smrťou vo Wittenbergu. Tam Luther kladie otázku: „Či sa máme klaňať iba Kristovi, máme zbožňovať iba Krista? Či si jeho matka Mária nezaslúži, aby tiež bola uctievaná a zbožňovaná? Veď toto je žena, ktorá pošliapala hlavu hada. Ona nás počúva a jej Syn nič neodoprie, keď ho prosíme cez ňu“.

F. Vnuk: Zjavenia v Amsterdame majú síce schválenie miestneho biskupa, ale konečné vyjadrenie najvyššej cirkvnej autority ešte nemajú. V čom vidíte autenticitu týchto zjavení?

Biskup P. Hnilica: Môžem povedať, že len zriedkakedy majú mariánske zjavenia také presvedčivé a každému zrozumiteľné dôkazy o svojej pravosti – teda autenticite – ako zjavenia v Amsterdame. Ide hlavne o predpovede, ktoré sa splnili. Najznámejšou je predpoveď smrti pápeža Pia XII. Panna Mária to oznámila vizionárke Ide Peerde-

manovej 19. februára 1958, v čase, keď Pius XII. bol ešte celkom zdravý a v plnej aktivite. Povedala jej: „Tento Svätý Otec Pius XII. bude pozvaný medzi nás začiatkom októbra tohto roku. Matka všetkých národov, Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica ho voviedie do večnej radosti... ale toto je tajomstvo, s ktorým sa nezver nikomu.“ Ida sa priznala svojmu spovedníkovi, že jej Panna Mária odovzdala tajomstvo. Duchovný radca O. Frehe OP jej poradil, aby obsah tajomstva napísala v dvoch kópiách: jednu odložila pre seba a druhú v zapečatennej obálke, aby odovzdala jemu. O osem mesiacov neskôr, 9. októbra 1958, Pius XII. zomrel v Castel Gandolfo. Ida potom išla za svojím spovedníkom a žiadala ho, aby otvoril zapečatenú obálku. Bol v nej ten istý text, ktorého kópiu mala aj ona. Obaja žasli nad touto presnou predpoveďou, ktorá mohla prísť iba od Boha, pretože iba Boh pozná hodinu našej smrti.

A takýchto predpovedí bolo niekoľko. Viaceré z nich sa už uskutočnili, iné čakajú na svoje uskutočnenie.

F. Vnuk: Ktoré z nich by sa mohli ešte spomenúť?

Biskup P. Hnilica: Napríklad predpoveď o Druhom vatikánskom koncile. Dňa 1. októbra 1949 – teda 13 rokov pred otvorením koncilu – Ida mala videnie Svätopeterského chrámu. Potom počula hlas Panny Márie, ktorá jej povedala: „Dieťa moje, tam vidíš pápeža v celej jeho veľkňazskej nádhere. Dvíha dva prsty. Počúvaj dobre: náuka je správna, ale má právo obmeniť niektoré zákony.“ Potom videla veľkú zasadaciu sieň, kde predsedal pápež a Panna Mária jej hovorila: „Je dovolené obmeniť zákony. Niektoré sa môžu, iné sa musia zmeniť.“ O poldruha roka neskor-

šie (11. februára 1951) Panna Mária opäť ukázala Ide veľké zhromaždenie biskupov z celého sveta. Bol tam aj pápež, ktorý mal pred sebou veľkú knihu. Potom povedala Ide: „Dobre počúvaj, dieťa moje. Niektoré zmeny sa už urobili, o ďalších sa vedú debaty. Ja však ti odovzdám posolstvo môjho Syna. Náuka je správna, ale zákony sa môžu, ba musia zmeniť.”

Nuž, toto je podľa mňa veľmi jasný obraz *aggiornamenta*, prispôsobenia Cirkvi 20. storočiu, čo bolo predmetom koncilových rokovaní o 10-15 rokov nekoršie. Koncil sa zišiel, zmenilo sa mnoho v tom, čo sa zmeniť mohlo a malo, ale vieroučná náuka Cirkvi ostala nezmenená.

A ešte jedna zaujímavá súvislosť medzi Amsterdamom a Rímom počas zasadania Druhého vatikánskeho koncilu. Dňa 31. mája 1965, teda medzi 3. a 4. zasadáním koncilu, Panna Mária prikázala Ide: „Choď za pápežom Pavlom a povedz mu v mene Matky všetkých národov: Toto je posledné varovanie pred zakončením koncilu. Rímskej cirkvi hrozí rozkol. Vystríhaj svojich kňazov. Nech sa prestanú zaoberať všelijakými škodlivými teóriami o Eucharistii, sviatostiach, náuke viery, kňazstve, manželstve a plánovaní rodiny. Satan, duch nepravdy, sa pokúša pomýliť ich rozličnými názormi modernizmu a zviest' ich. Božské učenie a zákony sú platné pre všetky časy a novo aplikovateľné pre každú dobu”.

F. Vnuk: A hovorili ste ešte, že niektoré predpovede Matky všetkých národov, sa ešte nesplnili.

Biskup P. Hnilica: Áno a medzi nimi je aj predpoveď veľkej svetovej katastrofy. Dňa 26. decembra 1947 Ida mala videnie, v ktorom Panna Mária predpovedala: „Straš-

ná pohroma postihne celý svet; od severu na juh, od juhu na západ, od západu na východ... Svet bude akoby roztrhnutý vo dvoje”. Ida potom videla zemeguľu, ktorá bola diagonálne rozdelená priepasťou a viseli nad ňou čierne mraky. Idu ovládol pocit veľkého žiaľu a úzkostlivej bolesti.

Ako vo Fatime tak aj v Amsterdame cieľom týchto predpovedí nie je zastrašiť ľudstvo, ale skôr vyzývať ho na pokánie. Z čítania Starého zákona vieme, že v Božom poriadku je súvislosť medzi hriechom a nevyhnutnými následkami hriechu. Boh hrozil, že zničí Ninive, ale keď obyvatelia Ninive konali pokánie, mesto nezničil. Boh bol ochotný nepotrestať hriešnu Sodomu a Gomoru, ak sa v tých mestách nájde aspoň desať spravodlivých.

V Novom zákone máme Pannu Máriu, ktorá je našou Orodovnicou a ktorá vždy prosí Boha za nás, tak ako kedysi Abrahám prosil Boha, aby ušetril hriešne mestá. Závisí od nás, do akej miery budeme spolupracovať s Božou milosťou, do akej miery sme ochotní zmeniť naše konanie a počúvať výzvy, v ktorých nám Ona komunikuje Božiu vôľu. Mária nám ukazuje, ako môžeme zmierniť Boží hnev a odvrátiť zaslúžený trest. V jednom zjavení, ktoré mala Ida Peerdemanová 9. júna 1946, videla Pannu Máriu, ako sa so smútkom díva na ľudstvo a hlasom plným žiaľu hovorí: „Spravodlivosť, pravda a láska sa už nenachádzajú medzi ľuďmi... To znamená nešťastie a pohromu. Hovorím ti už po druhýkrát: kým tieto čnosti sa nenavrátia medzi ľudí, nebude na zemi pravý mier!”

V tom treba vidieť veľmi jasný odkaz a varovanie: budúcnosť ľudstva je v našich rukách a závisí od toho, čo podnikneme, aby prišla medzi ľudí pravda a láska. Musíme

nielen byť čnostní a spravodliví, ale musíme sa usilovať, aby nás bolo čím viacej takých, aby kvôli týmto spravodlivým Boh netrestal svet za hriechy nespravodlivých. Prvým krokom v tomto smere je aj modlitba, ktorú Panna Mária odovzdala Ide vo februári 1951 a ktorú si uviedol ako motto našich úvah o zjaveniach v Amsterdame.

F. Vnuk: Vy pripisujete tejto modlitbe veľký význam, lebo to sú slová, ktoré prichádzajú k nám priamo od Panny Márie. Ale cirkevné authority len nedávno nariadili, aby sa z modlitby vynechali slová „ktorá bola kedysi Máriou“.

Biskup P. Hnilica: Analyzujeme celú záležitosť od začiatku a po poriadku. Panna Mária sa zjavila Ide 11. februára 1951 a povedala jej: „Nech sa všetci ľudia vrátia ku krížu. Iba toto môže priniesť ľudstvu pokoj a spokojnosť. Opakuj za mnou. Modli sa pred krížom túto modlitbu:

*Pane Ježišu Kriste, Syn Otca,
zošli teraz na zem svojho Ducha.
Daj, nech Duch Svätý prebýva v srdciach
všetkých národov,
aby boli uchránené od skazy, nešťastia a vojny.
Kiežby Matka všetkých národov,
ktorá bola kedysi Máriou,
bola našou Orodovnicou. Amen.*

Dieťa moje, toto je krátka a jednoduchá modlitba, ktorú môže každý človek v svojom vlastnom jazyku recitovať pred krížom, a môže ju opakovať aj keď nemá pred sebou kríž... Modli sa pred krížom modlitbu, ktorú som ťa naučila a môj Syn vypočuje každú tvoju prosbu... Ja som „*de Vrouwe van alle Volkeren*“, môžeš povedať: Pani všetkých národov – Matka všetkých národov. Chcem, aby ma

svet poznal pod týmto menom. Nech ľudské dielky všetkých krajín sveta, tvoria jednu rodinu.”

V zjavení 20. septembra 1951 odporučila: „Nech ľudia každodenne odriekajú túto krátku a jednoduchú modlitbu. Je krátka a jednoduchá, takže každý človek sa ju môže modliť aj v ruchu moderného sveta. Odovzdávam ju, aby ste ňou zvolávali na ľudstvo pravého Ducha”.

Takto znie doslovný odkaz Panny Márie. Mnohým ľuďom boli však slová „*ktorá bola kedysi Máriou*” akoby záhadou a pýtali sa: „A čo už prestala byť Máriou?” Neprestala, ale to je jej želanie. Ona sama to odôvodňuje takto: „Mnohí poznali Máriu ako Máriu... V tejto novej dobe chcem však byť *Matkou všetkých národov*. To pochopí každý.”

Ale niektorí ľudia mali s tým ťažkosti. Pamätám sa, že som obrázok Matky všetkých národov dal raz kardinálovi Ratzingerovi v Bazilike sv. Petra pri jednej liturgickej slávnosti. On si to prečítal a keď prišiel k slovám „ktorá kedysi bola Máriou“, pozastavil sa a pýta sa ma: „A teraz už nie je Mária?“ Odpovedal som mu: „Áno je Máriou aj naďalej. To je meno, ktoré jej dali rodičia. Ale jej biblické poslanie je ŽENA.“ On sa nad tým zamyslel, ale nepovedal nič.

Mne to nerobilo nijaké vieroučné problémy, pretože v tom nevidím nič protirečivého. To je tak, ako keby som sa pred sochou sv. Petra modlil: „Nech sv. Peter, *ktorý bol kedysi Šimon*, pomáha svojmu nástupcovi viesť a spravovať Cirkev!“ Postupne som si však uvedomil, že zakaždým, keď budeme chcieť túto modlitbu rozširovať – ako si to Panna Mária želala – budeme musieť hneď veľa vysvetľovať. Keď nás teda nedávno oficiálne požiadali, aby sme modlitbu zjednodušili a slová „ktorá kedysi bola Máriou“,

vynechali, poslúchli sme. Podstatne sa tým nič nezmenilo. V tejto zjednodušenej forme modlitba má ďalej cirkevné schválenie. Obrázok Matky všetkých národov s touto modlitbou vyšiel už v stovkách vydaní a v desiatkach jazykov.

Slová tejto modlitby sú obsahovo veľmi bohaté. V holandskom jazyku „Vrouwe” znamená PANI alebo ŽENA. Vo Svätom písme vystupuje Mária ako ŽENA štyrikrát: Ako ŽENA v raji, ktorá pošliape hlavu hada, ako ŽENA-Sprostredkovateľka prvého Ježišovho zázraku v Káne, ako ŽENA-SPOLUVYKUPITELKA pod krížom na Kalvárii a ako ŽENA-ORODOVNICA v Apokalypse, ktorá sa prihovára za svoje dietky a ochraňuje ich pred nástrahami satana.

Toto všetko je zahrnuté v titule Matka všetkých národov. Ona sama to povedala vizionárke Ide, keď sa jej zjavila 31. decembra 1951: „*Matka všetkých národov* stojí uprostred sveta pred krížom. V tomto čase prichádza pod menom Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica a pod týmto titulom vojde do mariánskej histórie.”

F. Vnuk: Tu prichádzame k ďalšiemu dôležitému bodu amsterdamských zjavení: výslovná žiadosť Panny Márie, aby titul Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica bol slávnostne proklamovaný ako dogma. V zápätí viaceré mariánske hnutia a skupiny rozpútali akcie za vyhlásenie piatej mariánskej dogmy.

Biskup P. Hnilica: Áno, Panna Mária to výslovne žiadala; súčasne predpovedala, že to bude tvrdý a trpký boj, ale jeho úspešné zakončenie je zaručené (29. apríla 1951). Aby sme o tejto veci hovorili v historickom súvisi, najprv

nechám Teba, aby si povedal pár slov o štyroch mariánskych dogmách, ktoré Cirkev už vyhlásila.

F. Vnuk: Veľmi rád. Prvou dogmou je vyhlásenie všeobecného koncilu v Efeze, kde bolo odsúdené bludné učenie nestoriánov a bola vyhlásená náuka o Márii, ktorá ako matka Ježiša Krista je matkou Boha v ľudskej podobe a teda Bohorodičkou. Druhá dogma sa týkala panenstva Panny Márie a bola vyhlásená v roku 649. V nej sa slávnostne proklamovalo učenie o Panne Márii „vždy Panne” (*semper Virgo, po grécky: aeiparthenon*). Táto dogma potvrdila náuka Cirkvi, že Mária bola pannou pred pôrodom Ježiša Krista a ostala pannou aj po pôrode (*Virgo prius ac posterius*). Tretiu dogmu o Nepoškvrnenom počatí Panny Márie vyhlásil bl. Pius IX. 8. decembra 1854. Štvrtú dogmu, ktorá hovorí, že Panna Mária „po skončení svojho pozemského života bola vzatá s telom a dušou do nebeskej slávy a Pán ju povýšil za kráľovnú vesmíru”, vyhlásil Pius XII. 1. novembra 1950.

Biskup P. Hnilica: No a teraz je na rade piata a posledná dogma, ktorá oficiálne zakotví tri ďalšie atribúty našej nebeskej matky ako Spoluvykupiteľky, Sprostredkovateľky a Orodovnice.

Zatiaľ čo predchádzajúce štyri dogmy sa týkali pozemského života Panny Márie, piata dogma sa týka jej úlohy v dejinách spásy nielen počas, ale aj po jej pozemskom živote. A pozoruhodné je aj to, že nikdy doteraz v histórii mariánskych zjavení Panna Mária výslovne nežiadala vyhlásenie dogmy vzťahujúcej sa na ňu. V Amsterdame vyslovuje túto žiadosť niekoľkokrát. Opakujem: ide tu o tituly, ktoré nie sú nové; naopak, vyskytujú sa v preja-

voch mariánskej úcty od prvých storočí kresťanstva. Nové je na nich iba to, že v posledných desaťročiach sa veriaci ľud verejne dožaduje, aby tieto tituly boli uznané ako dogma. Pritom Panna Mária sama uvádza teologické a biblické podklady pre toto vyhlásenie. Napríklad, hovorí, že bola Spoluvykupiteľkou od chvíle, čo si ju Boh vybral za matku svojho Syna (29. apríla 1951); že je Spoluvykupiteľkou, Prostrednicou a Orodovnicou nielen preto, že je matkou Krista, ale aj preto, že bola nepoškvrnene počatá; stala sa Spoluvykupiteľkou, lebo dala ľudské telo Vykupiteľovi; bola predurčená trpieť a so svojím synom prežívala telesné i duševné muky na jeho krížovej ceste a počas jeho smrteľného zápasu na Kalvárii. V zjavení 29. apríla 1951 Ida opisuje, ako videla Pannu Máriu, ktorá „od žiaľu omdlieva pod krížom. Oboma rukami objíma nohy svojho ukrižovaného Syna a horko plače. Potom vstáva a ja vidím meč, ktorý prichádza z pravej strany a je namierený na Máriino srdce. Potom počujem, ako Pani hovorí: To bolo bodnutie mečom, ktoré o mne predpovedali.”

Z tohto hladiska musím plne súhlasiť s výrokom môjho blízkeho spolupracovníka o. Paula Sigla, ktorý napísal: „Toto je dogma, ktorá vysvetľuje zmysel utrpenia a dogma, za ktorú aj my musíme čosi vytrpieť.”

Tieto vyššie spomenuté dôvody Panna Mária uvádza, aby rozptýlila pochybnosti a vyvrátila námietky niektorých súčasných teológov. V zjavení 15. novembra 1951 hovorí vizionárke Ide: „Ja som bola Spoluvykupiteľkou už pri Zvestovaní. To znamená, že Matka sa stala Spoluvykupiteľkou z vôle Otca. Povedz to tvojim teológom! A povedz im ešte, že toto bude posledná dogma v histórii mariológie”. V ďalšom zjavení (31. decembra 1951) Panna Mária hovo-

rí: „Odvzdaj presne toto posolstvo: Otec, ktorý je Pán a Boh, chcel, aby služobnica Pána prišla na tento svet ako Miriam - Mária. Vyvolil si ju spomedzi všetkých žien ako *Spoluvykupiteľku, Prostrednicu a Orodovnicu*. Povedz tvojim teológom: od počiatku bola stvorená ako *Spoluvykupiteľka!*” A 4. apríla 1954 mala Panna Mária tento posledný odkaz pre teológov: „Povedz tvojim teológom, že teraz všetko je už iba v ich rukách. Teraz je na nich, aby splnili vôľu Pána Ježiša Krista. Táto dogma musí prísť ako uholný kameň mariánskeho myslenia. Povedz teológom, že Matka (Žena) všetkých národov chce, aby sa tak stalo.”

F. Vnuk: Ale ako vidíme, odvtedy prešlo už viac než 50 rokov a napriek výslovnému želaniu Panny Márie nič sa nestalo.

Biskup P. Hnilica: Nepovedal by som, že sa nič nestalo. Došlo k viacerým akciám zo strany ctiteľov Panny Márie i zo strany oponentov dogmy. Boli obdobia veľkých nádejí, ale i obdobia určitých sklamaní, najmä keď sme sa stretli s nepochopením a odporom aj na takých miestach, kde by to človek nikdy nebol čakal. Ale to nie je dôvod, aby sme sa vzdali úsilia. Vec potrebuje dozrieť a to vyžaduje čas. A nezabúdaj, že Boh, ktorý je večný, nemeria čas ľudskou mierou. Sv. Peter píše, že „u Pána je jeden deň ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň“ (2 Pt 3, 8). Musíme byť trpezliví.

F. Vnuk: A teraz nám povedzte niečo o obraze Matky všetkých národov, ktorý tiež má veľmi zaujímavú históriu.

Biskup P. Hnilica: Veru má. Aj v tomto ohľade sú zjavenia v Amsterdame jedinečné, pretože Panna Mária pri

niekoľkých zjaveniach poučala vizionárku Idu, ako má jej obraz vyzeráť.

Obraz Matky všetkých národov znázorňuje Pannu Máriu ako mladú tehotnú ženu. Stojí na zemeguli pred krížom svojho Syna. Vznáša sa nad stádom bielych i čiernych oviec, ktoré predstavujú národy všetkých farieb a jazykov. Je oblečená do bieleho rúcha a prepásaná pásom zlatožltej farby. Má rozpäté ruky a na jej dlaniach vidno rany, ktoré sú však už zahojené. Z rán vychádzajú tri lúče svetla, ktoré znamenajú milosť, vykúpenie a pokoj pre všetky národy. Je zaliata svetlom, ktoré vychádza z kríža a symbolizuje zmŕtvychvstalého Vykupiteľa. Vo všetkom je podobná apokalyptickej žene „odetej slnkom“ okrem malého detailu: nešliape na hlavu hada. V tomto tiež treba vidieť hlbokú symboliku: keď bude pochopená a prijatá účasť Panny Márie v dejinách spásy a všetky národy ju budú uctievať ako *Spoluvykupiteľku, Prostrednicu a Orodovnicu*, víťazstvo jej Nepoškvrneného srdca bude završené a satan bude konečne a definitívne premožený.

V takejto podobe sa ukázala Panna Mária Ide Peerde-manovej vo videní, ktoré mala 4. marca 1951. Povedala jej: „Pozri sa na moju podobu a dobre si ju prehliadni... Zariad, aby podľa toho, čo vidíš bol namalovaný obraz a spolu s ním rozširuj aj modlitbu, ktorú som ťa naučila.“ V ďalšom zjavení (31. mája 1951) sama Panna Mária vysvetlila Ide symboliku vyobrazenia: „Stádo ovčiek predstavuje národy sveta, ktoré nenájdu pokoja, kým sa ich oči neupriamia na kríž, ktorý je centrom tohto sveta. Pozri sa na moje ruky a uvidíš tri lúče svetla, ktoré znamenajú milosť, vykúpenie a pokoj. Milosťou môjho Pána a Vládca a pre jeho lásku, ktorou miloval ľudstvo, Otec poslal

svojho jednorodeného Syna ako Vykupiteľa sveta. A teraz Otec i Syn posielajú na zem Svätého Ducha, Ducha pravdy, ktorý jediný môže priniesť pokoj. Teda: milosť, vykúpenie a pokoj. Otec a Syn chcú poslať na zem aj Máriu, Matku všetkých národov, ako *Spoluvykupiteľku, Prostrednicu a Orodovnicu*. – Tu som ti podala jasné a zreteľné vysvetlenie obrazu.”

Pod vedením vizionárky Idy namaloval nemecký maliar Heinrich Repke už v roku 1951 známy obraz Matky všetkých národov. V nasledujúcom roku preniesli obraz do špeciálnej kaplnky v Amsterdame (Diepenbrockstr. 3), kde sa nachádza dodnes a je objektom úcty stále rastúceho počtu pútnikov a mariánskych ctiteľov. O kaplnku sa starajú naše sestričky z Rodiny Panny Márie-Spoluvykupiteľky.

F. Vnuk: Ako je to s cirkevným schválením?

Biskup P. Hnilica: Modlitba „*Pane, Ježišu Kriste, Syn Otca...*“ mala cirkevné schválenie (od Haarlemského biskupa Mons. Huibersa) už od roku 1951. Oficiálne cirkevné schválenie udalostiam v Amsterdame udelil Mons. Hendrik J. Bomers, biskup diecézy Haarlem-Amsterdam a jeho pomocný biskup Jozef Punt dňa 31. mája 1996. V schválení sa hovorí: „Podľa nášho úsudku, niet nijakých námietok proti verejnému uctievaniu blahoslavenej Panny Márie pod titulom *Matka všetkých národov...* práve tento titul stavia do jasného svetla univerzálne materstvo našej matky Márie a jej jedinečnú úlohu v Božom pláne spásy.”

Ako vidíme, stalo sa to 51 rokov po prvom zjavení. Ako zaujímavosť dodávam, že Panna Mária prisľúbila Ide, že sa dožije cirkevného schválenia zjavení v Amsterdame.

Aj sa ho dožila a krátko potom si ju Panna Mária povolala k sebe. Zomrela 17. júna 1996, vo veku 91 rokov.

F. Vnuk: Na záver by som chcel prečítať svedectvo rakúskeho kardinála Alfonsa M. Sticklera, SDB. Tento vysoký cirkevný hodnostár na Medzinárodnom dni modlitby (v roku 1997) povedal vety, ktoré sú akoby zhrnutím udalostí v Amsterdame a ich významu v dnešnom svete:

„Keď som čítal odkazy, ktoré boli v Amsterdame zvereňované osobe bez akéhokoľvek teologického vzdelania, bol som od začiatku veľmi príjemne prekvapený ich jednoduchosťou a hĺbkou. Za najdôležitejší odkaz, ktorý Panna Mária odovzdala vizionárke Ide Peerdemanovej, pokladám to, že Boh si želá, aby Panna Mária bola uctievaná ako Spoluvykupiteľka, Sprostredkovateľka a Orodovnica. A Panna Mária predpovedala, že Svätý Otec vyhlási tento jej titul za dogmu Cirkvi. Výsledkom bude obnova Cirkvi a celého sveta Duchom Svätým. Som presvedčený, že tento titul je ústredným bodom amsterdamských zjavení. Cirkev by mala starostlivo preskúmať amsterdamské posolstvo vo svetle udalostí, ktoré sa odohrali v Cirkvi a vo svete za posledných 50 rokov, kde sme svedkami nepredstaviteľnej krízy viery, mravov, politiky a ekonomiky”.

Biskup P. Hnilica: Áno, Amsterdam, podobne ako Fatima, je liekom pre našu dobu. Kristus si želá, aby ovocie jeho víťazstva na Kalvárii – milosť, vykúpenie a pokoj – prišlo k nám cez rozpäté ruky jeho svätej Matky.

(V.) Zásahy Panny Márie do dejín cirkvi a ľudstva

*Rozpomätať sa, o najláskavejšia Panna Mária,
že od vekov nebolo počuť,
že by si bola opustila toho,
kto sa pod tvoju ochranu utiekal,
teba o pomoc prosil,
alebo o orodovanie žiadal...*

Modlitba sv. Bernarda z Clairvaux (1090-1153)

F. Vnuk: Otec Pavol, Cirkev nás učí, že Boh stvoril svet na svoju slávu a pre dobro človeka. Udržiava ho v jestvovaní a vedie ho k jeho cieľu. Vo svojej múdrosti dal človekovi schopnosť spolupracovať na svojich plánoch a urobil ho pánom zeme. A tak ľudstvo svojou činnosťou, uplatňovaním rozumu a slobodnej vôle zasahuje do diania vo svete a „utvára dejiny”. Boh však aj naďalej ostáva Pánom dejín a z toho, čo sa na svete deje, nič sa nestane bez jeho vôle, resp. jeho dopustenia (porov. Jn 1, 3).

Svet ako Božie dielo by mal byť dokonalý, ale my vieme, že je v ňom veľa nedokonalosti, nespravodlivosti a iného hmotného a mravného zla. Prečo Boh, Pán sveta a dejín, dopúšťa zlo, to je a ostane tajomstvom. Z dejín však vieme, že Boh na prosby ľudu, často odvrátil zlo a nešťastie. V tejto kapitole by sme sa mohli zmieniť o niektorých prípadoch, kde na príhovor Panny Márie Boh

zázračne zasiahol do dejín Cirkvi alebo dejín sveta a zmenil ich beh.

Biskup P. Hnilica: Správne hovoríš, že Pán Boh dopúšťa aj zlo. Niekedy preto, aby potrestal hriešnikov a previnilcov, inokedy pre účely, ktoré my hneď nevidíme, ale neskôr zistíme, že to, čo my pokladáme za zlo, môže byť zdrojom dobra pre mnohých ľudí. Uvediem príklad z Biblie. V knihe Genezis čítame, ako Jakubovi synovia predali svojho brata Jozefa do Egypta a tento ohavný zločin zakrývali ďalším hriechom, keď luhali svojmu otcovi, že mu syna roztrhala divá zver.

A aký bol výsledok tohto zla? Boh mal s Jozefom plán, ktorý nakoniec znamenal záchranu od hladomoru nielen Izraelitov, ale aj Egypťanov. Keď sa dal Jozef poznať svojim bratom, mohol im povedať: „Vy ste síce snovali proti mne zlo, ale Boh to obrátil na dobro... Preto ma Boh poslal pred vami, aby váš rod zachoval na zemi a aby ho mimoriadnym zásahom zachoval pri živote. A takto nie vy ste ma sem poslali, lež Boh. On ma urobil faraónovým poradcom, pánom nad celým jeho domom a vládárom nad celou egyptskou krajinou” (Gn 50, 7-8).

Pravda, my vždy môžeme prosieť Pána Boha, aby zlo od nás odvrátil, a preto v nemoci ho prosíme o zdravie, v čase vojny ho prosíme o mier, v čase poroby a útlaku o vyslobodenie, keď nám hrozí nebezpečenstvo, prosíme ho, aby nás pred ním uchránil a pod. A Boh vždy, keď je nám to na osoh, vypočuje naše prosby a obráti náš žiaľ na radosť.

F. Vnuk: V tomto rozhovore by som chcel, aby sme našu širokú tému trošku zúžili a sústreďovali sa na tie dejinné udalosti, kde Pán Boh na príhovor Panny Márie

zázračne vstúpil do dejín a rozhodol ich ďalší priebeh v prospech prosiaceho ľudu.

Biskup P. Hnilica: V tom prípade by som chcel začať udalosťami, ktoré sú historicky zdokumentované. Prvým takým dejinným zázrakom bolo pokresťančenie indiánskych kmeňov v Amerike, predovšetkým v tých oblastiach, kde pôsobili španielski a portugalskí misionári.

Ako vieme, po objavení Ameriky, presnejšie od začiatku 16. storočia, stovky misionárov – dominikáni, františkáni, jezuiti – odchádzali do novoobjavených krajín na druhej strane Atlantického oceánu, aby tam obrátili na kresťanskú vieru domorodých Indiánov. Nemali úspech napriek priam nadľudskému úsiliu. Akosi sa nevedeli k nim priblížiť, nevedeli s nimi komunikovať a predložiť im kresťanskú vieru takým spôsobom, aby ich získali pre Krista.

Čosi podobného bolo aj u našich slovenských predkov. Prichádzali k nám írsko-škótski a nemeckí misionári, ohlasovali slovo Božie, ale obrátili iba málo veriacich. Potom, keď prišli Cyril a Metod, ktorí nielenže ohlasovali evanjélium v slovanskej reči, ale poznali aj slovanskú mentalitu a vedeli sa priblížiť k duši národa. A tak za jednu generáciu boli pokresťančené takmer všetky slovanské národy v strednej Európe a na Balkáne.

Podobne ako nemeckí misionári u nás aj španielski misionári usilovne pracovali medzi americkými Indiánmi, ale len s nepatrným výsledkom. Vrúcne sa modlili a zároveň prosili svojich krajanov v Európe, aby sa aj oni modlili k Panne Márii za obrátenie pohanov v novoobjavených misionárskych oblastiach. Pomoc prišla v nečakanej podobe. V roku 1531 sa Panna Mária zjavila mexickému

Indiánovi, ktorého meno bolo Juan Diego Cuauhtlatotzin. Žil v mestečku Guadalupe, ktoré je dnes súčasťou veľkomesta Mexico City.

Ukázala sa mu oblečená v indiánskom rúchu a aj výzor mala indiánsky. Povedala mu: „Ja som tvoja milosrdná matka, matka všetkých, čo žijú v tejto krajine, matka celého ľudstva. Som matkou všetkých tých, ktorí ma milujú, ktorí ma vzývajú, ktorí mi dôverujú.“ Keď mládenec išiel za biskupom, vyrozprával mu, čo videl a odovzdal mu odkaz Panny Márie, biskup mu nechcel veriť. A tak Panna Mária potvrdila svoje zjavenie zázračným obrazom na plášti skromného a chudobného Indiána. Tento obraz sa teší veľkej úcte po celej Amerike. Nie je maľovaný ľudskou rukou a jeho farby sú ešte aj dnes záhadou pre vedcov a odborníkov, pretože – na rozdiel od bežných farbív – sa nedá zistiť ich pôvod, nepochádzajú z nijakých známych rastlín alebo zemských minerálov.

Panna Mária vyzerá akoby tehotná a ako zistil jeden švajčiarsky lekár, sú náznaky, akoby v jej hrudi bilo živé srdce. Takže to sú také nepochopiteľné veci. Po Turínskom plátne to je najväčší zázrak tohto druhu, ktorý sa nedá ľudským spôsobom vysvetliť.

S týmto obrazom – vlastne s jeho kópiou – išli misiónári ohlasovať evanjelium a hneď spozorovali celkom iné reakcie Indiánov. Kde sa predtým stretávali s chladom a nepochopením, teraz mali pred sebou pozorných a vnímavých poslucháčov. V priebehu niekoľkých desaťročí celé Mexiko bolo kresťanské. Tí pohanskí Aztékovia, ktorí sa dovtedy priam živelne bránili akémukoľvek príchodu kresťanstva, teraz sa stali kresťanmi. To znamenalo, že sa zmenil aj ich spôsob života. Ich pohanské náboženstvo

bolo kruté. Uctievali slnko. V ňom videli svojho boha, ktorému každoročne obetovali tisíce ľudských obetí. Najprv ich presýtili všelijakými drogami a potom im za živa otvorili hrud' a vybrali srdce, ktoré ešte tĺklo a toto obetovali svojim modlám.

Tohto všetkého sa vzdali, prijali náboženstvo lásky a odpúšťania, ktoré im sprostredkovala Spasiteľova milujúca matka a odteraz aj ich matka. Rýchle obrátenie Mexika, strednej a južnej Ameriky bolo priam zázračné. Nijakí historici nevedia vysvetliť, že po toľkých rokoch neúspechu zrazu nastal obrat a všetko sa zmenilo. Ale ľudia viery v tom vidia zázračný zásah Panny Márie, ktorá láskavo vypočula prosby svojich ctiteľov. Dnes je Guadalupe najväčším mariánskym pútnickým miestom na svete.

F. Vnuk: K tomu ja by som ešte dodal dve veci. Po prvé, že v roku 1945 Pius XII. vyhlásil Panu Máriu Guadalupskú za patrónku celej, t. j. severnej i južnej, Ameriky. Jej sviatok sa s veľkou okázalosťou slávi 12. decembra. A po druhé, obraz Guadalupskej Panny Márie sa tešil veľkej úcte aj v Európe a zohral významnú úlohu v bitke pri Lepante. Víťazstvo pri Lepante sa označuje ako triumf modlitby sv. Ruženca. Menej známou skutočnosťou je však to, že jeden z veliteľov kresťanského loďstva, prince Andrea Doria, mal na svojej lodi pripevnený obraz Guadalupskej Panny Márie. Turci začali námornú bitku pri Lepante útokom na to krídlo kresťanského loďstva, ktorému velil práve Andrea Doria a spočiatku sa zdalo, že Turci budú mať prevahu. A vtedy na príhovor Panny Márie sa zmenil smer vetra, ktorý umožnil kresťanom rýchle presuny lodí a čo vyzeralo ako porážka, skončilo ako skvelé víťazstvo.

Biskup P. Hnilica: A to je ďalší veľký zázrak, ktorý sa stal na príhovor Panny Márie. Víťazstvo pri Lepante bolo kľúčovou udalosťou v 16. storočí, o ktorej sa dá povedať, že zmenila osud Európy. Nielen tým, že sa urobil koniec tureckému námornému ovládaniu Stredozemného mora, ale aj tým, že sa obnovila dôvera katolíckej Európy v pomoc a ochranu Preblahoslavenej Panny Márie. Európa sa v tom čase zmietała v náboženských sporoch a vojnách. Víťazstvo pri Lepante bolo dôkazom, že s Božou pomocou sa dá prekonať aj kríza zapríčinená úpadkom náboženského života a pseudoreformáciou. Tento Boží zásah do dejín bol podnetom, aby pápeži zaviedli sviatok Ružencovej Panny Márie. Ako historik by si mohol v krátkosti načrtnúť vážnosť situácie, v akej sa vtedy kresťanská Európa nachádzala.

F. Vnuk: Na konci 16. storočia sa kresťanská Európa nachádzala ozaj v ťažkej situácii. Osmanská turecká ríša bola na vrchole svojej moci. Turecký sultán bol vládcom takmer nad tretinou Európy. Zástava s polmesiacom viala nad celým Balkánom, južným Ruskom, dnešným Rumunskom a nad veľkou časťou Uhorska. Mestá ako Budapešť, Ostrihom, Komárno, Nové Zámky, Filakovo spravovali tureckí bašovia a vezíri. Stredozemné more sa nazývalo tureckým jazerom, pretože turecké loďstvo malo v ňom takú prevahu, že lode kresťanských národov sa len zriedka odvážili opustiť prístavy, lebo na otvorenom mori hrozilo im pirátske prepadnutie.

Výbojný sultán a jeho vojvodcovia snuli plány preniknúť do srdca Európy a podrobiť si ďalšie kresťanské štáty. Pápež Pius V. videl, aké nebezpečenstvo hrozí kresťanskej

Európe. Usiloval sa vytvoriť ligu všetkých kresťanských národov Európy a spojenými silami zastaviť rozpínanosť nepriateľov viery a kresťanskej civilizácie. Prvým krokom tejto obrannej akcie malo byť zlomenie mohamedánskej námornej moci v Stredozemnom mori. Bohužiaľ, panovníci a kniežatá Európy nepočúvali jeho varovný hlas. Napokon iba Španielsko, Benátky a pápežský štát vystrojili loďstvo proti tureckej flotile, ktorá opojená víťazstvom na Cypre a spoliehajúc sa na svoju prevahu, očakávala ľahké víťazstvo. Veď mali viac než trojnásobnú presilu!

Vtedy pápež Pius V. nariadil, aby sa za záchranu kresťanskej Európy konali prosebné sprievody spojené s modlitbami sv. ruženca. Postaral sa o to, aby každý kresťanský vojak mal pri sebe ruženec a trojdňovou pobožnosťou sa pripravil do nerovného boja, ktorý ho čakal. K rozhodnému stretnutiu dvoch námorných síl došlo pri Lepante (na pobreží dnešného Grécka) dňa 7. októbra 1571. Kresťanské vojsko zvíťazilo nad trojnásobnou presilou. Kým oni zaznamenali 500 mŕtvych, Turci stratili asi 30 000 námorníkov a galejníkov a ďalších 5 000 padlo do zajatia.

Biskup P. Hnilica: Bolo to veľkolepé víťazstvo a kresťanský svet si mohol vydýchnuť. Nikto nepochyboval, že tento triumfálny úspech dosiahli kresťanské vojská na príhovor Panny Márie. Pápež Pius V. z vďačnosti nariadil, aby sa 7. október v celej Cirkvi pripomínal ako sviatok Panny Márie Víťaznej. Jeho nástupca Gregor XIII. ho spojil so slávnosťou sv. ruženca a v tejto podobe – ako sviatok Ružencovej Panny Márie – sa slávi dodnes.

Ruženec takto zachránil kresťanskú Európu. A ja by som chcel pripomenúť aj ďalšiu historickú udalosť, ktorá

sa odohrala asi o sto rokov neskoršie a kde Európa bola opäť zachránená na príhovor Panny Márie. Na konci 17. storočia sa Turci znova pokúšali preniknúť do strednej a západnej Európy, tentokrát po suchej zemi. Kľúčom, ktorý im mal otvoriť bránu na Západ, bola Viedeň. Sem v lete 1683 pritiaholo 280-tisícové turecké vojsko a začalo obliehať mesto. Viedeň bránilo 20 000 mužov posádky a miestnej domobrany. Tu sa malo rozhodnúť o budúcnosti Európy. A opäť, na výzvu pápeža celá Európa sa modlila, najmä modlitbu svätého ruženca. Cirkev organizovala hmotnú a vojenskú pomoc obliehanej Viedni. Jedným z veľkých organizátorov pomoci bol aj arcibiskup Juraj Selepčeni-Pohronec, rodák zo Slepčian pri Vrábloch, ktorý okrem hmotnej pomoci dal raziť aj medailóniky Sedembolestnej Panny Márie, ktoré rozdal kresťanským vojakom a pri tom im povedal: „Nech vám tento medailónik stále pripomína, že s vami a za vás bude bojovať Panna Mária.“ Takto ich vlastne vyzbrojil duchovnou zbraňou a posilnil vierou v nebeskú pomoc.

Medzitým prichádzala obliehanej Viedni aj vojenská pomoc. Zo severu prúdilo poľské vojsko, ktoré viedol poľský kráľ Ján Sobieski a zo západu prichádzala armáda, ktorú viedol Karol Lotrinský. S krížom a menom Márie išlo pomerne malé, ale odhodlané kresťanské vojsko proti mohamedánskym vojskám. Dňa 12. septembra 1683 došlo k osudnej zrážke. Kresťanské vojsko premohlo mohamedánsku presilu a Európa bola zachránená. Sultánov vojvodca Kara Mustafa utekal s takým chvatom, že si nestihol vziať so sebou ani svoj bohato vyzdobený meč. Víťaz Ján Sobieski ho potom daroval pápežovi a ešte aj dnes ho možno vidieť v rímskom múzeu. Hovorilo sa

o zázračnom víťazstve a veliteľ kresťanského vojska označoval výsledok úspešnej kampane do Ríma krátkou správou Veni, vidi, Deus vicit (Prišiel som, uvidel som a Boh zvíťazil). Tento zázrak sa jednoznačne pripisoval pomoci, ktorú u Boha vyprosila Panna Mária. Na pamiatku tohto víťazstva bol zavedený sviatok mena Panny Márie, ktorý sa dodnes slávi 12. septembra.

F. Vnuk: Na sviatok mena Panny Márie si rakúsky ľud každoročne s úctou a vďačnosťou pripomína zázračnú záchranu svojej krajiny i západnej Európy. A táto udalosť im bola inšpiráciou obrátiť sa na Pannu Máriu a prosiť ju o ďalší zásah do ich dejín. Panna Mária ich vypočula a jej zázračná pomoc je ešte v živej pamäti, pretože sa odohrala len pred 50 rokmi. Ako vieme, po Druhej svetovej vojne v roku 1945 bolo porazené Rakúsko rozdelené na štyri okupačné zóny a obsadené americkým, anglickým, francúzskym a sovietskym vojskom. Viedeň a severozápadná časť Rakúska tvorili sovietsku okupačnú zónu. Život pod okupáciou bol ťažký, najmä v sovietskej zóne. Po niekoľkých rokoch mieru spojenecké vojská boli ochotné odovzdať správu územia do rúk rakúskej vlády, ale medzitým doľahla na svet tzv. studená vojna a Sovietsi odmietali z krajiny odísť. Vtedy so súhlasom cirkevnej vrchnosti sa v Rakúsku začala krížová výprava ružencových modlitieb. Asi od roku 1950 sa tisícky veriacich Rakúšanov zaviazali, že sa budú denne modliť aspoň jeden desiatok ruženca, niektorí päť desiatkov, niektorí celý ruženec, a žiadať Fatimskú Pannu Máriu, aby na jej príhovor Boh sňal z krajiny utláčajúcu a pokorujúcu okupáciu. V jednom čase takmer desať percent obyvateľstva Rakúska sa denne mod-

lilo na tento úmysel. A o päť rokov sa stalo, za čo sa s dôverou modlili, ale nikto z nich nečakal, že to príde tak skoro. V roku 1955 sovietska vláda z ničoho nič oznámila, že ich okupačné vojsko opustí Rakúsko a odovzdá správu územia rakúskym úradom. Na celej udalosti bolo pozoruhodné to, sovietske okupačné vojsko začalo opúšťať Rakúsko 13. mája 1955 na sviatok Panny Márie Fatimskej!

Biskup P. Hnilica: To mi pripomína podobnú príležitosť, ktorú si vyprosili Slovinci od Matky Božej, počas rozpadu Juhoslávie. Ako vieme, zánik Juhoslávie bol najkrvavejšou tragédiou, aká postihla Európu od Druhej svetovej vojny. Tisíce Chorvátov, Srbov, Macedóncov, Bosniakov, Albáncov - slovom všetkých národov bývalej Juhoslávie - zahynulo v bojoch, ktoré postihli túto balkánsku oblasť. Slovinsko bolo ušetrené. Ako sa to stalo? V roku 1990 Matka Božia žiadala istého vizionára, aby sa jej Slovinsko zasvätilo a dalo sa pod jej ochranu. On išiel s touto výzvou k slovinským biskupom, ktorí ju prijali a zasvätenie urobili.

Krátko na to začal rozklad Juhoslávie a Slovinsko bolo prvé, ktoré sa oddelilo. Odpoveď z Belehradu bola veľmi tvrdá a nemilosrdná: bombardovanie hlavného mesta Lubľany a potom mali prísť na rad aj ďalšie mestá. Lietadlá vzlietli a blížili sa k cieľu. Slovinci nemali armádu ani nijakú vzdušnú obranu a boli vydaní na milosť a nemilosť útočníkovi. Zdalo sa, že Lubľana bude zrovnaná so zemou podobne ako nemecké mestá počas Druhej svetovej vojny. A čo sa stalo? V poslednom momente nejaký generál - doteraz sa nevie, kto to bol - dal rozkaz lietadlám, aby sa vrátili na svoje základne. Nebol zničený ani jeden dom, nevytiekla ani kvapka krvi. Slovinsko - zasvätené Panne

Márii a pod jej ochranou - sa osamostatnilo v pokoji. Kým ostatné štáty a národy Balkánu museli prechádzať ohňom vojny, pustošenia a krviprelievania, Slovinsko bolo od týchto pohrôm ušetrené. Mária im slúbila ochranu, ak sa jej zasvätia a svoj sľub splnia. Takto mi to rozprával slovinský arcibiskup, ktorý mi priamo povedal: „My to považujeme za zázrak.“ Tiež ma informoval, že v krajine pripravujú zasvätenie Božskému Srdcu a Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie, ako to zodpovedá duchu fatimského posolstva.

F. Vnuk: Podobný prípad sa stal aj v Portugalsku. V roku 1938, v predvečer vypuknutia Druhej svetovej vojny, na žiadosť sestry Lucie portugalskí biskupi zasvätili krajinu Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie. Portugalsko bolo takto prvou krajinou, ktorá odpovedala na fatimskú výzvu. A Panna Mária odmenila ich vernosť. O rok neskôr vypukla svetová vojna, ktorá do svojho víru strhla takmer všetky štáty a národy Európy, spôsobila obrovské straty a spustošenie, ale Portugalsko ostalo ušetrené.

Biskup P. Hnilica: Božia pomoc a ochrana nikdy nechýbajú národom, ktoré sa zasvätia Bohu a vložia svoje osudy do Božích rúk. Panna Mária nás k tomu vyzýva a Boh si to žiada. On to nepotrebuje, ale je to prostriedok pre naše dobro. Keď sme hluchí a nechceme počúvať jeho hlas, potom nesieme následky zatvrdilosti nášho srdca. Aj na to máme viaceré príklady z histórie. Už sme spomínali, ako Pán Ježiš v jednom svojom zjavení sestre Margite M. Alacoque vyslovil žiadosť, aby francúzsky kráľ zasvätil svoju krajinu Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Ale pyšný

kráľ odmietol vážne sa zaoberať odkazom, ktorý mu predkladala jednoduchá mníška. Presne o sto rokov neskôršie, t. j. v roku 1789, vypukla vo Francúzsku revolúcia, ktorá priniesla veľké nešťastie francúzskemu kráľovskému rodu, Katolíckej cirkvi i celej Európe.

A tu len opakujem, čo som už povedal mnohokrát: keby svet bol počúval fatimskú výzvu, nemuselo dôjsť k Druhej svetovej vojne a komunizmus by nebol býval zotročil mnohé štáty a národy Európy a Ázie.

F. Vnuk: V tejto súvislosti nemôžeme nespomenúť „zázrak na Visle“, alebo ako to Poliaci nazývajú „cud na Wisle“, kde sa záchrana Poľska a Európy tiež pripisuje príhovoru Panny Márie.

Biskup P. Hnilica: Áno, aj to je Boží zásah do dejín a stretol som sa s viacerými ľuďmi, ktorí sa naň ešte pamätali, pretože sa stal za ich života. V lete roku 1920 vojská Červenej armády pod vedením maršala Tuchačevského začali ofenzívu, ktorej cieľom bolo exportovať revolúciu do západnej Európy. Predstavovali ešte väčšiu hrozbu kresťanstva než turecké nebezpečenstvo v 16. a 17. storočí. Jedinou hrádzou proti tejto bolševickej záplave bolo slabé poľské vojsko, ktoré zaujalo obranné postavenie pred Varšavou.

Ak by sa bolševikom bolo podarilo tieto postavenia prelomiť, miliónová Červená armáda by bola mala voľnú cestu až k Rýnu a Atlantiku, pretože porazené Nemecko armádu nemalo, v Česko-Slovensku vládli marxisticky orientovaní sociálni demokrati a v západoeurópskych štátoch vyčerpaných Prvou svetovou vojnou už nebolo chuti bojovať. A vtedy pápež Benedikt XV. zmobilizoval ružen-

covú akciu v Ríme a k modlitbám ruženca vyzvali svojich veriacich aj poľskí biskupi.

Taliansky ľavicovo-marxistický časopis vtedy posmešne písal, že či si ten starec vo Vatikáne myslí, že pre ruženec nejakých babičiek vypadnú hrdinským vojakom revolúcie zbrane z rúk. A veru Boh na príhovor ružencovej Panny Márie ukázal, že moc modlitby je väčšia než tá najmodernejšia zbraň alebo tá najsilnejšia armáda. Pomerne malé a neskúsené poľské vojsko zastavilo príval bolševizmu, porazilo Červenú armádu a prinútilo ju ustúpiť za hranice. Stalo sa tak 15. augusta 1920 na sviatok Nanebovzatia Panny Márie.

Takto bola stredná a možno aj západná Európa zachránená od utrpenia a útlaku, aké vie národom pripraviť len bezbožný komunizmus. Je síce pravda, že o 25 rokov neskôršie bolševizmus prenikol do srdca Európy, ale ako som spomínal pred chvíľou, aj tomuto nešťastiu sa dalo predísť, keby ľudstvo bolo dbalo na výstrahu Panny Márie Fatimskej.

F. Vnuk: Aj záchrana mesta Ríma počas Druhej svetovej vojny sa pripisuje zvláštnej ochrane Panny Márie. Taliani už v roku 1943 videli, že Nemecko vojnu prehralo a chceli sa z nej vytiahnuť. V septembri 1943 taliansky kráľ zosadil Mussoliniho a krátko na to Taliansko kapitulovalo. Nemci však odzbrojili taliansku armádu a Taliansko sa stalo bojiskom. Spojenecké vojská, ktoré sa vylodili na juhu Talianska, len pomaly postupovali na sever a v priebehu bojov mnohé mestá boli zničené. Napríklad, zo slávneho benediktínskeho opátstva na Monte Cassino zostali iba ruiny. V lete 1944 sa front približoval k Rímu. Je

známe, že Nemci pôvodne chceli Rím brániť a to by bolo znamenalo, že aj Rím stihne ten osud, aký mala Varšava, Budapešť, Viedeň a desiatky európskych miest, ktorými prešiel front.

Biskup P. Hnilica: Je smutné, že táto udalosť sa v dejinách Druhej svetovej vojny nespomína, hoci ide o historickú skutočnosť. Dňa 5. februára 1944 prišiel k Svätému Otcovi veľvyslanec Nemecka barón von Weizsäcker a oznámil mu: „Vzhľadom na to, že v najbližších dňoch Rím dostane sa do zóny vojenských operácií, je potrebné, aby pápež Pius XII. opustil Vatikán. Nemecká ríša garantuje bezpečnosť pápežovi, členom kardinálskeho zboru a pápežského dvora a poskytne im dôstojné ubytovanie na najbezpečnejšom mieste”.

Pápež ponuku odmietol, čo veľmi rozhnevalo Hitlera. Chcel násilne „evakuovať” pápežský dvor, ale v poslednom momente upustil od plánu a nechal pápeža Pia XII. aj naďalej vo Vatikáne.

Piovi XII. teraz veľmi záležalo na tom, aby Rím nebol prechodom frontu zničený. Žiadal, aby Rím bol vyhlásený za „otvorené mesto“, ale ani Nemci ani Spojenci na jeho výzvu neodpovedali. Ostala mu len jedna možnosť: modlitba. On sám dal príklad a išiel sa verejne modliť pred obraz Panny Márie – Matky Božskej lásky. Jej obraz dal preniesť do kostola sv. Ignáca, kde 4. júna 1944 urobil sľub, že ak sa mesto zachráni, Rimania z vďačnosti postavia pútnický kostol k úcte Panny Márie. A ešte v ten istý deň Nemci vyhlásili, že uznávajú Rím za otvorené mesto a že ho opúšťajú bez boja, aby tak ušetrili pred zničením mnohé historické a cirkevné pamiatky. A potom v noci bez jediného výstrelu vtiahli do Ríma anglo-americké vojenské

oddieľy. Týždeň po prechode frontu (11. júna) Pius XII. opäť navštívil kostol sv. Ignáca, kde ďakoval Panne Márii za vypočutie prosieb rímskeho ľudu a zázračný obraz pocítil titulom „Záchrankyňa mesta Ríma“.

Tento obraz sa dnes nachádza vo votívnom kostolíku pri Via Appia antica a je cieľom mnohých pútnikov. Obraz sem preniesli iba nedávno. Daroval ho tomuto chrámu Ján Pavol II. v októbri 2003 pri príležitosti 25. výročia svojho pontifikátu.

F. Vnuk: Medzi najvýznamnejšie a pre nás najbezprostrednejšie Božie zásahy do dejín iste patrí pád komunistického režimu v Sovietskom zväze a v strednej Európe v roku 1989. Tieto pohnuté udalosti sú ešte stále v živej pamäti.

Biskup P. Hnilica: Nuž, to je ozaj veľký zázrak, ktorý sa odohral pred našimi očami. Ja vytrvalo tvrdím, že toto relatívne pokojné a nekrvavé zrušenie sa ateistického komunizmu nemožno vysvetľovať ináč ako Boží zásah do dejín ľudstva. Sú na svete skeptici, ktorých nikto a nič nepresvedčí, ale my veriaci kresťania môžeme v tomto zrušení najväčšej tyranie, aká postihla ľudstvo, vidieť iba zázrak, ktorý sa stal na príhovor Božej Matky, tak ako to sama predpovedala vo Fatime už v roku 1917. Ja som vždy hovoril, že komunistický systém sa dá udržovať pri živote len násilím, a aj to len dočasne. Povedal som to aj v jednom z mnohých interview, ktoré som v tom čase poskytoval novinárom v Bratislave pri mojom návrate na Slovensko v decembri 1989: „Mňa vývoj vôbec neprekvapil. Aj vtedy, keď sa situácia zdala byť smutnou a bezvýhodiskovou, vždy som neochvejne veril v slová Panny Márie Fatimskej,

že jej Nepoškrvené srdce nakoniec zvíťazí. Veril som, že všemohúci Boh môže jedným slovom zmeniť aj to, čo je v ľudských očiach trvalé, pevné a nemeniteľné.“

Nijaký politik, diplomat, politický vedec, prognostik, nijaký ekonóm, generál ani novinár nepredpovedal taký rýchly a nekrvavý pád komunizmu. Dokonca aj vatikánska diplomacia počítala s tým, že komunistický systém bude trvať ešte aspoň sto rokov a hľadala *modus vivendi*, akési spolužitie a dorozumenie s ním. A tu z Božej milosti sme sa v roku 1989 dožili toho, v čo sme dúfali, za čo sme sa modlili a za čo tisíce našich veriacich obetovali svoje bolesti, utrpenia a kríže.

F. Vnuk: Samozrejme, niektorí novinári, politológovia a publicisti pripisujú pád komunizmu a všetky historické zmeny, ktoré nasledovali, kde-komu, len nie Bohu a Božej Matke. Ešte najviac sa priblížil k pravde pôvodca „perestrojky“ Michail Gorbačov, ktorý v rozhovore s redaktorom novín *La Stampa* (3. marca 1992), vyhlásil: „Dnes môžeme povedať, že všetko, čo sa stalo vo východnej Európe v týchto posledných rokoch, by sa nebolo stalo, keby nebolo tohto pápeža a dôležitej úlohy – aj politickej – ktorú dokázal zohrať na svetovom poli.“

Biskup P. Hnilica: Nuž a od Jána Pavla II. je už len krôčik k pravej príčine toho, čo sa v roku 1989 v Európe odohralo. Každý, kto bližšie poznal tohto pápeža, dobre vie, že Panna Mária bola hviezdou, ktorá ho sprevádzala na jeho životnej púti od detstva až po jeho pontifikát a počas neho. Jeho nástupca Benedikt XVI. povedal o ňom (v homílii kolégiu kardinálov 25. marca 2006): „Dôležitosť mariánskeho princípu v Cirkvi bola osobitne zvýraznená

po Druhom vatikánskom koncile mojím predchodcom Jánom Pavlom II. v súlade s jeho heslom *Totus tuus*. V duchovnom podaní a neúnavnej službe sa ukázala pred očami všetkých prítomnosť Márie ako Matky a Kráľovnej Cirkvi. Jej materskú prítomnosť najviac pocítil pri atentáte 13. mája 1981 na Svätopeterskom námestí. Na pamiatku tejto tragickej udalosti dal urobiť mozaiku, aby z apoštolského paláca dominovala Námestiu a tak sprevádzala vrcholné chvíle i každodennú cestu jeho dlhého pontifikátu, ktorý práve pred rokom vstupoval do poslednej fázy, bolestnej a triumfálnej zároveň, skutočne veľkonočnej. Obraz Zvestovania, lepšie ako čokoľvek iné, nám jasne ukazuje, ako všetko v Cirkvi vychádza z tohto bodu, z tajomstva prijatia Božieho slova, kde vďaka Duchu Svätému zmluva medzi Bohom a ľudstvom bola spečatená dokonalým spôsobom.“

Svoj vzťah k Panne Márii ukázal Ján Pavol II. početnými púťami do mariánskych svätýň, šírením mariánskych modlitieb, najmä modlitby svätého ruženca, obradmi zasvätenia národov a sveta, korunovaním obrazov Panny Márie. V roku 1987 vydal encykliku *Redemptoris Mater*, ktorá je „meditáciou nad zjavením tajomstva spásy, ktoré bolo Márii oznámené na počiatku spásy a ku ktorému bola prizvaná, aby sa ho zúčastnila a spolupracovala úplne výnimočným a zvláštnym spôsobom.“ Jednoduchou rečou by sa táto účasť a spolupráca na našom vykúpení dala vyjadriť slovom „Spoluvykupiteľka“. Mimochodom: počas svojho pontifikátu nazval Pannu Máriu Spoluvykupiteľkou pri šiestich príležitostiach.

Ale aby som sa vrátil k dramatickým zmenám, ktoré sa odohrali v strednej Európe v roku 1989. Na desiate

výročie atentátu na pápeža Svätý Otec vyhlásil: „Udalosti, ktoré sa odohrali za toto desaťročie (t. j. v rokoch 1981 – 1991) zvlášť v strednej a východnej Európe... nás nútia hlbšie sa zamyslieť aj nad Fatimou.” Na inom mieste poukázal na súvislosť medzi zasvätením sveta Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie 25. marca 1984 a udalosťami, ktoré sa začali v roku 1985 (zvolenie M. Gorbačova za generálneho tajomníka Komunistickej strany) a vyvrcholili zrútením sa komunistického systému v Európe v roku 1989. Splnili sa slová Panny Márie Fatimskej: „Svätý Otec mi zasväťí Rusko a ono sa obráti.”

Toto je – a nielen podľa mňa – jediné a správne vysvetlenie najväčšieho Božieho zásahu do dejín v 20. storočí. Ako Pán Ježiš urobil svoj prvý zázrak na príhovor svojej matky, tak aj tento moderný zázrak sa stal na príhovor Panny Márie.

Nepoškvrnené Srdce Panny Márie (neznámy autor)

(VI.) O Mariánskej úcte

*Tvoje meno Pán tak zvelebil,
že tvoja chvála nevymizne zo srdc ľudí.*

(Ranné chvály, ant. 3,
sviatok Nanebovzatia Panny Márie)

*Beata Genitrix Maria, Virgo perpetua,
templum Domini, sacrarium Spiritus Sancti!
Sola sine exemplo placuisti Domino.
Ora pro populo, interveni pro clero,
intercede pro devoto femineo sexu.
Sentiant omnes tuum juvamen
quicumque honorant tuam sanctam
comemorationem.
Quia ex te ortus est Sol justitiae
Christus Deus noster.*

*Blažená Rodička Mária, naveky Panna,
chrám Boží a svätýňa Ducha svätého!
Jedna a jediná, čo sa zalúbila Pánovi.
Pros za ľud, prihováraj sa za kňazov,
oroduj za zbožné ženské pokolenie!
Nech tvoju pomoc pocítia všetci,
čo slávia tvoju svätú pamiatku!
Lebo z teba vyšlo Slnko spravodlivosti,
Kristus náš Boh.*

F. Vnuk: V tejto kapitole sa budeme zhovárať o úlohe Panny Márie v Kristovom tajomstve a o jej mieste v tajomstve Cirkvi, ako aj o úcte, ktorú jej veriaci ľud prejavuje. Chcel by som, aby naším východiskom bola ôsma kapitola dogmatickej konštitúcie *Lumen gentium* (LG), kde sa hovorí: *Zvrchovane dobrotivý a múdry Boh, chcúc vykúpiť svet, „keď prišla plnosť času, poslal svojho Syna, zrodeneho zo ženy... aby sme mohli dostať právo synovstva“* (Gal 4, 4-5). *„Boží Syn pre nás ľudí a pre naše spasenie zostúpil z nebies a vtelil sa skrze Ducha Svätého z Márie Panny“*. *Toto Božské tajomstvo spásy sa nám zjavuje a pokračuje v Cirkvi, ktorú Pán ustanovil ako svoje telo. V nej veriaci spojení s Kristom ako Hlavou a v spoločensťve so všetkými jeho svätými majú si uctievať aj pamiatku „predovšetkým slávnej Márie vždy Panny, rodičky Boha a Pána nášho Ježiša Krista.“* (LG, č. 52)

Biskup P. Hnilica: Tento dôležitý cirkevný dokument veľmi zreteľne vyjadruje úlohu Panny Márie v dejinách spásy. Vieme, čo hovoril Ježiš Nikodémovi: „Boh tak miloval svet, že poslal svojho Syna“, ktorý sa stal pre nás človekom (porov. Jn 3, 16). Ale aby vzal na seba ľudské telo, potreboval slobodnú spoluprácu jedného z nás, potreboval ľudskú matku. Boh to mohol urobiť aj bez ľudskej príčinnosti, ale on v svojej nekonečnej múdrosti chcel – ako hovorí spomínaná konštitúcia – „aby vtelenie predchádzal súhlas *predurčenej* matky, aby tak, ako žena prispela k smrti, žena prispela aj k životu... Mária priniesla na svet všetko obnovujúci život a dostala od Boha dary, dôstojné takej vznešenej úlohy. Preto nie div, že sa u otcov Cirkvi ujal zvyk nazývať Bohorodičku *panagia* – „celá svätá“ a bez akejkoľvek poškrvny hriechu, stáby nové stvorenie, dielo Ducha Svätého.“ (LG, č. 56)

Všimni si, že v dokumente sa hovorí o „predurčenej matke“. Boh si ju vyvolil za svoju matku od večnosti. Keď jej anjel Gabriel zvestoval toto vyvolenie, pozdravoval ju ako „plnú milosti“ (*gratia plena*, po grécky: *kecharitomené*). To znamená, že osobitnou milosťou a výsadou všemohúceho Boha a vzhľadom na zásluhy svojho Syna bola vykúpená už od svojho počatia. Celá táto teológia je jednoducho vyjadrená v slovenskej mariánskej piesni, ktorá sa u nás spieva hlavne cez adventné obdobie:

*Zdravas Mária krásna nad všetko stvorenie,
jak dennica si jasná, nám si potešenie.
Boh Syn ťa vyvolil bys' jeho matkou bola,
Duch Svätý zaclonil.
Bez hriechu si počatá, Panna, dedičného
jak Eva nezajatá od hada zvodného.
Syn tvoj ťa obránil v počatí, v narodení
od hriechu zachránil.*

A keď vyslovila svoje FIAT, táto poslušná služobnica Pána stala sa matkou Boha, Bohorodičkou (*Theotokos*). Od tej chvíle je spojená s dielom svojho Syna, alebo – ako hovorí konštitúcia *Lumen gentium* – „nebola iba pasívnym nástrojom v rukách Božích, ale dobrovoľnou vierou a poslušnosťou spolupracovala na ľudskom spasení“. (LG, č. 56)

F. Vnuk: Prv než by ste ďalej pokračovali v učenom teologickom výklade, chcel by som Vás prerušiť takou prízemnou otázkou: My katolíci nemáme nijaké problémy prijať náuku Cirkvi o skutočnom a trvalom Máriinom panenstve. Ale často musíme počúvať sarkastické poznámky od nevercov, alebo aj od našich oddelených bratov,

ktorí namietajú nielen proti panenskému počatiu, ale aj proti panenstvu po pôrode. Pri tom sa odvolávajú aj na evanjelium, kde sa hovorí o Ježišových súrodencoch, teda jeho bratoch i sestrách.

Biskup P. Hnilica: Tu treba zdôrazniť dve veci. Po prvé: Kristus je Božie Slovo, ktoré sa stalo telom „nie z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha“ (Jn 1, 13). Anjel vysvetľoval Márii jeho počatie takto: „Duch Svätý zostúpi na teba a sila Najvyššieho ťa zatieni“. Na toto počatie z Ducha svätého v lone Panny Márie musíme hľadiť očami viery. Takto to prijala aj Panna Mária a jej pevná i neotrasiteľná vieru a jej odovzdanosť do vôle Božej nám musí slúžiť ako príklad. Táto viera v panenské materstvo bola v Cirkvi od začiatku a v roku 649, ako to aj ty uvádzaš vpredu, bola slávnostne potvrdená vyhlásením dogmy o skutočnom a trvalom Máriinom panenstve. Odvtedy ju Cirkev v liturgii, v modlitbách a v spevoch oslovuje titulom „Vždy Panna“. Sv. pápež Lev Veľký napísal, že Kristovo narodenie Máriinu panenskú neporušenosť nielen že nijako nezmenšilo, ale posvätilo. Veľmi pekne to vyjadril aj Tridentský koncil: „Ako slnečné lúče prechádzajú cez sklo bez toho, aby ho poškodili a rozbili, takto, ale omnoho zázračnejšie, vyšiel Ježiš z lona svojej Matky bez toho, aby porušil jej panenstvo.“

Po druhé: pokiaľ ide o Ježišových súrodencov, tu sa iste myslí na state z evanjelia podľa Marka a podľa Matúša, kde čítame: „Tu prišla jeho matka a jeho bratia. Zostali vonku a dali si ho zavolať. Okolo neho sedel zástup. Povedali mu: Vonku ťa hľadá tvoja matka, tvoji bratia a tvoje sestry“ (Mk 3, 31-32)... A u Matúša: „Oni (t. j. Ježišovi krajanovia v Nazarete) sa divili a hovorili: „Skade má tento takú

múdrosť a zázračnú moc? Vari to nie je tesárov syn? Nevoľá sa jeho matka Mária a jeho bratia Jakub a Jozef, Šimon a Júda? A nie sú u nás všetky jeho sestry? Skadeže má toto všetko?“ (Mt 13, 54-56).

Lenže v týchto citátoch z evanjelia nejde o pokrvných bratov Ježiša, teda synov Panny Márie. Evanjelisti tu prosto používali terminológiu Starého zákona (napríklad Abrahám hovorí Lotovi: *Sme predsa bratia*, (Gn 13,8), hoci v skutočnosti Lot bol jeho synovec, (Gn 12,5). V hebrejčine totiž majú slová *brat* a *sestra* veľmi široký pojem. Znamenajú nielen deti tých istých rodičov, ale aj všetkých blízkych príbuzných: bratancov, sesternice, synovcov, netere, ba aj strýcov, švagrov a pod. A tak aj evanjelisti výrazom bratia označovali blízkych i vzdialenejších Ježišových príbuzných. Pokiaľ ide o „Ježišových bratov Jakuba a Jozefa“, evanjelium zreteľne hovorí, že to boli synovia inej Márie, jednej zo žien, ktoré sprevádzali Ježiša z Galiley a poslúhovali mu. V evanjeliu podľa Matúša ju nachádzame medzi ženami, ktoré boli na Kalvárii a zobďaleč sa pozerali na jeho smrť na kríži. „Medzi nimi bola Mária Magdaléna, Mária, Jakubova a Jozefova matka, a matka Zebedejových synov“ (Mt 27, 55-56).

Toľko o telesnom materstve. V zmysle Máriinho duchovného materstva tam sme, samozrejme, všetci jej dieťkami.

F. Vnuk: A to nás privádza k ďalšej téme. Milánsky arcibiskup Giovanni B. Montini, neskorší pápež Pavol VI., s ktorým ste mali veľmi srdečný vzťah, bol horlivým ctiteľom Panny Márie. V tom nasledoval sv. Ambróza, svojho veľkého predchodcu na biskupskom stolci v Miláne. Sv.

Ambróz vo svojich spisoch nazýva Pannu Máriu „Matkou Cirkvi, pretože splodila toho, ktorý je hlavou Cirkvi.“ Keď bol arcibiskup Montini zvolený za pápeža, vyjadril svoju lásku k Panne Márii neobyčajne presvedčivým gestom; na záver 3. zasadania Druhého vatikánskeho koncilu vyhlásil Pannu Máriu za *Matku Cirkvi*. Pri tejto príležitosti povedal, že Mária ako matka Ježiša Krista je aj matkou údov Kristovho mystického tela, lebo svojou láskou spolupracovala, aby sa v Cirkvi narodili veriaci, ktorí sú údmi tejto Hlavy.

Biskup P. Hnilica: Dobré sa pamätám na tento moment. Pre mňa to bol jeden z najkrajších zážitkov celého koncilu. A nielen pre mňa, ale pre všetkých, čo sme tam boli. Ešte stále si viem oživiť to nadšenie, keď všetci zhromaždení otcovia koncilu prijali prejav Svätého Otca dlho-trvajúcim potleskom. Pripomínalo mi to opakovanie radostnej scény, ktorá sa odohrala v Efeze v roku 431, keď všeobecný koncil riešil spor o tom, či Mária je Božou matkou, alebo len matkou Ježiša, matkou ľudskej prirodzenosti Krista. Vtedy sa zišli v Efeze početné zástupy veriacich z celej Ázie v očakávaní, ako biskupi rozhodnú. Keď počuli, že koncil vyhlásil Máriu za Matku Božiu, v ľuďoch prepukli výbuchy radosti. Oslavy a radovánky trvali celú noc. Ľud ďakoval Pánu Bohu a zahrňoval biskupov prejavmi vďačnosti za to, že Cirkev oficiálne priznala Márii poctu, ktorá jej patrí.

My v Ríme sme si len postupne uvedomovali hlboký význam titulu, ktorým Pavol VI. poctil Pannu Máriu. Titul vyjadruje vieru Cirkvi, že s tou istou láskou a nehou, akou milovala svojho Syna, miluje aj každý úd jeho mystického tela, teda každého z nás. Konštitúcia *Lumen gentium* nám

hovorí o spojení Márie s Ježišom na diele vykúpenia tieto významné slová (LG, č. 57-58):

Spojenie Matky so Synom na diele spasenia sa prejavuje od času panenského počatia Krista až do jeho smrti... Mária napredovala na ceste viery a verne zotrvala v jednote so Synom až po kríž, pri ktorom - nie bez Božieho riadenia - stála, veľmi trpela so svojím Jednorodeným, s materinským srdcom sa pridružila k jeho obete a s láskou súhlasila s obetovaním žertvy, ktorú ona porodila. Až napokon sám Ježiš Kristus, umierajúc na kríži, dal ju za matku učeníkovi týmito slovami: Žena, hľa tvoj syn!“ (porov. Jn 19, 26-27).

Slovami *Žena, hľa tvoj syn!* sa spečatilo materstvo Panny Márie voči nám. Je matkou každého z nás, matkou všetkých národov, matkou Cirkvi. A konštitúcia pokračuje:

„S materinskou láskou sa stará o bratov svojho Syna, čo ešte putujú a nachádzajú sa v rozličných nebezpečenstvách a úzkostiach, dokiaľ sa nedostanú do blaženej vlasti. Preto sa Panna Mária uctieva v Cirkvi ako Orodovnica, Ochrankyňa, Pomocnica a Sprostredkovateľka. To sa však chápe takým spôsobom, že nič sa neuberá, ani nepridáva hodnosti a účinnosti Krista, jediného sprostredkovateľa.“ (LG, č. 62)

Táto formulácia je pekná, ale zároveň aj zdržanlivá. Je známa skutočnosť, že v prípravnom koncilovom období vyše 300 biskupov navrhovalo, aby sa vyhlásila dogma o Márii ako Prostrednici (Sprostredkovateľke). Nestalo sa tak a mnohí kňazi a veriaci sa domnievajú, že sa bral ohľad na našich protestantských bratov, pre ktorých je nedotknuteľný princíp „solus Christus“ (t. j. že iba Kristus je sprostredkovateľom medzi Bohom a ľuďmi). U katolíkov západnej i východnej tradície sa vždy priznávala Panne

Márii spoluúčast' na dejinách spásy svojím materstvom, svojím úzkym spojením s Kristom od jeho počatia až po smrť na križi. Táto spoluúčast' je vyjadrená titulmi *nová Eva*, *Sprostredkovateľka* a v poslednom čase tiež *Spolu-vykupiteľka*.

F. Vnuk: Konštitúcia, ktorú sme tu tak často citovali, obsahuje aj výzvu, ktorá „povzbudzuje všetkých synov a dcéry Cirkvi, aby veľkodušne pestovali úctu voči Panne Márii, najmä v liturgii, aby mali vo veľkej vážnosti mariánske pobožnosti, ktoré v priebehu vekov odporúčal učiteľský úrad Cirkvi...“ Zároveň však aj pripomína „starostlivo sa vyhýbať akémukoľvek neoprávnenému zveličovaniu a rovnako aj prílišnej úzkoprsosti.“ (LG, č. 66) Na pozadí týchto cirkevných úprav ako máme prejavovať svoju úctu k našej nebeskej matke?

Biskup P. Hnilica: V prvom rade musíme ísť na korene tejto úcty, ktorá tvorí takú významnú stránku nášho duchovného života. Mariánska úcta je výsledkom tradície, ktorá je tak stará, ako kresťanstvo.

Jej zárodoky nachádzame v evanjeliách, ktoré boli napísané 30-50 rokov po Kristovej smrti. To znamená, že už v prvých kresťanských komunitách bol veľmi úctivý postoj k žene, ktorá priniesla na svet Vykupiteľa ľudstva. Veď si len všimni, že v Lukášovom Evanjeliu je Panna Mária ženou, ktorú pozdravil anjel, ktorá našla milosť u Boha, ktorú nazvala Alžbeta požehnanou medzi ženami, ktorú požehnával starec Simeon a ktorá – inšpirovaná Duchom Svätým – spievala chválospev Magnifikat, kde hovorí, že ju budú nazývať blahoslavenou všetky pokolenia. Toto je svedectvom mariánskej úcty prvých kresťanov, ktoré

možno doložiť mnohými materiálnymi dokumentmi. Tak napríklad, vo francúzskom mestečku Arles, ktoré v časoch cisára Augusta bolo dôležitým administratívnym strediskom rímskej kolónie Gália, sa nachádzajú zrúcaniny starého chrámu známeho pod menom Panna Mária Milostiplná. Podľa záznamu v starej kronike na tomto chráme bol kedysi nápis *Hoc sacellum dedicatum fuit Deiparae adhuc viventi* (Táto kaplnka bola zasvätená Bohorodičke ešte za jej života).

Okrem toho viaceré staré legendy potvrdzujú mariánsku úctu už v 1. storočí. Hovorili sme o katedrále *Maria del Pilar* v Saragoze (Španielsko), o ktorej tradícia hovorí, že jej prvá a pôvodná stavba bola vybudovaná na návod sv. Jakuba apoštola. V severoafrickom meste Tripolis bola mariánska svätyňa, o ktorej sa hovorilo, že ju vysvätil sv. Peter apoštol. V Egypte sa našiel papyrus z 2. alebo 3. storočia s modlitbou:

*Pod ochranu tvoju sa utiekame svätá Božia rodička,
neodvracaj zrak od našich prosieb,
ale z každého nebezpečenstva nás vyslobod',
ty Panna slávna a požehnaná!*

Od polovice 2. storočia ju cirkevní otcovia (sv. Justín, sv. Irenej a ďalší) nazývajú „druhou Evou“. Sv. Efrém Sýrsky (306-373) v prvej polovici 4. storočia zložil hymnickú oslavu na počesť Bolestnej („trpiacej“) Panny Márie. V tom čase sa uctievalo päť bolestných udalostí v jej živote, ktoré sa prirovnávali k piatim ranám jej ukrižovaného Syna.

Dôležitým medzníkom mariánskej úcty je všeobecný koncil v Efeze, v meste, ktoré úzko súviselo s mariánskym kultom. Tu totiž podľa tradície Panna Mária prežila posledné roky svojho pozemského života v opatere sv. Jána,

ktorý ju podľa príkazu umierajúceho Krista vzal k sebe (porov. Jn 19, 27). Na Efezskom koncile bola v roku 431 vyhlásená dogma o jej božskom materstve a bol jej oficiálne priznaný titul Bohorodička (*Theotokos*). A pozoruhodné je aj to, že koncil sa konal v katedrále Panny Márie. To znamená, že na Východe mariánska úcta bola už rozšírená a keď v Efeze, tak určite aj na iných miestach stáli chrámy zasvätené Panne Márii. Na Západ prišla mariánska úcta trochu neskôršie. Prvý historicky doložený chrám zasvätený úcte Panny Márie je rímska bazilika Santa Maria Maggiore, ktorú dal postaviť na Eskvilínskom pahorku pápež Sixtus III. (432-440).

V tomto období (na prelome 5. a 6. storočia) sa začínajú sláviť už aj prvé mariánske sviatky. Toto všetko je nevyvrátiteľný dôkaz živej a intenzívnej mariánskej úcty v kresťanstve. Túto skutočnosť nemôžu poprieť ani oponenti mariánskej úcty. A keď ju nemôžu poprieť, tak ju používajú ako argument, z ktorého vyvodzujú, a možno povedať, celkom nesprávne, že mariánska úcta prenikla do Cirkvi až v tomto čase.

F. Vnuk: Na vysvetlenie by som chcel dodať, že tento oneskorený príchod mariánskych sviatkov do liturgického kalendára Cirkvi má svoje jednoduché vysvetlenie. Popri adorácii Ježiša ako Božieho syna sa v prvotnej Cirkvi už od polovice 2. storočia pestuje aj úcta k svätým. Vychádza nielen z obdivu ich čnostného života a hrdinskej smrti za svoju oddanosť Kristovi, ale aj z presvedčenia založeného na biblických textoch, že Boží oslávenci v nebi môžu vyprosiť milosti a pomoc žijúcim na zemi. Prvými svätcami boli mučeníci za vieru (sv. Peter, Pavol, Polykarp atď).

Ich hroby v katakombách bývali miesta, kde sa zhromažďovali kresťania na slávenie Eucharistie. Spočiatku úcta svätých bola vyhradená *iba osobám, ktoré zomreli mučeníckou smrťou* (prvý svätec, ktorý nezomrel mučeníckou smrťou, bol biskup sv. Martin z Toursu, 316-397). A keď sa do radov svätých začali počítať aj vyznávači, pustovníci a iné osoby hrdinského života, dostala sa do liturgie aj Panna Mária a hneď na popredné miesto. V 6. storočí už máme záznamy o sviatkoch, ktorými si veriaci ľud pripomínal rozličné udalosti v živote Panny Márie: jej narodenie, obeťovanie, zvestovanie, očisťovanie, nanebovzatie...

Biskup P. Hnilica: Tu však treba spomenúť, že väčšina týchto sviatkov vznikla vo východnej časti Rímskej ríše, kde sa Panna Mária tešila veľkej úcte. Hlavné mesto Východorímskej ríše, Carihrad (Konštantínopol) ju uctievalo ako svoju patrónku a z histórie vieme, že v 9. storočí bolo v tomto meste 58 chrámov a svätýň zasvätených Panne Márii! Tam na Východe vzniká krásna hymnická oslava Panny Márie známa pod menom *Akatist*, v ktorej sa Panna Mária oslovuje v 13 *ikosoch*, dojemnými prejavmi hlbokého teologického obsahu. Každý verš začína slovami „Raduj sa...“ (Takto oni prekladajú anjelské pozdravenie, ktoré my prekladáme archaickým výrazom: „Zdravas...“) Len tak na ukážku odcitujem 3. ikos, v ktorom pri návšteve Panny Márie Ján Krstiteľ v živote svojej matky Alžbety takto ospevuje Matku Spasiteľa:

*Raduj sa, nevädnuca ratolesť stromu života!
Raduj sa, životná sila nesmrteľného ovocia!
Raduj sa, ty, čos' urobila Stvoriteľa milovníkom ľudí!
Raduj sa, lebo si porodila rozsievачa života!*

*Raduj sa, úrodná vinica, ktorá plodí bohatstvá milosti!
 Raduj sa, stôl, ktorý ponúka hojnosť zmierenia!
 Raduj sa, lebo si raj, čo zakvitol do bohatej úrody!
 Raduj sa, lebo dušiam pripravuješ útočisko istoty!
 Raduj sa, ľubovonné kadidlo modlitieb!
 Raduj sa, zmierenie celého sveta!
 Raduj sa, sprostredkovateľka Božieho milosrdenstva
 hriešnikom!
 Raduj sa, lebo cez teba majú ľudia dôveru v Boha!...*

F. Vnuk: A z tohto mariánskeho Carihradu-Konštantínopolu prichádza v 9. storočí mariánsky kult aj na Slovensko. Sv. Cyril a Metod prišli k našim slovenským predkom z Carihradu prehlbovať nielen kresťanskú vieru, ale aj mariánsku úctu. Sú historické záznamy o tom, že v tomto čase naši predkovia stavali kostoly a kaplnky zasvätené Panne Márii. V *Proložnom životopise sv. Metoda* čítame, že ho pochovali v katedrálom chráme „za oltárom presvätej Bohorodičky“, i keď nám kronikár nezaznačil, kde ten chrám stál. Dodnes sa však zachovali zručaniny chrámu zasväteného Panne Márii pri Blatnianskom jazere, ktorý dal postaviť Pribinov syn Kocel.

Biskup P. Hnilica: V čase, keď sa kresťanstvo šírilo medzi Slovanmi, mariánska úcta bola už hlboko zakorenená aj na Západe. Vrcholí v 12., 13. a 14. storočí. Stavajú sa nádherné gotické katedrály a tie najkrajšie z nich sú zasvätené Panne Márii, napríklad parížska Notre Dame, prekrásna katedrála v Chartres, v Rouen, v Remeši a inde. V Anglicku, ktoré sa hrdilo titulom „veno Panny Márie“, má každá katedrála z tohto obdobia (Canterbury, York, Lincoln, Rochester, Lichfield atď.) za hlavným oltárom

priestrannú apsidu zasvätenú Panne Márii (dodnes nazývanú *Our Lady's Chapel*). Tieto nádherné stavby ozdobené sochami zobrazujúcimi rozličné výjavy zo života Panny Márie neskorší znalci umenia nazývali „v kameni vyjadrené umelecké prejavy viery v Pannu Máriu“.

V roku 1233 vzniká vo Florencii rehoľa servítov – Služobníkov Panny Márie. Z 12. storočia pochádza mariánska hymna, ktorú spievame v Liturgii hodín:

*Ave maris stella,
 Dei mater alma,
 atque semper Virgo,
 Felix coeli porta...,
 ktorú tak pekne preložil náš básnik Gorazd Zvonický:
 Zdravas' hviezda morská,
 jasná rajská brána,
 slávna Matka Božia,
 pri tom večne Panna...*

V tom istom storočí francúzsky biskup Marbod zložil ďalšiu peknú hymnu:

*Stella maris,
 quae sola paris,
 sine coniuge prolem,
 Iustitiae
 clarum specie
 super omnia solem...
 Gemma decens,
 rosa nata recens,
 perfecta decore,
 Mella cavis
 inclusa favis
 imitata sapore.*

(Hviezda morská, ty jediná si bez muža porodila dieťa, ktoré je Slnkom spravodlivosti a osvecuje všetko svojou jasne žiariacou krásou.

Prekrásny drahokam, čerstvo rozkvitnutá ruža, dokonalá v svojej kráse, sladká ako med uzavretý v dutine všetlieho plástu.)

Z 13. storočia pochádzajú ďalšie známe a menej známe mariánske spevy a piesne, napríklad: *Stabat Mater dolorosa...* (Stála matka bolestivá...), ktorú zložil františkán Jacopone da Todi.

A na záver spomeniem ešte jednu:

*Verbum bonum et suave,
personemus illud Ave,
per quod Christi fit conclave,
Virgo, Mater, Filia.
Per quod Ave salutata,
mox concepit fecundata,
Virgo David stirpe nata,
inter spinis lilia.*

(Vyslovme to krásne a sladké slovo *Ave*, pri ktorom Panna, Matka a Dcéra sa stala príbytkom Krista. Pri pozdravení *Ave*, táto ľalia medzi trnám a Panna z Dávidovho rodu hneď počala a plodom jej života bol Boží Syn).

F. Vnuk: Ani u nás na Slovensku to nebolo ináč. Každý vzdelaný Slováč vie (alebo aspoň by mal vedieť), že po cyrilometodskom období najstaršia literárna pamiatka v slovenčine je veršovaná modlitba k Panne Márii začínaj-

úca slovami *Mária, matko, ráč prositi...* Nachádza sa v rukopisnom kódexe *Manipulus florum (Kytica kvetov)* z roku 1380. Kódex bol kedysi vo františkánskej knižnici v Bratislave, ale ako mnohé iné slovenské umelecké a literárne pamiatky, bol odnesený do Maďarska.

V katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule je freska Panny Márie z roku 1317! Zo 14. a 15. storočia už máme viaceré sochy a maľby Sedembolestnej Panny Márie. Povestná a na celom Slovensku uctievaná socha Sedembolestnej Patrónky Slovenska v Šaštíne je z roku 1564.

Biskup P. Hnilica: Toto je, pravda, iba odraz kultu Panny Márie, ktorý bol rozšírený v celej kresťanskej Európe. V roku 1423 zaviedol kolínsky arcibiskup sviatok Sedembolestnej Panny Márie ako zadosťučinenie za urážky husitov, ktorí zneuctili mnohé obrazy Matky Božej, najmä však tie, ktoré zobrazovali Pietu, trpiacu Božiu matku. Sixtus IV. v roku 1482 rozšíril tento sviatok na celú Cirkev. V roku 1727 pápež Benedikt XIII. určil, aby sa svätiteľ jednotne, a to v piatok pred Kvetnou nedeľou.

A tu by som chcel povedať, že mariánsky kult, ktorý prekvital v 14. a 15. storočí a ktorého umeleckým prejavom sú mnohé diela renezančných umelcov ako Michelangelova *Pieta*, obrazy Rafaela (od ktorého pochádza vyše tridsať vyobrazení Panny Márie), da Vinciho a ďalších, bol celkom prirodzeným zvýraznením ľudovej zbožnosti a realizovaním biblickej predpovede: *Blahoslaviť ma budú všetky pokolenia.* (Lk 1, 48)

V odbornej reči sa táto mariánska úcta nazýva *cultus hyperduliae*. Katolícka teológia ju jasne odlišuje od úcty, ktorá patrí Bohu ako Najvyššej bytosti a ktorá sa nazýva *cultus latraiae*. Ale ako sme už spomenuli, popri Pánu Bohu,

našom Stvoriteľovi a Spasiteľovi, Cirkev od najstarších čias si uctieva aj dokonale vykúpené, oslávené a za svätých a blahoslavených vyhlásené osoby v nebi. Toto je tzv. *cultus duliae*. Kult Panny Márie pre jej jedinečné postavenie a úlohu v dejinách spásy voláme *cultus hyperduliae*.

O vývoji a rozvoji mariánskeho kultu, ktorý samovoľne vyrastal a dozrieval v Cirkvi v priebehu storočí, vynikajúci teológ Karl Rahner (ktorý počas môjho krátkeho pobytu v Innsbrucku bol aj mojím profesorom), hovorí toto: „Uctievanie Panny Márie uvažuje v premene čias vždy o nových a nových pohľadoch na blahoslavenú Panu: o jej dejinno-spásnom posvätení ako druhej Evy, o jej božskom materstve, o jej panenskosti ako o vzore panenského života v Cirkvi, o bolestnej matke pod krížom, o piete, o čisto materskej žene, o pravzore Cirkvi vôbec, o prostredníčke milosti, o matke duchovného života, o nepoškrvnene počatej, o završene vykúpenej v tele i duši. Toto uctievanie sa uskutočňuje konkrétne v Cirkvi *mariánskymi sviatkami... modlitbami... , ružencom, púťami na určité miesta, zasväteniami Márii, odovzdaním sa jednotlivých reholí a náboženských spoločenstiev pod jej osobitnú ochranu a pod. ... Toto uctievanie Panny Márie je naplnením slov Svätého písma: Blahoslaviť ma budú všetky pokolenia“ (z rozpravy Maria, *Mutter des Herrn*).*

Teda úcta k Panne Márii má mnohotvárnú podobu. Uctieваме ju nad všetkých svätých, lebo Boh si ju vyvolil a nad všetky svoje stvorenia požehnal a obdaril ju milosťami. Ona je najmilšou dcérou nebeského Otca, matkou Božieho Syna a nepoškrvnenu nevestou Ducha Svätého. Je kráľovnou anjelov a všetkých svätých. Je našou matkou, lebo porodila Bohočloveka Ježiša Krista – podľa tela nášho

brata – ktorý jej na kríži dal za synov a dcéry aj nás. Je našou ochrankyňou, lebo na jej orodovanie dosiahneme milosti a vyslobodenie z nebezpečenstiev duše i tela.

F. Vnuk: Nám sa niekedy zdá, že ten stredoveký kult Panny Márie sa vyvíjal a rozmáhal bez prekážok, že nové sviatky a pamätné dni sa zavádzali spontánne, že mariánske pútnické miesta a svätyne vznikali samovoľne. Inými slovami, stanovisko Cirkvi bolo: *De Maria numquam satis* (O Márii nikdy nie je dost) a Cirkev podporovala všetko, čo slúžilo rozvoju a šíreniu mariánskej úcty.

Biskup P. Hnilica: Určite to tak nebolo. Cirkev vždy opatrne zvažovala svoje schválenia. Každý atribút sa starostlivo skúmal a niekedy trvalo celé storočia, kým sa formulovalo všeobecne prijateľné stanovisko. Ako príklad uvediem Nepoškrvnené počatie Panny Márie, ktoré je od roku 1854 dogmou Katolíckej cirkvi. Vzhľadom na teologické problémy spojené s týmto článkom viery, teológovia už od čias sv. Augustína zápasili s otázkou Máriinho nepoškrvného počatia. Aj takí vynikajúci svätci a učители Cirkvi ako bol sv. Bernard, sv. Tomáš Akvinský, sv. Bonaventura a ďalší zastávali stanovisko, že Mária tiež musela byť očistená od škvrny dedičného hriechu, pretože nemohla stáť mimo rámca všeobecného vykúpenia, ktoré uskutočnil Kristus.

Od 13. storočia sa vedú ostré výmeny názorov medzi františkánmi, ktorí obhajujú Nepoškrvnené počatie a dominikánmi, ktorí im oponujú. A tu mi zvlášť imponuje stanovisko františkánskeho teológa Williama Warea (ktorý bol učiteľom bl. Duns Scota): „Ak sa mám myliť, keď hovorím o Márii, tak nech sa radšej mylím v tom, že

jej privlastným priveľa, než primálo (*volo deficere per superabundantiam*)“.

Trvalo to niekoľko storočí, kým sa našla správna formulácia a to: Mária, ako každá ľudská bytosť, bola skutočne vykúpená; ale vzhľadom ku Kristovým zásluhám bola vykúpená ešte pred svojím počatím v lone svojej matky Anny (mohlo by sa povedať, že bola „predvykúpená“). Inými slovami, bola počatá bez hriechu. Dalo by sa to vyjadriť aj tak, že my sme síce zbavení dedičného hriechu a vyslobodení z otroctva diabla krstom, Panna Mária bola však vykúpená mimoriadnym Božím zásahom ešte prv, než sa v živote počala.

A tu treba zdôrazniť, že ešte viac ako teologické debaty myšlienku Nepoškvrneného počatia udržiavalo pri živote neprestajné ľudové uctievanie. Jednoduchý veriaci ľud nerozumel učeným argumentom, ale vnútorne cítil, že Spasiteľova matka vždy bola svätá a nepoškvrnená, pretože Boží syn nemohol dovoliť, aby jeho pozemská matka bola v moci diabla čo len okamžik.

Táto skúsenosť z minulosti je zárukou, že aj dogma o Panne Márii Spoluvykupiteľke sa dočká svojho dňa. Na toto poukazujem aj tým, ktorí sú sklamaní, že ich úsilie nenachádza vždy porozumenia a že sa stretávajú s opozičným postojom aj tam, kde by to ozaj neočakávali. Keď však vidím, s akou radosťou a nadšením sa úcta Panny Márie - Spoluvykupiteľky šíri v radoch prostého veriaceho ľudu, moja nádej sa stáva istotou.

F. Vnuk: Niekedy nám musí byť aj ľúto, že evanjelisti zanechali tak málo správ zo života Panny Márie. Iba Lukáš a Ján jej venujú koľko-toľko pozornosti. Lukáš opisuje prí-

hody spojené s narodením a detskými rokmi Ježiša. Ján, ktorý sa o ňu staral po Ježišovom ukrižovaní, uvádza v svojom evanjeliu iba dve epizódy z jej života: svadbu v Káne Galilejskej a jej prítomnosť pod krížom pri Ježišovej smrti. V Skutkoch apoštolov je o nej iba jedna krátka veta, že po Kristovom nanebovystúpení zostávala v Jeruzaleme s apoštolmi a „všetci jednomyselne zotrvali na modlitbách spolu so ženami, s Ježišovou matkou Máriou a s jeho bratmi“ (Sk 1, 14). V listoch sv. Pavla sa tiež nachádza iba jedna nepriama zmienka o nej...

Biskup P. Hnilica: Nuž to je pravda. V evanjeliách – okrem spomínaných príhod, ktoré opísal Lukáš a Ján – Mária vystupuje zriedka a keď aj, tak je to nenápadne s ostatnými ženami, ktoré nasledovali Krista, alebo s Ježišovými príbuznými. Ale evanjelisti mali ako svoj cieľ predstaviť veriacim Krista a hlavne jeho verejné pôsobenie, umučenie, smrť a zmŕtvychvstanie. Panna Mária – kráľovná apoštolov – iste hrala v Ježišovom živote dôležitejšiu úlohu než apoštoli. Ale nezakladala si na svojom postavení Ježišovej matky, i keď dobre vedela, že počala, porodila a vychovávala Božieho Syna. A keď Ježiš začal verejne vystupovať, pozorovala ohlasovanie dobrej zvesti a jeho zázraky s tou istou skromnosťou, s akou ho v svojom panenskom lone počala. Netlačila sa do popredia a nijako nechcela zasahovať do jeho činnosti. Zasiahla iba raz, keď na jej upozornenie Ježiš urobil svoj prvý zázrak. Pri tejto príležitosti jej Ježiš povedal: „Žena... ešte neprišla moja hodina“ (porov. Jn 2,4). Ona pochopila, že táto hodina príde, keď sa jej Syn obetuje na kríži za spásu sveta. A keď táto „veľká hodina“ prišla, Mária je opäť pri ňom pod krížom a prijíma poverenie stať sa Matkou všetkých nás.

Mária nasledovala Ježiša, počúvala jeho slová a meditovala o nich v svojom srdci. A v tom je jej veľkosť. Cirkev to pochopila a potom celé storočia mohla pokojne uvažovať o Máriinom živote o jej spoluúčasti na výkupnom diele jej Božského Syna, aby postupne mohla vidieť jej panenkosť, pokoru, poslušnosť, dobrotu, lásku a ostatné čnosti v ich plnej kráse.

Vo svetle týchto ďalších poznatkov sa nám zreteľnejšie javí aj úloha Panny Márie v živote Cirkvi. Citoval si scénu zo Skutkov apoštolov, ktorí v očakávaní zoslania prislúbeného Ducha Svätého „jednomyselne zotrvali na modlitbách spolu so ženami, s Ježišovou matkou Máriou“. Táto scéna bola inšpiráciou mnohých umelcov. Mňa však najviac dojalo vyobrazenie istého francúzskeho maliara: Predstavuje apoštolov a Pannu Máriu vo večeradle, teda v miestnosti, kde Pán Ježiš ustanovil Eucharistiu. Desiat dní po nanebovystúpení zostupuje na nich Duch Svätý. Prvá osoba, na ktorú zostúpi oheň Ducha svätého v jednom mohutnom plameni, je Panna Mária. A potom nad jej hlavou sa plameň rozdelí a usadí sa nad hlavami ostatných prítomných. Toto sa celkom zhoduje s naším ponímaním úlohy Panny Márie ako Matky Božieho Syna, Sprostredkovateľke všetkých milostí, ktoré prichádzajú od Boha. Boh miluje svet nesmiernou láskou, ale všetky milosti, všetka jeho láska a dobrota prichádzajú k nám cez ruky Panny Márie.

F. Vnuk: Jedným z prejavov mariánskej úcty boli aj početné mariánske sviatky. Dal som si s tým trošku práce a prelistoval som Rímsky misál ostrihomskej arcidiecézy z roku 1870. Našiel som tam 34 sviatkov a pamätných dní,

v ktorých si Cirkev pripomínala nejakú udalosť zo života Panny Márie. Uvediem len tie, ktoré sa v pokoncilovom období už nespomínajú:

Zasnúbenia Panny Márie – 23. januára
 Matky Dobrej rady – 26. apríla
 Kráľovnej všetkých svätých – 31. mája
 Prostrednice všetkých milostí – 31. mája
 Matky krásneho milovania – 31. mája
 Kráľovnej apoštolov – sobota po Nanebovystúpení Pána
 Prečistého srdca Panny Márie – sobota po sviatku Najsvätejšieho srdca Ježišovho
 Matky Božej milosti – 9. júna
 Matky ustavičnej pomoci – 27. júna
 Kráľovnej pokoja – 2. júla
 Ponížnosti Panny Márie – 9. júla
 Matky milosrdenstva – posledná nedeľa v júli
 Útočisko hriešnikov – 13. augusta
 Siedmich radostí Panny Márie – 22. augusta
 Matky potešenia zarmútených – 28. augusta
 Matky uzdravenia nemocných – posledná sobota v auguste
 Matky Božieho pastiera – 3. septembra
 Mena Panny Márie – 12. septembra
 Panny Márie de Mercede (vysloboditeľky zajatých kresťanov) – 24. septembra
 Materstva Panny Márie – 11. októbra
 Panenstva Panny Márie – druhú októbrovú nedeľu
 Obetovania Panny Márie – 21. novembra
 Matky Božej prozreteľnosti – sobota pred 3. nedeľou v novembri

Zázračnej medaily Nepoškvrneného srdca
 Panny Márie – 27. novembra
 Prenesenie domu Panny Márie do Loreta
 – 10. decembra
 Očakávania pôrodu Panny Márie – 18. decembra.

Okrem toho sobota sa slávila ako deň Panny Márie a bol jej zasvätený mesiac máj a mesiac október. Moja otázka je: Čo sa s týmito sviatkami stalo a prečo boli niektoré mariánske sviatky „preklasifikované“? Máme v tom vidieť pokoncilovú snahu o utlmenie mariánskeho kultu?

Biskup P. Hnilica: Ako sme už spomínali Druhý vatikánsky koncil venoval Ježišovej matke celú ôsmu kapitolu dogmatickej konštitúcie *Lumen gentium*. U mnohých ľudí sa táto kapitola nesprávne chápala. Známy mariológ René Laurentin o nej hovorí, že je „pokusom o rozriešenie sporu medzi tradičnou tendenciou, ktorá chcela potvrdiť mariánske učenie encyklik a tendenciou, ktorá požadovala návrat k počiatkom so zreteľom na ekumenizmus.“ A nie je tajomstvom, že bezprostredne po koncile kresťanský svet prechádzal desaťročnou mariánskou krízou (1964-1974). Vonkajšími prejavmi tejto krízy bolo odstraňovanie sôch a obrazov Panny Márie z kostolov, rušenie a tlmenie mariánskych pobožností a pod. Dialo sa to preto, lebo niektorí teológovia, biskupi, kňazi a laickí intelektuáli nepochopili zmysel a cieľ formulácií ôsmej kapitoly. A predsa, táto kapitola predstavuje širokú syntézu katolíckej náuky ohľadne miesta Panny Márie v tajomstve Krista a Cirkvi. Takto to vidí aj Ján Pavol II., ktorý nazval ôsmu kapitolu „magnou chartou mariológie“ (na generálnej audiencii 2. mája 1979).

V duchu *aggiornamenta* Druhého vatikánskeho koncilu a v rámci reformy liturgického kalendára sa stali mnohé zmeny. Výrazne sa to prejavilo v oblasti mariánskych sviatkov. Tu sa urobili zásahy, ktoré sa ťažko dotkli mnohých zbožných duší, keď zistili, že ich obľúbený mariánsky sviatok bol zrušený. Podľa mojej mienky bolo správne, že sa zaviedol určitý systém a zjednodušenie, ale mala s tým byť spojená aj určitá príprava a predchádzajúce vysvetlenie. Že počet mariánskych sviatkov bol zredukovaný z 34 na 12, v tom nevidím nijakú tragédiu. Ešte vždy môže každý mariánsky ctiteľ vzývať Pomocnicu kresťanov, Matku ustavičnej pomoci, Matku Dobrej rady, Matku milosrdenstva, nosiť škapuliar alebo zázračnú medailu Nepoškvrneného srdca Panny Márie.

To isté sa dá povedať aj o „preklasifikovaní“ niektorých mariánskych sviatkov. Tu sa bral ohľad na ich pôvodný kristocentrický charakter a tak sviatok Očisťovania Panny Márie (2. februára) sa stal opäť sviatkom Obetovania Pána, sviatok Zvestovania Panny Márie (25. marca) sa stal sviatkom Zvestovania Pána.

Dnes má náš liturgický kalendár asi 12 mariánskych sviatkov (v niektorých diecézach a oblastiach aj viacej) a podľa Kódexu kánonického práva (kán. 1246) tri z nich sa majú zachovávať ako prvotné prikázané sviatky: Sviatok sv. Bohorodičky Márie (1. januára; pred Druhým vatikánskym koncilom sa v tento deň slávilo Obrezenie Pána), Nepoškvrneného Počatia Panny Márie (8. decembra) a Nanebovzatia Panny Márie (15. augusta).

F. Vnuk: Spomínali ste „desaťročnú mariánsku krízu“ (1964-1974) a naznačili ste aj to, v čom ona spočívala. Ale

ešte by bolo dobre vysvetliť, ako sa ju podarilo prekonať.

Biskup P. Hnilica: Vysvetlenie by bolo dosť zložité. Aby som ho zjednodušil, obmedzím sa na jednu tému, vlastne na dve osoby. Je to pápež Pavol VI. a Svätý Otec Ján Pavol II. K obom týmto Kristovým nástupcom na zemi som mal blízko, oboch som dobre poznal a vysoko si ich vážil. Pavol VI. vyhlásil Pannu Máriu za Matku Cirkvi (21. novembra 1964). Viem, že ho bolel úpadok mariánskeho kultu, ktorý sa začal prejavovať po Druhom vatikánskom koncile, ale nechcel otvorene zasiahnuť, aby mu liberálni teológovia a príliš aktívni laici nevyčítali, že hatí pokoncilovú obnovu. Ale svojimi činmi, preslovmi, pápežskými dokumentmi a exhortáciou jasne dával najavo svoj vrelý vzťah k Matke Božej. Tak napríklad v roku 1967, keď si celý katolícky svet pripomenul 50. výročie fatimských zjavení, Pavol VI. vydal mariánsku apoštolskú exhortáciu *Signum magnum* (Veľké znamenie, 13. mája 1967) a oznámil, že hodlá putovať do Fatimy.

Vo svojej exhortácii *Signum magnum* Pavol VI. poukazuje na úlohu Panny Márie, lebo ona je to Veľké znamenie, Ona je Žena slnkom odetá, Ona pošliape hlavu hada. Túto úlohu jej prisúdil sám Boh. Tento dokument by si zaslúžil viac pozornosti moderných teológov. V ňom nám Svätý Otec otvára Apokalypsu a podáva nový pohľad na Máriu. I keď sa tam Fatima výslovne nespomína, nemožno nevidieť veľkú podobnosť medzi Ženou z Apokalypsy a Pannou Máriou vo Fatime. V apoštolskej exhortácii *Marialis Cultus* (MC) poukazuje, že mariánska kríza nie je výsledkom koncilu, ale rozporom, ktorý vznikol v kultúrnej oblasti medzi určitým obrazom Ježišovej matky a zmene nou situáciou ľudí v súčasnej dobe (MC, č. 34). Povzbud-

zuje veriacich k pokračovaniu v mariánskej úcte, prihovára sa najmä k obnove starých tradičných pobožností, ako je modlitba svätého ruženca s jej „biblickým, liturgickým, ekumenickým a antropologickým zameraním.“ (MC, č. 29) Upozorňuje, že adventné obdobie je „čas osobitne vhodný pre kult Panny Márie.“ (MC, č. 4)

Takýmito prostriedkami sa Pavlovi VI. podarilo zastaviť úpadok mariánskej úcty v Cirkvi.

F. Vnuk: Dalo by sa povedať, že Pavol VI. bol lekárom, ktorý poskytol prvú pomoc, ale hojiteľom rán spôsobených týmto úpadkom a obnoviteľom mariánskeho kultu v Cirkvi bol Ján Pavol II., výrazne mariánsky pápež. V jeho biskupskom a pápežskom erbe je vedľa kríža písmeno M a jeho heslom je *Totus Tuus* – celý Tvoj, celý Máriin.

Biskup P. Hnilica: Áno, Ján Pavol II. – *lietajúci pútnik 20. storočia*, ako ho nazval náš priateľ o. Šebastián Labo – navštívil každý kút sveta, aby obnovoval Cirkev v duchu Druhého vatikánskeho koncilu, ale s hlbokým duchovným vzťahom k Panne Márii. Učil a presviedčal celý kresťanský svet, že úcta k Panne Márii nás neodvádza od Krista, ale naopak, *Per Mariam ad Jesum* – Mária nás vedie ku Kristovi! S odvolaním na knižočku sv. Ľudovíta M. Grigniona z Montfortu *O pravej úcte k Panne Márii* poukazoval, že aj sám Kristus predstavuje svoju matku tak, aby sme ju prijali do nášho života s plnou dôverou a otvorenosťou.

V roku 1987, na sviatok Zvestovania Pána, Ján Pavol II. vydal encykliku *Redemptoris Mater* (RM), ktorá je „mediáciou nad zjavením tajomstva spásy, ktoré bolo Márii oznámené na počiatku spásy a ku ktorému bola Mária prizvaná, aby sa ho zúčastnila a spolupracovala úplne

výnimočným a zvláštnym spôsobom.” Táto encyklika je jedným z najdôležitejších mariologických dokumentov. Zdôrazňuje sa v nej predovšetkým hlboká viera Panny Márie: „V Cirkvi všetkých čias Mária bola a vždy je predovšetkým *Blahoslavená, lebo uverila*” (RM, č. 26). Viac než dvadsaťkrát sa v encyklike pripomína trojitá prítomnosť Panny Márie: *prítomnosť v čase, v priestore a v dušiach*. Ale pre mňa najdojemnejšie sú pápežove slová, ktorými kontempluje Kristovu matku pod krížom. V Ježišových slovách, ktoré vyslovil krátko pred svojou smrťou – *Žena, hľa tvoj syn* – a ktorými zveril svojej matke Jána a s ním aj nás, vidí Svätý Otec kľúč k lepšiemu pochopeniu Márie v tajomstve Cirkvi. Slová umierajúceho Spasiteľa vyjadrujú „osobitné zverenie človeka Kristovej Matke.” Čo to znamená pre mňa, pre teba, pre každého z nás? Svätý Otec odpovedá: „Keď sa kresťan synovsky zveruje Márii a prijíma ju ako apoštol Ján za svoju matku, vovádza ju do celého priestoru svojho vnútorného života, čiže do svojho ľudského a kresťanského *_ja_*. To mu umožňuje dostať sa do okruhu jej materskej lásky, ktorou sa matka Vykupiteľa stará o bratov svojho Syna, na ktorých zrode a výchove spolupracuje.” (RM, č. 45) Svätý Otec žiada veriacich, aby podľa príkladu apoštola Jána aj oni prijímali Máriu ako svoju matku (RM, č. 48).

Ján Pavol II. bol skutočne mariánsky pápež, ba odvážim sa tvrdiť, že fatimský pápež: trikrát putoval do Fatimy, blahorečil fatimské deti Hyacintu a Františka, zverejnil tretie fatimské tajomstvo a Fatimskej Panne Márii ďakoval za záchranu, keď guľka atentátnika chcela vyhasiť plameň jeho pozemského života. Viackrát povedal, že jedna ruka guľku vystrelila a druhá odklonila jej smrtonosnú dráhu.

F. Vnuk: Na záver by sme sa mohli zmieniť o mariánskej úcte medzi Slovákami. Je to krásna kapitola našich dejín a poklad nášho kresťanského dedičstva. Poradte, čo robiť, aby náš veriaci ľud zostal aj naďalej verný tomu drahocennému cyrilometodskému dedičstvu našich otcov, ktoré je dnes vystavené útokom a posmechu zo strany nepriateľov Cirkvi a národa.

Biskup P. Hnilica: O mariánskej úcte medzi Slovákami sme si už povedali niekoľko viet. Prišla k nám s kresťanstvom a vplyvom pôsobenia sv. Cyrila a Metoda dostala určité byzantské podfarbenie. Ale po páde Veľkej Moravy došlo k orientácii na Rím a mariánska úcta u nás vzala na seba latinské črty, aké boli bežné vo vtedajšej strednej a západnej Európe. Ako sme už spomenuli, v 15. storočí sa začína sláviť sviatok Sedembolestnej Panny Márie v Nemecku a odtiaľ prišiel k nám.

Mnohé sochy a obrazy svedčia, že v 16. storočí bola na Slovensku úcta k Sedembolestnej Panne Márii už všeobecne rozšírená. Najznámejšia svätyňa Sedembolestnej Panny Márie je v Šaštíne a jej dejiny siahajú do roku 1564. Sú spojené s menom manželky šaštínskeho zemepána Imricha Cobora, Angeliky rod. Bakičovej, ktorá z vďačnosti za vyslyšanie prosieb dala postaviť kaplnku so sochou Sedembolestnej Panny Márie. Keď sa tu na príhovor Panny Márie udiali viaceré potvrdené zázraky, ostrihomský arcibiskup Imrich Esterházy poveril rehoľu pavlínov, aby tam postavili pútnický chrám. Chrám bol posvätený 15. augusta 1744.

Nášmu národu, ktorého dejiny sú poznačené mnohými biedami, utrpením, vojnami a povstaniami, Sedembolestná matička bola veľmi blízko, a preto sa na ňu obraca-

li modlitbami, nábožnými piesňami, putovaním k jej svätyniam. V 19. storočí už nebolo na Slovensku kostola, kde by nebol oltár, socha, alebo obraz Sedembolestnej.

Na toto krásne dedičstvo som upozorňoval všade, kde som rozprával o Slovensku a Slovákoch. Spomínam si na jednu príhodu zo života Pavla VI. Pozvali sme ho na návštevu Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme a on pozvanie prijal. Požiadal ma, aby som mu pripravil body pre kázeň, ktorú by tam povedal. Teda niečo o slovenskej histórii a náboženskom vývoji na Slovensku. Tak ja som rozmýšľal a potom som mu povedal asi toto: „Svätý Otče, my sa nemáme čím chváliť, ak nie v kríži nášho Pána Ježiša Krista. Celé dejiny nášho národa sú krížovou cestou utrpenia. Našou patrónkou je Sedembolestná Panna Mária a len s jej pomocou sme si vedeli zachovať vieru a reč. My sa nemôžeme pochváliť slávnymi kráľmi, ani víťaznými bitkami, iba utrpením a vernosťou Kristovi a jeho Cirkvi. A toto je náš príspevok do európskych dejín“. Potom, žiaľbohu, pápež ochorel a krátko na to aj umrel, takže jeho návšteva Slovenského ústavu sa neuskutočnila.

F. Vnuk: Na tomto mieste by bolo hádam vhodné, aby som odcitoval málo známy text pápežského dekrétu *Celebre apud Slovaccham gentem...* (z 22. apríla 1927), ktorým Svätá stolica na žiadosť slovenských biskupov oficiálne potvrdila Sedembolestnú Pannu Máriu ako patrónku Slovenska. Dokument znie:

„V Šaštíne, na území Trnavskej administratúry stojí svätýňa Preblahoslavenej Panny Márie Bolestnej, ktorá je slávna v slovenskom národe. Už viac ako dvesto rokov ju

vyhľadávajú zástupy veriacich pre nespočetné milosti, ktorých sa im tam dostane. Svedectvom toho, s akou láskou a s akou zbožnosťou sa Slováci túlia k Bohorodičke, ktorú si zvykli nazývať Sedembolestnou, je aj to, že všade sa stavali kostoly k jej úcte a že pápež Benedikt XIII. v roku 1717 povolil, aby sa Sedembolestná Panna Mária uctievala ako patrónka Slovenska a napokon aj to, že katolíci Slovenska boli ochránení od záplavy protestantizmu a zotrvali vo vernosti katolíckej viere svojich otcov.

Aby jednota viery neutrpeľa ujmy ani v dnešných ťažkých časoch, aby sa posilnila tradičná viera a zbožnosť a pri príležitosti dvestoročných radostných osláv úcty Sedembolestnej, arcipastieri Slovenska pokorne prosili nášho Svätého Otca Pia XI., aby dovolil slovenským katolíkom v mariánskych litániách pridať zvláštne vzývanie k úcte Bolestnej Matky. Svätá kongregácia obradov schválila úmysel arcipastierov Slovenska a na základe splnomocnení daných Svätým Otcem, vyhovel ich žiadosti a prosbe. Povolila, aby v Loretánskych litániách po treťom zvolaní *Baránok Boží...*, sa pridalo aj vzývanie: *Oroduj za nás Panna Najbolestnejšia*, alebo *Oroduj za nás Matka Sedembolestná*, s odpoveďou: *Aby sme sa stali hodnými prislúbení Kristových...*

Biskup P. Hnilica: K tomu chcem dodať, že tento dekrét spôsobil na Slovensku veľkú radosť. Dňa 22. mája 1927 sa konala v Šaštíne veľká celoslovenská manifestačná púť, kde ústami svojich cirkevných a národných predstaviteľov sa slovenský národ oddal pod ochranu Panny Márie, Patrónky Slovenskej krajiny a Dobrej Matky slovenského národa. A ja som presvedčený, že toto zasvätenie, ktoré by sa malo opakovať aspoň každých desať rokov,

nás zachránilo pred nešťastím a pohromami, ktoré sa od tých čias prehnali strednou Európou. Za posledných sto rokov slovenský národ veľa vytrpel a zažil, ale keď si pomyslíme, ako sa viedlo, počas Druhej svetovej vojny susedným národom, musíme byť vďační našej nebeskej Patrónke, že nás ochránila od tých najhroznejších pohrôm (pravda, okrem nešťastia, ktoré sme si zapríčinili sami v roku 1944). Aj za to, že sme vyviazli pomerne dobre z útrap komunistického nadvlády a že sa našim prenasledovateľom nepodarilo odkresťančiť ľud do takej miery, ako sa to stalo v iných krajinách pod komunistickým útlakom, musíme ďakovať Sedembolestnej Panne Márii. Veľmi som sa potešil, keď vláda Slovenskej republiky uzákonila 15. september ako štátny sviatok a Cirkev na Slovensku ho slávi ako verejný sviatok. Tento akt vďačnosti je iba malou splátkou veľkého dlhu voči našej Patrónke, ktorá pozýva k obráteniu aj tých, čo ju ešte nepoznajú, alebo bojovali proti nej a jej Synovi Ježišovi-

F. Vnuk: Ešte nám zostáva odpovedať na druhú časť mojej otázky: Čo máme robiť, aby náš veriaci ľud zostal aj naďalej verný dedičstvu našich otcov, ktoré je dnes vystavené útokom a posmechu zo strany nepriateľov Cirkvi a národa?

Biskup P. Hnilica: Pozorne sledujem vývoj situácie na Slovensku a veru ma často zabolí srdce, keď vidím, že tá obnova duchovného života, ktorú sme očakávali po páde komunizmu, sa neprejavuje ešte živšie a výraznejšie. Prepadli sme ilúziám, že nebezpečenstvo ateistického režimu už nenávratne pominulo a nastala doba plnej náboženskej slobody, kde už netreba ostráživosti a bdlosti. Akosi zabú-

dame, že diabol má v tulci veľa šípov a keď sa minie cieľa jedným, vyťahuje druhý. Ako to ja vidím, najväčšie nebezpečenstvo, ktoré nášmu národu dnes hrozí, je sekularizmus. Podliehajú mu aj ľudia, ktorí vedeli vzdorovať bezbožnej ideológii komunizmu. Sekularizmus je kultúrnou formou života, ktorá prichádza zo Západu, je dômyselne maskovaná a tvári sa nevinne, učene a moderne. Chce vytlačiť Boha z verejného života. Hlásá, že náboženstvo je čisto súkromnou záležitosťou. Kardinál Poupard pokladá sekularizmus za „*novopohanstvo*“, kde náboženstvom je modloslužba materiálnym statkom. Namiesto pravého náboženstva sa udomácňuje vágne náboženské cítenie, ktoré je skôr panteistické a ktoré si nerobí problémy s kozmologickými teóriami. Sem patrí napríklad aj *New Age*. Je zrejmé, že sa treba zamyslieť nad týmto javom, tak typickým pre sekularizované kultúry Západu“. Sekularizmus sa usiluje o odstránenie kresťanstva a o jeho postupné vytlačanie zo spoločnosti.

K duchovnému ozdraveniu nielen Slovenska, ale i celého sveta, je teda v prvom rade potrebné, aby sa Boh opäť stal prítomným v ľudskej spoločnosti. Boh sa musí prejavovať v našom živote, v našom konaní. Nesmieme prepadnúť pýche a namýšľať si, že sme autonómne bytosti, nezávislé na nikom a že si môžeme definovať „slobodu“ podľa vlastnej potreby a určovať hranice morálky, ako nám to vyhovuje. Sme Božie stvorenia, máme rozum i slobodnú vôľu, ale zároveň i vedomie, že v našom živote je dôležitá aj Božia vôľa. Ak sa denne modlíme v *Otčenáši* „Buď vôľa tvoja!“, tak potom nesmieme uprednostňovať našu ľubovôľu, pred Božou vôľou. Ježiš Kristus svoj pozemský život podriadil Božej vôli, keď sa v Getseman-

skej záhrade modlil: *Nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane* (Lk 42, 22) a na inom mieste: *Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam* - Hľa prichádzam, Bože, aby som plnil tvoju vôľu (Hebr 10, 9). Vzorom nám opäť musí byť Panna Mária, naša Sedembolestná patrónka. Jej život, plne zasvätený Bohu, nás učí, že plnenie Božej vôle a odovzdanosť do Božej vôle nie je obmedzenie našej ľudskej slobody, nie je závislosť, ale je to dar Božej lásky, ktorá robí náš život plným a hodnotným.

A tu je treba, aby sme sa dnes - vrúcnejšie ako kedykoľvek predtým - obracali na Pannu Máriu slovami krásnej nábožnej piesne:

*Ó Mária bolestivá, naša ochrana,
slovenský náš národ volá, pros za nás Boha!
Ty si Mat' dobrotivá, Patrónka ľútostivá,
oroduj vždy za náš národ u svojho Syna!*

❖ ❖ ❖

*Vlasť našu stráž a ochraňuj, vypros milosti,
nech nás tvoj Syn posilňuje vo viere, čnosti!*

LITERATÚRA

- Akatist, hymnická pieseň ku cti Panny Márie Bohorodičky, Slovo, Košice 1999.
 Baum, H., Die apokalyptische Frau alle Voelker, Stein am Rhein 1983.
 Calkins, A. B., The Case for New Marian Titles; In: The Blue Army of Our Lady of Fatima (Január-Február 1998), Asbury (USA).
 Carrol, E. M., Understanding the Mother of Jesus, Wilmington (USA) 1979.
 De Fiores, S., Kto je pre nás Mária? Dobrá kniha, Trnava 2003.
 Die Verehrung der Frau aller Voelker; Einige theologische Erwagungen (zborník), Amsterdam 1973.
 Gallus, T., Miterloserin, Stein am Rhein 1969
 Garrigue-Lagrange, La Mere du Sauveur et notre vie intérieure, Paris 1954.
 Gherardini, B., La Madre, Frigento 1988.
 Gherardini, B., La Corredentrice nel mistero di Cristo e della Chiesa, Roma 1998.
 Crignion de Montfort, L., M., O pravej úcte k Panne Márii (prel. H. M. Virdzek, OP), Košice 1993.
 Haering, B., Mary and Your Everyday Life, Ligouri (USA) 1978.
 Hahn, S., Kto si Mária? (prel. M. Drobcová), Bratislava 2006.
 Hrušovský, D., Beata Maria Virgo coredemptrix et passiones atque dolores actuales Mystici Corporis Christi; In: Maria et Ecclesia, Roma 1961
 Ján Pavol II., Dives in misericordia, Encyklika 1980.
 Ján Pavol II., Redemptoris mater, Encyklika 1987.
 Katechizmus Katolíckej cirkvi, Trnava 1999.
 Laurentin, R., A Short Treatise on the Virgin Mary, Washington (USA) 1991.
 Laurentin, R., Le titre de Corédemptrice; In: Marianum 13/1951.
 Lev XIII., Octobri Mense, Encyklika 1883.
 Lev XIII., Adjutricem populi, Encyklika 1895.
 L'Osservatore Romano (prejavy a príhovory Svätého Otea pri generálnych audienciách, pri modlitbe Anjel Pána a iných príležitostiach).
 Mary at the Foot of the Cross (zborník prednášok), New Bedford (USA) 2002.
 Michel, Jean-C., Kto jsi Maria? Karmelitánske nakladateľstvi, Kostelní Vydří 1995.
 Miravalle, M. I., Mária; Spoluvykupiteľka, Prostrednica, Orodovnica, Magnificat, Bratislava 1995.
 Muehle, E., Mutter des Herrn, Mödling bei Wien 1954.
 Netter, H., Gedanken ueber die ersehnte Dogma der Miterloeserschaft Mariens, Wien 1997.
 Nicolas, M.-J., Marie, Mere du Sauveur, Paris 1967.
 Pavol VI., Signum magnum, Encyklika 1967.
 Pavol VI., Marialis cultus, Apoštolská exhortácia 1974.
 Pius XI., Ingravescitibus malis, Apoštolská exhortácia 1937.
 Pius XII., Ad coeli Reginam, Encyklika 1954.
 Piccolo dizionario mariano; Ecco tua Madre, Roma 1981.
 Plus, R., Mária v našich božských dejinách (prel. A. Litva) Posol, Trnava 1947.
 Rahner, Hugo, Mária a Cirkev, Dobrá kniha, Trnava 1997.
 Rahner, Karl, Mária, matka Pána, Dobrá kniha, Trnava 1996.
 Ratzinger, J. a Urs von Balthasar, H., Maria; Kirche im Ursprung, Freiburg 1997.
 Roschini, G., Dizionario di Mariologia, Roma 1961.
 Rossini, G., Život Panny Márie (prel. J. Máček) Kon-press Trnava 1993.
 Shimura, T., Die Jungfrau Maria weint in Japan (Akita), Hauteville (Švajčiarsko) 1985.
 Sigl, Paul M., Die Frau aller Voelker; Miterloeserin, Mittlerin, Fuersprecherin, Goldach (Švajčiarsko) 1998.
 Špidlík, T., Eva - Maria nella tradizione dei padri; In: Maria Corredentrice; Storia e teologia, Casa Mariana Editrice, Frigento (AV) 1998.
 Špidlík, T., La piet_ mariana nella Chiesa orientale; In: E. Ancilli, Maria - mistero di grazia, Roma 1974.
 V jednom společenství, Velehrad - Křesťanská akademie, Řím 1980.

Obsah

ÚVOD	5
I. PANNA MÁRIA – SPOLUVYKUPITELKA	13
II. MÁRIA – NOVÁ EVA	39
III. MARIÁNSKE ZJAVENIA	61
IV. MATKA VŠETKÝCH NÁRODOV	87
V. ZÁSADY PANNY MÁRIE DO DEJÍN CIRKVI	
A ĽUDSTVA	109
VI. O MARIÁNSKEJ ÚCTE	127

Milostou Božou zdobená

Úvahy na mariánske témy

Autori © **Biskup Pavol M. Hnilica**
Prof. František Vnuk

Lektorovali: **Prof. Milan S. Ďurica, SDB, P. ThLic. Ján Ďurica, SJ,**
ThLic. Ján Košiar a P. ThLic. Šebastián Labo, SJ
Jazyková úprava: **PhDr. Juraj Chovan-Rehák**

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť
nemôžno reprodukovat' bez súhlasu majiteľa práv.
Fotografia na obálke: Pieta v Kostole sv. Kozmu a Damiána
v Cígelke (okres Bardejov).

Návrh obálky: **Anton Selecký**
Grafická úprava: **TOMS**
Tlač: **Kon-press Trnava**
ISBN 80-967740-6-9

© **Magnificat Slovakia**
Bratislava A. D. 2006